

Η ΔΙΦΙΝΑΙΑ,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ,

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ.

« Εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὃ, τι δύναιτό τις
» Χρηστὸν, διέλθει τοῦτο, καὶ κοινὸν φέροι
» ΠΑΤΡΙΔΙ, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἐλασσόνων
» Πειρώμεναι, τοιοσπὸν εὐτυχίην ἂν.»

ΕΥΡΗΣΙΑ. Φοῖβισ., στίχ. 1022-1025.

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀναγγέλλων τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος,
νομίζω περιττὸν νὰ μακρολογήσω διὰ ν' ἀποδείξω τὴν ὠφέλειαν,
ἥτις ἔχει νὰ προσενηθῇ εἰς τοὺς ὁμοθενεῖς ἡμῶν, καὶ μάλιστα εἰς

τοὺς ὅσοι ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ τῆς παιδείας, ὡς μαθηταὶ ἢ ὡς διδάσκαλοι. Κατὰ τὸ παρὸν, ὅτε ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ ἔθνος μας πλείωτον ἐνασχολούμενον εἰς τὰ εἰρηναῖα ἔργα, αἰσθάνεται καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλῶν τῆς παιδείας ἀνάγκην, καὶ τὰ διδακτικά μας καταστήματα προβαίνουν καὶ αὐτὰ αὐξανόμενα, ἐν περιοδικῶν σύγγραμμά, ἔχον ἴδιον ἀντικείμενον τὰ πρὸς τὴν κοινὴν ἐκπαίδευσιν, θέλει συμβάλει πολὺ εἰς τὴν αὐξάνειν τῶν πρὸς φωτισμὸν μέσων, καὶ εἰς τὴν ταχύτεραν μεταξὺ ἡμῶν διάδοσιν τῶν καλῶν τῆς παιδείας.

Ἡ ὕλη τῆς παρουσίας ἐφημερίδος θέλει εἶσθαι ἡ ἐξῆς·

Α'. Πράξεις τῆς Κυβερνήσεως ἀφορώσαι εἰς τὰ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως·

Β'. Εἰδήσεις περὶ τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος·

Γ'. Περὶ διδακτικῆς, ἤγουν περὶ μεθόδων τοῦ διδάσκειν, αἱ ὁποῖαι εἶναι συνήθεις εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς ἄλλα ἔθνη φωτισμένα·

Δ'. Περὶ διδακτικῶν βιβλίων τυπονομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ ἔξω αὐτῆς, καὶ χρησίμων εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέλουσιν ὑπάγεσθαι εἰς ἓν τμήμα ἐπιγραφόμενον Κοινὴ ἢ δημοσίου ἐκπαίδευσιν.

Ἄλλο δεύτερον τμήμα θέλει διαλαμβάνει Περὶ φιλολογίας, εἰς τὸ ὁποῖον θέλουσιν καταχωρίζεσθαι τὰ περὶ ἐγκυκλίων μαθημάτων, ιστορίας, ἀρχαιολογίας, κ.τ.λ.

Ἄλλο δὲ τρίτον θέλει εἶσθαι τὸ Περὶ ἐπιστημῶν, καὶ τέταρτον τὸ Περὶ τεχνῶν. εἰς τοῦτο τὸ τελευταῖον θέλει γίνεσθαι λόγος περὶ τῶν τεχνῶν ἐκείνων ἐξαιρέτως, ὅσοι ἰδιαίτους εἰς τὴν παρούσαν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ μάλιστα περὶ τῶν τῆς γεωργικῆς καὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας.

Ἡ ὕλη βέβαια εἶναι πολλὴ καὶ ποικίλη, καὶ ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων καὶ τῶν γνώσεων ἐνός καὶ μόνου ἐκδότου· ἄνδρες ὅμως πεπαιδευμένοι καὶ γνωστοὶ διὰ τὴν παιδείαν τῶν εἰς τὸ ἔθνος μας, ὑπεσχέθησαν νὰ μὲ βοήθησῶσιν εἰς τὸ ἔργον μου· ἐλπίζω δὲ ὅτι

καὶ ὅλοι οἱ πεπαιδευμένοι ὁμογενεῖς, οἱ ποθοῦντες τὸν φωτισμὸν τῶν ὁμοεθνῶν, θέλουσιν συντρέξει, ἄλλος ἄλλο ὠφελίμων καὶ καλῶν γράφοντες, εἰς τὸ νὰ καταστήσῶσιν καὶ τὸ παρὸν πόνημα ὠφελιμώτερον, καὶ τὸν κοινὸν φωτισμὸν εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον. Ὅλοι οἱ ἐνασχολούμενοι πρὸς τὴν κοινὴν τῆς νεολαίας ἐκπαίδευσιν, κοινοποιοῦντες τὰς γνώσεις τῶν καὶ παροτρυνόμενοι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, θέλουσιν ἀναμφιβόλως εὐρεῖ τὰ μέσα νὰ κατορθώσῶσι τι καλῆτερον, ἀφ' ὅ,τι ἂν ἔκαμνε καθεὶς ἰδίως, ὅπως ἐστοχάζετο καὶ ἠδύνατο.

Χωρὶς νὰ ἔχω ἀντιποιήσεις οὐδὲ ἰδιοτελεῖαν τινα, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ὄφελος ὑπὲρ πάν ἄλλο σκοπεύων, ἀναδέχομαι τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ θέλω ἀγωνισθῆ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ τὸ καταστήσω τελειώτερον καὶ κοινωφελέστερον.

Ἡ πρώτη δόσις εἰς 2 τυπογραφικὰ τετράδια 32 σελ. θέλει τυπωθῆ κατὰ πρῶτον τὴν 15 Μαρτίου, καὶ κατὰ τὴν 15 ἐκάστου μηνὸς θέλουσιν ἐκδίδεσθαι ἰσαριθμὰ τετράδια κατὰ πάντα ὁμοίωτα μὲ τὴν παρούσαν ἀγγελίαν.

Ἡ ἐτησία τιμὴ διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας διορίζεται 18 Φοινίκων, προπληρονομένων κατὰ ἐξάμηνον τῶν ἡμίσεων· διὰ δὲ τοὺς ἐκτὸς 24 Φοινίκων.

Οἱ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας θέλουσιν λαμβάνει ἀνεξόδως τὴν ἐφημερίδα· ἐκ δὲ τῶν ἐκτὸς μόνον οἱ κατοικοῦντες τὰ παράλια.

Ὀνομάζεται δὲ ἡ ἐφημερίς αὕτη Ἡ Αἰγιναιία, ὡς ὑπὸ παροκούντων εἰς Αἴγιναν ἐκδιδομένη.

Ἐν ΑἸΓΙΝῃ,

τὴν 10 Φεβρουαρίου 1851.

Ὁ Ἐκδότης

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ ΚΟΣΜΗΤΗΣ.

Τὴν ἐπιστάσιαν τῆς συνδρομῆς ἔχουσιν

Οἱ Κύριοι

Εἰς Αἴγιναν, ὁ ἐκδότης.

— Ναύπλιον, Στ. Α. Παπαῖ καὶ Χ. Μ. Σχινᾶς.

— Ἄργος, Ν. Φανδρίδης διδάσκαλος τοῦ Ἄλληλ. σχολείου

- Εἰς Τριπολιτσᾶν, Δ. Καφάλης.
 — Δημητσάναν,
 — Κόρινθον,
 — Βοστίτσαν, Ἰωάννης Γερμάνης.
 — Παλ. Πάτρας, Μ. Δαπόντης διδάσκαλος τοῦ Ἄλληλ. σχολείου.
 — Πύργον,
 — Μεθώνην,
 — Καλαμάταν,
 — Μιστράν, Κ. Κοκκίδης.
 — Σαντορήνην,
 — Μεσαλόγγιον,
 — Ναύπακτον, ὁ διδάσκαλ. τοῦ ἐκεῖ σχολ. Ν. Κοντογούρης.
 — Σάλωνα, Χ. Παμπούκης διδάσκαλος τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου.
 — Λειβαδείαν,
 — Μέγαρα, Ἰωάννης Μπουσάκης.
 — Ἀθήνας, Ν. Δημητριάδης.
 — Κέα,ν,
 — Ἄνδρον,
 — Τήνον,
 — Σύραν, οἱ ἔφοροι τῶν διδακτικῶν καταστημάτων.
 — Μήκονον, Γ. Σωμάκης.
 — Πάρον,
 — Σκόπελον, Ν. Φλογαίτης.
 — Μῆλον,
 — Ὑδραν, Ν. Βετσαχτσῆς ἔφορος τῶν σχολείων.
 — Σπέτσας, Γ. καὶ Κ. Ψαρουδάκη διδάσκαλοι τοῦ Ἄλληλοδιδ.
 — Πάρον, Ν. Ἐκλεκτός.
 — Ζάκυνθον, Δράμεσης Ἀτσάραντος.
 — Κεφαληνίαν,
 — Κέρκυραν,
 — Τεργέστην,
 — Βενετίαν,
 — Διβόρνον,
 — Μασσαλίαν,
 — Ὀδησσόν,
 — Κωνσταντινούπολιν, Στέφανος Κεμπρέκος.
 — Θεσσαλονίκη, Χ. Θεόδωρος Δαβροδάβσκος.
 — Σμύρνην,

Ἡ Αἰφίναϊα,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

« Εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ,τι δύναιτό τις
 » Χρηστὸν, διέλθει τοῦτο, κείς κοινὴν φέροι
 » ΠΑΤΡΙΔΙ, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἑλασσίνων
 » Πειρώμεναι, τοιοῦτον εὐτυχέειν ἂν.»

ΕΥΡΗΣΙΑ. Φοῖνισ., στίχ. 1022-1025.

Ἀριθμ. Ἀ. 1831. Μαρτίου 15.

Ἀ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ἀγαθῇ τύχῃ, ἀρχίζοντες τὴν ἐκδοσὶν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ πονήματος ἔχομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἱκανὰ καὶ εὐχάριστα περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως. Ἡ γενομένη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δ. Π. Γραμματεῖως μᾶς δεικνύει τὸν ἀριθμὸν τῶν διδακτικῶν μας καταστημάτων ἡμοῦ μὲ τοὺς εἰς αὐτὰ μαθητευομένους, καὶ τὴν προοδικὴν αὐτῶν αὐξήσιν. Συνεισφοραὶ τῶν πολιτῶν εἰς σύστασιν σχολείων γίνονται μετὰ μεγάλης φιλοτιμίας, καὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας χρηρηγοῦνται βοηθήματα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Νομίζομεν ὅτι εἰς τοὺς ἀναγνώσας μας ἄλλο εὐχαριστότερον δὲν δυνάμεθα ν' ἀναγγείλωμεν παρὰ τὰς προόδους τῶν σχολείων· ὅθεν καὶ πάντοτε θέλομεν εὐχαρίστως ἀναγγέλλει τὰ τοιαῦτα, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐκδοσις εἰς ἄλλο κυριώτερον δὲν ἀποβλέπει, εἰμὴ εἰς τὴν εὐκολωτέραν καὶ ταχύτεραν τῶν φώτων διάδοσιν εἰς τὴν πατρίδα μας.

Ἄν οἱ περὶ τὰς 1500 ψυχὰς συμποσούμενοι κάτοικοι τῶν Φιλιπ-

τρῶν, ἀποδεκατίζοντες αὐτοπραΐεσθαι τὰ προϊόντα αὐτῶν, προσφέρωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἀπαρχὰς τῶν κόπων τῶν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἰδίων τῶν τέκνων· ἂν οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς Μικρομάνης, οἱ παθόντες τὰ ἔσχατα ὑπὸ τῆς σκληρότητος τῶν πολεμίων καὶ μὴ δυνηθέντες ἀκόμη νὰ στεγάζωσι τὰς καλύβας τῶν, καταβάλλωσι προθύμως εἰς τὸ νὰ οἰκοδομήσωσιν ἴδιον κτίριον σχολείου, ἀντὶ τοῦ ὁποῦ μετεχειρίζοντο ἕως σήμερον τὴν ἐκκλησίαν τῶν, πολλὴν πλειότεραν προθυμίαν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας τοὺς τόπους, ὅσοι διὰ τὴν θέσιν τῶν ἢ ὀλιγώτερα ἔπαθον, ἢ ταχύτερα ἀνέλαβον ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου.

Κάνεν ἄλλο θεϊότερον οὐδ' ἀγιώτερον βούλευμα, ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ βουλευθῆ εἰμὴ περὶ παιδείας ἑαυτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰκείων (1). Ἄλλ' ὄχι μόνον ἀγιώτερον, ἀλλὰ καὶ συμφερότερον πρὸς καθένα ἡμῶν ἰδίως καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν κοινῶς, δὲν δύναμεθα νὰ βουλευθῶμεν, οὐδὲ νὰ πράξωμεν. Ο μαθητευόμενος εἰς τὰ σχολεῖα θέλει διδασθῆ τὰ πρὸς θεόν, τὰ πρὸς ἑαυτὸν, τὰ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν καθήκοντα αὐτοῦ· θέλει ἀποκτήσει καὶ τινὰς γνώσεις, αἱ ὁποῖαι μέλλουν νὰ τὸν ὀδηγήσωσιν ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ ζῆ φρονίμως καὶ τιμίως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκτελῆ καὶ τὰ τοῦ ἐπαγγέλματος, τὸ ὁποῖον θέλει μετελθεῖ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, πολὺ καλῆτερα παρὰ τὸν παντάπασιν ἀμαθῆ καὶ ἀπαιδεύτον· ἐπομένως θέλει εἶσθαι εὐσεβέστερος χριστιανός, καλῆτερος υἱός, σύζυγος, πατὴρ, φίλος, πολίτης, συνετώτερος ἄρχων, τεχνικώτερος καὶ εὐπορώτερος γεωργός ἢ τεχνίτης. κ.τ.λ.

Ὅτι συμφέρει εἰς τοὺς γονεῖς νὰ ἔχωσιν υἱοὺς προκυμμένους, τοῦλάχιστον ἀναλόγως μὲ τὴν κατάστασίν τῶν τὴν κοινωνικὴν, τοῦτο κατανοεῖται καὶ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων· ἀλλὰ μήπως τὸ νὰ ἔχωμεν καθεὶς συγγενῆ, φίλον, ἢ γείτονας καὶ συμπολίτας φωτισμένους μᾶς εἶναι ἀτύχηρον; Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ σειρά βοήθειῶν, τὰς ὁποίας συναλλάσσομεν πρὸς ἀλλήλους πολιτευόμενοι

(1) Πλάτ. ἐν Θεάγμ. §. 2.

κατὰ νόμον καὶ ὑπὸ νόμους· ὅθεν λέγεται βίος κοινωνικός καὶ πολιτικός. καὶ ὁ μὴ ἔχων χρεῖαν παρ' ἄλλου ὁμοίου αὐτοῦ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, ὁ τοιοῦτος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ᾔηται ἄνθρωπος, ἀλλὰ θερίον ἢ θεός (1). Ἀφοῦ δ' ὁμολογῶμεν ὅτι ἔχομεν χρεῖαν ὁ εἰς τῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου βοήθειας, ἔπεται ὅτι καὶ βοήθειαν πλειότεραν εἰς τὰς ἀνάγκας μᾶς ἐλπίζομεν νὰ εὐρωμεν ζῶντες μεταξὺ συγγενῶν καὶ συμπολιτῶν προκομνεστέρων καὶ εὐπορωτέρων, ἢ μεταξὺ ἀμαθῶν, ἀναξίων καὶ πτωχῶν.

Συμφέρον λοιπὸν ἔχομεν καὶ χρεὸς ἱερότατον, καὶ παρὰ τῆς ἱεραῆς ἡμῶν πίστεως παραγγελλλόμενον καὶ παρὰ τῆς ἠθικῆς διδασκόμενον, τὸ νὰ βελτιῶμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς παιδείας, καὶ νὰ συντρέχωμεν, ὅπως δύναμεθα, εἰς βελτίωσιν ὄχι μόνων τῶν υἱῶν, τῶν ἀδελφῶν, τῶν συγγενῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ συμπολίτου καὶ τοῦ πλησίον. Τοῦτο εἶναι τὸ τῆς ἐντολῆς· « Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν ».

Εἰς τὴν διὰ τῆς παιδείας βελτίωσιν ταύτην δύναμεθα, νομίζω, ὅλοι νὰ συνδράμωμεν ὄχι μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων καὶ χρημάτων. Κάνεις φιλεργός ἄνθρωπος, καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος, δὲν εἶναι τὴν σήμερον τόσον ἄπορος, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ βάλῃ κατὰ μέρος δέκα λεπτὰ καθ' ἑβδομάδα, χωρὶς νὰ τοῦ ἀποφανῆ κάμμία στέρσις. Μὲ δέκα λεπτὰ μόνον, μικρότατον πρᾶγμα, τίποτε δὲν γίνεται· ἀλλὰ τὸ μικρὸν προσθετόμενον συνεχῶς εἰς μικρὸν γίνεται μεγάλον. Ὅτι ὁ εἰς μὲ 40 λεπ. ἢ μὲ ἐν γρόσιον τὸν μῆνα, δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ, τὸ κατορθύνουν οἱ πεντήκοντα καὶ οἱ ἑκατὸν συνεχισφέροντες ἀνὰ ἐν γρόσιον ἕκαστος. Πρὶν ἐλευθερωθῆ ἡ πατρις ἐξοικονομοῦντο τὰ τῶν σχολείων διὰ τῶν περιφερομένων δίσκων εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν ἰδιαιτέρων συνεχισφορῶν φιλομουσίων τινῶν ὁμοειδῶν. Τὴν σήμερον ἰ διατὶ νὰ μὴ γίνεται τὸ αὐτὸ πανταχοῦ; Οἱ καλοὶ Φιλικτρανοὶ μᾶς ἔδωκαν τὸ ἀξιώπαινον καὶ ἀξιορίμητον παράδειγμα.

Κατὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν

(1) Ὁ δὲ μὴ θυνάμενος κοινωνεῖν, ἢ μηδὲν δεόμενος δι' ἀντάρκειαν . . . θερίον ἐστὶν ἢ θεός. Ἀριστοτ. Πολιτ. Βιβλ. Α, κεφ. α', 12.

κοινήν τῆς νεολαίας ἐκπαιδεύειν, ἂν οἱ συμπολιταὶ μας ὅλοι φρονέωσι κατὰ τὸ τῆς ἐντολῆς καὶ πράσσωσι συνεισφέροντες ἕκαστος τὴν κατὰ δύναμιν ὀλίγην, ἀλλὰ τακτικὴν καὶ συνεχεῖ συνεισφορὰν, εἴμεθα ὑπερβέβαιοι ὅτι, ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ, θελομεν ἰδεῖ ὅλα τὰ πρὸς τὴν κοινὴν ἐκπαιδεύειν μέσα ν' αὐξηθῶσι διὰ τῆς διπλῆς βοηθείας καὶ συνδρομῆς τῶν πολιτῶν ἐνταυτῷ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰ διδασκτικὰ ἡμῶν καταστήματα Ἑλληνικὰ καὶ Ἀλληλοδιδασκτικὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσι πανταχοῦ ὥστε ὅχι μόνον τὰ τῶν εἰς πόλεις κατοικούντων παῖδιά νὰ ἔχωσι πύθεν νὰ διδάσκωνται τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν κατάστασιν των τὴν κοινωνικὴν μαθήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν χωρικῶν μας νὰ μὴ μένωσι καὶ αὐτὰ ἄμοιρα τῶν μαθημάτων κἂν τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, τὰ ὅποια εἶναι τὰ πρῶτα βοηθήματα εἰς ἀνθρωπισμὸν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦς δηλ. καὶ εἰς τὴν τῶν ἡθῶν ἐξημέρωσιν.

I. K.

Πρὸς τὸν Ἐξοχότατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Δι' ὅλα τὰ καλὰ, Σεβαστὲ ἡμῶν Κυβερνήτα, χρεωστὲί γενικῶς ἡ Ἑλλάς νὰ ἐναθρύνεται, τὰ ὅποια ἀπέλαυτε διὰ τῆς πατρικῆς προστασίας τῆς Υ. Σ. Ἐξουχότητος· ἀλλ' ἀσυγκρίτως μᾶλλον διὰ τὴν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἐπικρατείας σύστασιν τῶν ἱερῶν τῆς παιδείας κοινῶν καταστημάτων, διὰ τὰ ὅποια ὅχι μόνον ἀπείρους χρεωστῆς τὰς εὐγνωμοσύνας του κάθε πολίτης εἰς τὴν ὑμετέραν Σεβαστὴν Ἐξουχότητα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔρωτα παιδείας νὰ κινήται κάθε φιλόμουσος καὶ φιλόκαλος πατριώτης.

Τὸ θεσποιδᾶσον τοῦτο καλὸν τῆς παιδείας ὀρεγόμενοι καὶ ἡμεῖς οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης, καὶ μὴ ἀνεχόμενοι τὴν εἰς τὸ ἐξῆς ὑστέρησιν ἐκ τῆς πατρίδος μας τοιούτου κοινωφελούς καταστήματος, μένοντες ἀπηλλοτριωμένοι τῶν καλῶν τῆς παιδείας, συνήλθομεν διὰ προσκλήσεως τοῦ Διοικητικοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς ἐπαρχίας μας εἰς τὸ δημόσιον Διοικητήριον, ἔπου δοξάσαντες τὸν θεὸν διὰ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν Σεβαστὸν Κυβερνήτην, ἀκούσαντες καὶ τὰς τοῦ Τοποτηρητοῦ ἡμῶν παραινέσεις καὶ ὀδηγίας,

ἀφορώσας τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, συνεισέφθημεν πατρικῶς περὶ συστάσεως σχολείου τῆς πόλεως ταύτης.

Ἀλλὰ μὴ ὄντων ἄλλων τινῶν μέσων διὰ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ, πεποιθότες εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν, καὶ εἰς τὰς εὐχὰς τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, ἀπεφασίσαμεν δι' αὐτοπροαιρέτου συνεισφορᾶς καὶ βοηθείας νὰ θεμελιώσωμεν τὸν κοινωφελῆ τοῦτον σκοπὸν· καὶ δὴ καταβάλλοντες ἕκαστος αὐτογνώμῃ θελήσει, καθὰ δυνάμειος εἶχεν, εἰς τὸν κατάλογον τῆς συνεισφορᾶς, τὸν ὅποιον καὶ ἐσοκλείομεν ἐνταῦθα, σπεύδομεν κατὰ χρέος ν' ἀναφέρωμεν αὐτὸ τοῦτο, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβαστὴν Ἐξουχότητα, ἐξαιτούμενοι τὴν πατρικὴν αὐτῆς προστασίαν, δι' ὅσα ἡ ἀδυναμία ἡμῶν δὲν δύναται νὰ περαιώσῃ τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀπόφασιν μας τύσαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σχολείου, ὅσον καὶ περὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ διδασκάλου.

Μένομεν μὲ τὸ βαθύτατον σέβας.

Ἐν Βοστίτῃ, τῆ 13 Ὀκτωβρίου 1830.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Βοστίτῃς.

Ἀρ. 1746.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Διοικητικὸν Τοποτηρητὴν Βοστίτῃς.

Εὐχαρίστως εἶδομεν ἐκ τῆς ὑπ' Ἀρ. 1078 ἀναφορᾶς σου τὴν προθυμίαν τῶν κατοίκων Βοστίτῃς εἰς σύστασιν σχολείου, καὶ τὴν ὅποιαν οἰκθὴν ἔκαμαν ὑπὲρ τούτου συνεισφορὰν Φοίνικας 2187.

Διὰ νὰ ἐναθρύνωμεν δὲ τοὺς πολίτας τούτους, ἐμπληροῦμεν προθύμως τὴν αἴτησιν αὐτῶν συνεισφέροντες διὰ τὴν σύστασιν τοῦ κοινωφελούς τούτου καταστήματος Φοίνικας 1500.

Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ οἱ μὴπω συνεισενεγκόντες δὲν θέλουσι μείνει ὀπίσω τῶν ἀξιοτίμων τούτων συμπολιτῶν των διὰ τῆς προτροπῆς σου, διὰ νὰ γένη τὸ κατάστημα τοῦτο κατὰ τὴν ἀπαιτούμενην τελειότητα.

Θέλετε δὲ μᾶς κοινηταιῆσαι τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν μετὰ ταῦτα συνδρομητῶν, διὰ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν Ἐφημερίδων, καθὼς καὶ ὁ προσταλαῖς παρ' ἡμῶν.

Οἱ Ἀρχιτέκτονες τῆς Κυβερνήσεως θέλουν μεταβῆ αὐτοῖσε διὰ τὴν δώσωσι τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 17 Ἰανουαρίου 1831.

Ο Κυβερνήτης Γ. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. καὶ τῆς Δ. Ἐκπ. Γραμμ. Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

Πράξις τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν
ὑπὲρ συστάσεως σχολείων.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας, συνελθόντες εἰς τὸν ἱερόν ναόν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γουβιώτισσας, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀρκαδίας Κυρίου Κωνσταντίνου Πεταλά, ὑποβαλόντες εἰς γνώρισίν μας τὴν μεγίστην ἀνάγκην τοῦ νὰ συστήσωμεν κατὰ τὴν κώμην ταύτην παιδευτικὰ καταστήματα, καὶ τὰ ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων ἐνδεγόμενα καλὰ, ἀπεφασίσαμεν νὰ συνεισφέρωμεν ἑκουσίως εἰς σύστασιν τοιούτων καταστημάτων, ὡς ἀκολουθεῖ.

Α. Ἀποφασίζομεν αὐτοπροαιρέτως νὰ συνεισφέρωμεν ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά μας διὰ τὴν κάθε βραδέλαν λάδι ἀνά μίαν ὀκτὼν, καὶ διὰ τὸ κάθε φόρτωμα κρασίου ἀνὰ λεπτὰ εἴκοσι κατ' ἔτος.

Β'. Διατηρεῖται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ τοὺς διορισθησομένους ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ ἐπιτρόπους νὰ διαταξῶσι τὰ λοιπὰ πάντα, κατὰ τοὺς ἐπικρατοῦντας τύπους καὶ ὁδηγίας τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Γ'. Ἀπεφασίσθη παρομοίως νὰ φθιασθῇ ἐν ζευγάρῳ σεφάνων ἀσημένιον ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῶν τοιούτων καταστημάτων, καὶ οἱ μελλοντες νὰ ἔλθωσι εἰς γάμου κοινωνίαν, νὰ λαμβάνωσι αὐτὰ, διὰ νὰ στεφανώνωνται, πληρόντες εἰς ὄφελος αὐτῶν Φοίνικας δύο.

Δ'. Εἰς κάθε μίαν τῶν ἐκκλησιῶν νὰ περιέρχεται δίσκος εἰς ὄφελος τῶν ῥηθέντων καταστημάτων.

Διατηρεῖται τὸ δικαίωμα εἰς καθ' ἕνα ἐξ ἡμῶν νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἰδιαιτέρως παρὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην ὅ,τι ἄλλο ἂν ἤθελε προαιρεθῇ.

Ταῦτα ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῆς κώμης Φιλιατρῶν συμφωνήσαντες,

καὶ κοινῇ καὶ αὐτοθελήτῳ γνώμῃ ἀποφασίσαντες ὑπογράφομεν τὴν παρούσαν ἰδιοχείρως, ἥτις θέλει μένει εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας.

Ἐν Φιλιατροῖς, τὴν 8 Νοεμβρίου 1830.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν κατοίκων.)

Ἀρ. 1776. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσαχθῇ ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, διὰ τῆς συστάσεως δημοσίων διδασκτικῶν καταστημάτων·

Ὁφείλοντες, κατὰ τὸ ΙΑΨήφισμα τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, νὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς φιλοκάλους πολίτας, ὅσοι συντελοῦσιν εἰς σύστασιν τοιούτων κοινωφελῶν καταστημάτων·

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀναφορὰν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀρκαδίας τῆς 10 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, καὶ τὴν ἐπισυναπτομένην πρᾶξιν τῆς κοινότητος τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεσχέθησαν δημοσίως νὰ συνεισφέρωσι κατ' ἔτος μέρος τῶν ἰδίων εἰσοδημάτων ἕκαστος εἰς σύστασιν καὶ συντήρησιν διδασκτικῶν καταστημάτων·

Συγκαταθέσει καὶ τῆς Γερουσίας,

Ψηφίζομεν.

1. Ὁ κατὰ τὴν κωμόπολιν τῆς Ἀρκαδίας Φιλιατρὰ ἔθνικὸς τόπος, ἔκασιν ἔχων 11 στρεμμάτων, καὶ κείμενος εἰς τὸ κέντρον τῆς κωμοπόλεως, παραχωρεῖται εἰς οἰκοδομὴν διδασκτικῶν καταστημάτων.

2. Ὅσον μέρος τῆς περιοχῆς ταύτης τῶν 11 στρεμμάτων δὲν κατέχει ἡ οἰκοδομὴ, εἶναι ἐπίσης καὶ διαμένει ὡς ἰδιοκτησία ἀναφαίρετος τῶν σχολείων, καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς καλλιεργηθείσης καὶ φυτοκομηθείσης παρὰ τῶν ἐντοπίων, θέλουν εἶσθαι εἰς ὄφελος τῶν αὐτῶν σχολείων.

3. Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Δημοσίου

Παιδείσεως Γραμματεία νὰ ἐνεργήσῃ τὸ παρὸν ψήφισμα, καθ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς ἕκαστον κλάδον.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 19 Ἰανουαρίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης Ι. Α. ΚΑΒΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιῶν καὶ τῆς Δ. Ἐκ. Γραμμ. Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

Ἡ Γενικὴ Ἐφημερὶς δημοσιεύει καὶ ἄλλας παρομοίας ἐπισήμους εἰδήσεις περὶ συνεισφορῶν καὶ οἰκοδομῆς σχολείων, γενομένων εἰς Μικρομάνην καὶ Πραστόν· ἐκείδῃ προσέτι καὶ τῶν ἀναφορῶν τὰς περιεχοῦσας τὴν ἀπαριθμησὴν τῶν σχολείων μας· καὶ τῶν εἰς αὐτὰ μαθητευομένων. Στοχαζόμενοι δὲ ταῦτα σπουδαιότεραν καὶ περιεργότεραν παρελείπομεν τὴν ἐνταῦθα ἔδοσιν ἐκείνων, καὶ δίδομεν ταῦτα, διεξοδικὰς οὔσας, εἰς παρῆρτημα χωριστόν. Οἱ ἀναγνώσται μας, νομίζομεν, θέλουσι εὐχαριστηθῆ καὶ μᾶς γνωρίζει χάριν ὅτι, χωρὶς νὰ ἐλατιώσωμεν τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὴν ἀγγελίαν μας, δὲν τοὺς στεροῦμεν οὐδὲ τὴν ἀξίαν λόγου στατιστικῆν ταύτην τῶν διδακτικῶν καταστημάτων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ εἶδομεν καὶ τῶν ὑποσχεθέντων πλείοτερα.

Β΄.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Ὑπομνήματα εἰς τὴν Ὀκτάτευχον.

(Χειρόγραφον ἀνεκδότου.)

Προκόπιος ὁ Γαζαῖος σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ, ἤκμασε περὶ τὸ 520-525 ἔτος ἀπὸ Χ. ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρακόζ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν τῶν ἱερῶν πατέρων καὶ τῶν παλαιῶν ἐξηγητῶν ἠρανίσθη ἐν ὑπομνήματι εἰς τὴν Ὀκτάτευχον, σωζόμενον ἀνεκδότου εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Αὐγούστης· ἐξεδόθη δὲ ἡ Λατινικὴ μετάφρασις ἐνὸς μέρους, τὸ ὅποιον περιέχει τὴν πεντάτευχον μόνην (Τιγούριον 1555 εἰς φύλλον). Οἱ μεγιστάνες τῆς ἐν Αὐγούστη Ἀριστοκρατίας, ἀπέστειλαν τὸ Ἑλληνικὸν χειρόγραφον φιλοτίμως καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας εἰς τὸν Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην ζήτησαν αὐτὸ, ὅτε χατεγίνετο εἰς τὴν ἐκδοσὶν τῆς Σειράς ἐνὸς καὶ πενήκοντα ὑπο-

μνηματιστῶν εἰς τὴν Ὀκτάτευχον κ.τ.λ., ἣτις ἐτυπώθη μετέπειτα ἐν Λειψίᾳ τῷ ἀφσὸ εἰς δύο τόμους εἰς φύλλον. Ὁ αἰδιδμός οὗτος Ἀρχιερεὺς τότε ἐγνώρισεν, ἀπὸ τὴν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον παραθέσειν, ὅτι ἡ λατινικὴ μετάφρασις ἦτον ἑλλειπῆς, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων συγνάκις διαλαμβάνουσα· ὠφελήθη δὲ καὶ ἀπὸ τὸ χειρόγραφον προσθέσας τινὰ τεμάχια εἰς τὴν ἐκδοσὶν του.

Ἄλλο χειρόγραφον σώζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Προκοπίου εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ οἰκίαν τοῦ Καραϊωάννου, τὸ ὅποιον ἔτυχε νὰ ἴδῃ καὶ Ἀνθιμος ὁ Γαζῆς. Ὁ καλὸς Ἀρχιμανδρίτης ἐπεριωρίσθη εἰς μόνον τὸ «εὐκταῖον τύποις ἐκδοθῆναι», χωρὶς νὰ ἐρευνησῇ καὶ νὰ εἴπῃ τι περαιτέρω (Ἑλληνικῆς Βιβλιοθ. τόμ. β', σελ. 119, ἐν σημειώσ.). Τοῦτο ὅμως τὸ χειρόγραφον εἶναι διῶλου διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ ἐν Αὐγούστη σωζόμενον, ἐπειδὴ περιέχει ἐξηγήσεις κατὰ λέξιν συλλεγθεῖσας ἐκ διαφόρων πατέρων καὶ ὑπομνηματιστῶν, κατατεταγμέναις ὑπὸ τοῦ Προκοπίου συστηματικῶς, ἐν ᾧ τὸ ἐν Αὐγούστη εἶναι ἐπιτομὴ αὐτῶν τῶν ἐξηγήσεων. Διὰ τοῦτο ὁ Προκόπιος εἰς τὸ προοίμιον αὐτῆς τῆς ἐπιτομῆς λέγει· «Ἦδη μὲν καὶ πρότερον, Θεοῦ τὸ δύνασθαι χορηγήσαντος, τὰς καταβεβλημέναις ἐκ τῶν πατέρων καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ὀκτάτευχον ἐξηγήσεις συνελέξαμεθα, ἐξ ὑπομνημάτων καὶ διαφόρων λόγων ταύτας ἑρανισάμενοι· ἀλλ' ἐπεὶ τὰς ῥήσεις αὐτὰς τῶν ἐκθεμένων ἐπὶ λέξεως ἐξεθέμεθα, εἴτε σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας ἐτύγχανον, εἴτε καὶ μὴ, καὶ παρὰ πλῆθος ἀπειρον ἡμῖν ἐντεῦθεν τὸ σύγγραμμα παρετίνατο, συνείδον οὖν πρὸς μέτρον εὐσταλῆς συνελεῖν τὴν γραφὴν ἐπειγόμενος· εἰ μὲν τι σύμφωνον ἄσασιν εἴρηται, τοῦτο προσάπαξ εἰπεῖν· εἰ δὲ τι διάφορον, καὶ τοῦτο συντόμως ἐκθέσθαι, πρὸς τὸ διὰ πάντων ἐν γενέσθαι σῶμα τῆς συγγραφῆς, ὡς ἐνὸς καὶ μόνου τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἐκθεμένου φωνάς.» Τὸ ἐν Βενετίᾳ χειρόγραφον εἶναι λοιπὸν ἡ συλλογὴ τῆς ὕλης, ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζει ἡ ἐπιτομὴ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, εἶναι τὸ παράδειγμα, τὸ ὅποιον ἐμιμήθη ὁ Ὀλυμπιδωδωρὸς καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι συνέλεξαν τὴν σειρὰν τῶν πατέρων. Αὐτῆς τῆς συλλογῆς παρέβαλα τὰ πρῶτα κεφάλαια μὲ τὰ εἰς τὴν Σειρὰν τοῦ Νικηφόρου, καὶ ἐγνώρισα Ἀ. ὅτι εἰς τὸ χειρόγραφον λείπουσιν κάποια ὑπομνήματα, τὰ ὅποια οἱ μετ' αὐτὸν ἑρανισθέντες συνήγαγον, καὶ ἐτυπώθησαν ἔπειτα εἰς τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Θεοτόκου Β'. ὅτι ἡ τάξις τῶν ὑπομνημάτων εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Καραϊωάννου διαφέρει ἐνίοτε ἀπὸ τὴν τῶν εἰς τὴν Σειρὰν τοῦ Θεοτόκου Γ'. ὅτι διάφοροι γραφαὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ χειρόγραφον καὶ κενὰ εἰς τὴν Σειρὰν, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ εὐστόχως ἀνεπλήρωσεν ὁ ἐκδότης καὶ Δ'. τέλος, ὅτι λείπουσιν ἀπὸ τὴν Σειρὰν τεμάχια καὶ ἐξηγήσεις, τὰ ὅποια ἡμποροῦσέ τις

ν' ἀναπληρώσῃ ἐκ τοῦ χειρογράφου. Ἀλλὰ, διὰ νὰ μὴ γενῶ ὀγκληρὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἐκθέτω μὲ λεπτολογία τὰ τῆς παραβολῆς μου, ἀρκουμαι μόνον νὰ δώσω δύο ἐξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι οὐσαι εἰς τὸ χειρόγραφον λείπουσιν ὀλοτελῶς ἀπὸ τὴν ἐκδεδομένην Σειράν.

Γ. Ἐξήγ. τοῦ Β'. Κεφ. Σευηριανοῦ. « Ἄρατος ἦν ἡ γῆ, οὐχ ὅτι οὐκ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ἀκόσμητος. »

Ζ'. Ἐξήγ. τοῦ αὐτοῦ Κεφ. Βασιλείου. « Ἐκ δύο τῶν ἄκρων τοῦ παντός παρηνίζατο, τῷ μὲν Οὐρανῷ τὰ πρεσβεία τῆς γενέσεως ἀποδοῦς, τὴν δὲ γῆν δευτερευεὶν φάμενος τῇ ὑπάρξει, πάντως δὲ καὶ εἴ τι τούτων μέσον συναπεγεννήθη τοῖς πέρασιν· ὥστε καὶ μηδὲν τὴν ὑπάρξιν εἶπερ περὶ τῶν στοιχείων πυρός καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος, ἀλλὰ σὺ τῇ παρ' ἑαυτοῦ συνέσει νόει· πρῶτον μὲν, ὅτι πάντα ἐν π. . . . . καὶ ἐν γῆ εὐρήσεις ἀέρα καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ . . . . ἐκ λίθων μὲν πῦρ ἐξάλλεται, ἐκ σιδήρου δὲ, ὅς ἀπὸ γῆς ἔχει τὴν γένεσιν, πῦρ ἀφθονον ἐν ταῖς παρατρίψεσιν ἀπυλάμπειν πέφυκε· τὴν δὲ τοῦ ὕδατος φύσιν ἐνυπάρχουσαν τῇ γῆ οἱ φρεωρύχοι δεικνύουσι, καὶ τὴν τοῦ ἀέρος, οἱ ἀπὸ νεοτισμένης αὐτῆς ἀτμοὶ, ὑπὸ ἡλίου θαλαφθείσης ἀναπεμπόμενοι· ἔπειτα καὶ εἰ φύσει τὸν ἄνω τόπον ὁ οὐρανὸς ἔχει, ἡ δὲ γῆ τὸ κατώτατόν ἐστιν, ὁ τῶν πλείστον διεστώτων κατὰ τὴν φύσιν ἐπιμνησθεὶς, καὶ τὰ τὴν μέσσην χώραν ἐκπληροῦντα συνεκδογικῶς παρεσήμανεν· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας τοῦ οὐρανοῦ ἀρκουμέθα τοῖς παρὰ τοῦ Ἡσαίου εἰρημένοις· « ὁ στερεώσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καπνὸν », τουτέστι λεπτὴν φύσιν καὶ οὐ στερεὰν οὐδὲ παχεῖαν εἰς τὴν τοῦ οὐρανοῦ σύστασιν οὐσιώσας· καὶ περὶ τοῦ σχήματος δὲ ἱκανὰ ἡμῖν τὰ παρ' αὐτοῦ εἰπόντος· « ὁ στήσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν ».

Τὸ χειρόγραφον βέβαια τοῦτο θέλει εἶσθαι χρησιμώτατον εἰς ὃν τινα ἐπιχειρησθῆ δευτέραν ἐκδοσιν τῆς Σειράς, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι συνηγμένοι αἱ εἰς τὰς Θεοπνεύστους Γραφὰς ἐξηγήσεις τῶν σφωτάτων τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρων καὶ ἡ ἐκδοσις αὕτη ἴσως δὲν θέλει ἀργήσῃ νὰ γενῆ ὑπὸ χειρῶν ἑλληνικῶν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀφ' οὗ ἤδη ἡ Ἑλλάς σὺν Θεῷ ἀνέλαβε τὴν ἐλευθερίαν τῆς, καὶ ὁ Κληρὸς αὐτῆς θέλει συμπροσδεύσει μὲ τὸ λοιπὸν ἔθνος εἰς τὴν παιδείαν. Εὐχῆς ἔργον εἶναι, ἡ κυρία Ἑλένη Καραϊωάννου, ἐνθουσιωμένη τὰς φιλοτίμους πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας τῆς οἰκογενείας τῆς, νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὴ ἄλλην νέαν, προσφέρουσα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χειροῦς γραφον εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

(Α.)

1 ΕΛΘΕΣΕΝ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΚΥΡΙΑΟΣ ΑΚΡΥΠΤΟΥ ΝΑΞΙ
 ΤΗΣ ΕΦΟΛΟΝ ΑΠΟΓΡΑΦΑΜΕΝΟΣ ΕΠΙ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ
 ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΣ ΒΟΥΛΑΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΣ ΔΙΑΤΕΤΕΛΕΚΕΝ ΕΝ ΤΕ ΤΟΙΣ
 ΕΝΠΡΟΣΘΕΝ ΧΡΟΝΟΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΗΜΩΝ ΤΗΝ ΠΑΕΙΣΤΗΝ ΠΡΟ
 5 ΝΟΙΑΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΠΑΣΙΝ ΕΑΥΤΟΝ ΕΥΧΡΗΣΤΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΑΓΑΘΟΝ ΠΑΡΑ
 ΣΚΕΥΑΖΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΔΥΣΙΤΕΛΗ ΟΥΔΕΜΙΑΝ ΚΑΚΑΚΟΠΑΘΙΑΝ ΚΑΙ ΔΑ
 ΠΑΝΗΝ ΥΠΟΣΤΕΛΛΑΟΜΕΝΟΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΣΥΝΦΕΡΟΝ
 ΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΚΑΘΙΔΙΑΝ ΑΦΙΚΝΟΥΜΕΝΟΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
 ΣΙΦΝΙΩΝ ΠΟΛΙΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΤΕ ΑΝΓΕΛΙΑΣ ΓΕΝΗΘΕΙΣΗΣ ΔΙΟΤΙ
 10 ΚΑΚΟΥΡΓΑ ΠΑΟΙΑ ΚΑΙ ΠΑΕΙΟΝΑ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙΝ ΗΜΩΝ ΗΜΕΛΑΕΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΧΩ
 ΡΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΤΑ ΡΥΣΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑΡΑΧΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΓΙΝΟΜΕ
 ΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ Α ΚΑΙ ΑΠΗΝΓΕΛΗ ΠΡΟΣΩΡΜΙΚΕΝΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ
 ΣΙΦΝΙΩΝ ΧΩΡΑΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΠΑΡΑΧΡΗΜΑ Ο ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΟΜΕΝΟΣ
 ΑΝΔΡΑ ΕΙΣ ΣΙΦΝΟΝ ΚΤΗΣΙΚΛΗΝ ΧΑΡΙΚΛΕΙΔΟΥ ΔΙΑ ΝΥΚΤΟΣ ΕΝΕΚΕΝ
 15 ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣΘΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΕΓΡΜΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΝ ΕΚΗΝΟΙΣ
 ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΣ ΒΟΥΛΑΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΣΘΑΙ ΗΝ ΕΧΕΙ ΕΥΝΟΙΑΝ
 ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΥΘΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΚΤΗΣΙΚΛΕΟΥΣ ΤΑ ΠΡΟΛΕ
 ΑΘΑΩΜΕΝΑ ΑΥΤΟΝ ΤΕ ΦΙΛΑΦΡΟΝΟΣ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ ΤΟΥΣ ΤΕ
 ΥΙΟΥΣ ΒΟΥΛΑΩΝΑ ΚΑΙ ΝΙΚΩΝΑ ΕΝ ΣΙΦΝΩΙ ΔΕ ΧΡΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑ ΕΚΦΑΝ
 20 ΤΟΝ ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΜΕΘ' ΕΑΥΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΛΕΣΑΣ ΕΞΑ
 ΠΕΣΤΕΙΛΑΕΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΞΕΡΑΥΤΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ
 ΣΑΦΩΣ ΠΥΘΟΜΕΝΟΥΣ ΤΑ ΠΡΟΣΑΝΓΕΛΛΑΟΜΕΝΑ ΔΙΑΣΑΦΗΣΑΣ ΤΩ
 ΚΤΗΣΙΚΛΗ ΕΞΑΠΕΣΤΕΙΛΑΕΝ ΑΥΤΟΝ ΔΙΑ ΤΑΧΟΥΣ ΦΡΟΝΤΙΣΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΜΙΑΗΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Ο ΚΤΗΣΙΚΛΗΣ ΕΝΕΦΑΝΙ
 25 ΖΕΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΜΟΙ[ω; δ]Ε ΑΦΑΡΠΑΓΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΕΤΙ
 ΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΠΕΙΡΑΤΩΝ ΠΑΡΑ ΣΩΣΙΑΟΥ ΤΟΥ ΕΞΟΠΕΙΘΟΥ
 ΝΟΥΜΗΝΙΟΥ ΚΑΙ ΒΟΥΤΡΥΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΕΣΧΑΤΙΑΣ ΣΥΝ
 ΕΒΗ ΚΑΤΑΡΑΙ ΕΠΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΝΗΣΟΝ ΤΗΣ
 ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΙΩΝ ΕΝΑ ΔΕ ΑΥΤΩΝ ΝΟΥΜΗΝΙΟΝ ΔΙΑΚΟΛΩΝ
 30 ΒΗΣΑΝΤΑ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΣ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ ΠΥΘΟ
 ΜΕΝΟΣ ΟΤΙ ΕΣΤΙΝ ΕΞ ΥΡΟΥ ΚΑΙ ΕΘΡΕΨΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΧΡΟΝΟΝ
 ΚΑΙ ΠΑΕΙΟΝΑ ΚΑΙ ΑΝΦΙΣΑΣ ΕΞΑΠΕΣΤΕΙΛΑΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΜΕΤΕΡΑΝ
 ΠΟΛΙΝ ΤΟΙΣ ΙΔΙΟΙΣ ΔΑΠΑΝΗΜΑΣΙΝ ΠΕΡΙ ΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΓΝΟΥΣ
 ΤΗΝ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΥ ΦΙΛΑΓΑΘΙΑΝ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΝ ΗΝ ΕΧΩΝ ΤΥΝΧΑΝΗ
 35 ΕΙΣ ΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΣΥΡΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ ΠΡΟΞΕΝΟΝΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΟΙ
 ΗΣΕΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΕΔΟΚΕΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΩΣΙΝ ΟΙΣ Η ΠΟΛΙΣ ΣΥΝΤΕ

ΔΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΑΝ ΠΡΟΣ ΤΕ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΕΑΝ ΠΟΥ ΔΕΗ
 ΤΑΙ ΠΡΩΤΩ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ ΠΟΛΛΩ ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΕΑΥΤΟΝ ΠΑ
 ΡΑΣΚΕΥΑΖΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΔΙΔΟΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ ΟΥΤΕ ΔΑΠΑΝΗΝ ΥΠΟ
 40 ΣΤΕΛΛΟΜΕΝΟΣ ΟΥΤΕ ΚΙΝΔΥΝΟΝ ΕΝΕΚΕΝ ΤΩΝ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΣΥΝΦΕ
 ΡΟΝΤΩΝ ΟΠΩΣΟΥΝ ΚΑΙ Ο ΗΜΕΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ ΩΝ ΦΑΙ
 ΝΗΤΑΙ ΚΑΙ ΤΙΜΩΝ ΤΟΥΣ ΑΓΑΘΟΥΣ ΑΝΔΡΑΣ ΚΑΙ ΔΕΙΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΥΝΑ
 ΜΙΝ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΕΤΕΡΟΙ ΤΕ ΠΑΘΟΝΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ ΕΠΙΔΙΔΩΣΙΝ ΕΠΙ
 ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΝ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ ΔΕΛΟ
 45 ΧΘΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΝ ΒΟΥΛΩΝΟΣ
 ΣΙΦΝΙΟΝ ΕΠΙ ΤΗ ΑΙΡΕΣΕΙ Η ΕΧΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΕ
 ΦΑΝΩΣΑΙ ΑΥΤΟΝ ΧΡΥΣΩ ΣΤΕΦΑΝΩ ΤΩΙ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΟΡΕΥ
 ΕΙΝ ΚΑΘΕΤΟΣ ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΟΝ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΑ ΔΙΟΝΥΣΙΩΝ ΤΕ ΤΩΙ Α
 ΓΩΝΙ ΤΩΝ ΤΡΑΓΩΔΩΝ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΝ ΤΗ ΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΕΙΩΝ ΤΗ
 50 ΔΑΝΠΑΛΗ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟ ΔΕ ΣΤΕΦΑΝΟΙ Ο ΔΗΜΟΣ Ο ΣΥΡΙΩΝ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΝ
 ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΝ ΕΥΣΕΒΗΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΚΑΙ
 ΕΥΝΟΙΑΣ ΗΣ ΕΧΩΝ ΔΙΑΤΕΛΗ ΠΡΟΣ ΣΥΡΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ ΟΙ ΔΕ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ
 ΔΕΙ ΟΙ ΕΝ ΑΡΧΗ ΟΝΤΕΣ ΕΠΙΜΕΛΑΝ ΠΟΙΗΣΘΩΣΑΝ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ ΚΥ
 ΡΩΘΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕ ΤΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ Ο ΤΑΜΙΑΣ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΔΟΤΩ
 55 ΟΝΗΣΑΝΑΡΩ ΤΟ ΑΠΟΤΕΤΑΓΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
 ΔΙΑΦΟΡΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝΚΥΚΛΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΙΝΑ ΔΕ ΦΑΝΕΡΑ ΥΠΑΡΧΗ Η ΤΟΥ ΔΗ
 ΜΟΥ ΦΙΛΑΓΘΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΑΜΙΛΑΔΟΙ ΓΙΝΟΜΕΝΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΩΣΙΝ ΤΟΝ
 ΔΗΜΟΝ ΤΙΜΗΘΕΝΤΟΣ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΥ ΑΝΑΓΡΑΦΕΙ ΔΕ ΤΟ ΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΙΣ ΣΤΕ
 ΛΗΝ ΑΙΘΙΝΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΙ ΕΙΣ ΤΟΠΟΝ ΩΣ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΝ ΕΛΕΣΘΑΙ ΔΕ ΑΝΑΡΑ
 60 ΟΣΤΙΣ ΕΓΔΩΣΕΙ ΤΗΝ ΣΤΗΛΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΣ ΠΟΙΗΣΗΤΑΙ ΟΠΩΣ
 ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟ ΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟ ΔΕ ΕΞΟΜΕΝΟΝ ΑΝΗΛΩΜΑ ΕΙΣ ΤΕ
 ΤΗΝ ΣΤΗΛΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΔΟΤΩ Ο ΤΑΜΙΑΣ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ
 ΚΥΚΛΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΘΟΤΙ ΑΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΗ Ο ΕΓΔΩΤΗΣ ΙΝΑ ΔΕ ΚΑΙ ΣΙ
 ΦΝΙΟΙ ΕΠΗΓΝΩΣΙΝ ΤΑ ΕΨΗΦΙΣΜΕΝΑ ΤΙΜΙΑ ΤΩ ΕΑΥΤΩΝ ΠΟΛΙΤΗ ΟΝΗΣΑΝΑΡΩ
 65 ΟΙ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΕΣ ΠΟΙΗΣΑΣΘΩΣΑΝ ΑΝΤΙΓΡΑΨΑΜΕΝΟΙ ΟΠΩΣ
 ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΩΣΙΝ ΤΟ ΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ ΣΦΡΑ
 67 ΓΙΣΑΜΕΝΟΙ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΣΦΡΑΓΪΔΙ ΕΙΡΕΘΗ ΕΓΔΩΤΗΣ ΚΥΡΣΙΛΩΣ ΑΚΡΥΠΤΟΥ.

L. P. CLADI
 ΔΕΥΚΙΕ ΠΟΣΤΟΥΜΙΕ
 ΚΛΑΔΕ ΧΑΙΡΕ

(Γ.)

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ
 ΘΕΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΠΑΡΘΙΚΟΥ
 ΥΙΟΝ ΘΕΟΥ ΝΕΡΟΥΑ ΥΙΩΝΟΝ
 ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΣΕΒΑΣ
 ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ
 [μέγχι]ΣΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ
 ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΥΠΑΤΟΝ ΤΟ Γ
 Ο ΔΗΜΟΣ.

Αἱ δύο πρῶται ἐπιγραφαὶ κατετάχθησαν εἰς τὸ ἔθνικόν Μουσεῖον μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς ὁποίας ὁ ἔφορος τὸ παρελθὸν φθινόπωρον συνέλεξεν εἰς τὴν κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους περιήγησίν του. Ἡ δὲ τρίτη εἶναι χαραγμένη ἐπὶ μιᾶς μεγίστης κυλινδρικῆς βάσεως, τὴν ὅποιαν οἱ μέτοικοι τῆς Σύρας ἔστησαν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς νεωστὶ οἰκισθησῆσθαι ὠραίας ἐκκλησίας τοῦ ΣΥΓΗΡΟΣ. Ἀνεκαλύφθησαν δὲ καὶ αἱ τρεῖς εἰς τὸ τῆς παλαιᾶς Σύρας εἶδος. Καὶ αἱ μὲν δύο εἶναι βεβαίως ἀνέκδοτοι· ἡ δὲ τρίτη ἀγνοούμενη ἂν κατεχωρίσθη εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Κόμματος Βίδουα, τυπωθεῖσαν εἰς Ταυρίνον τὸ 1824, τὴν ὅποιαν δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν εἰς χεῖράς μας.

Ἡ πρώτη ἐπιγραφή εἰς στήλην λιθίνην ἑνὸς καὶ ἡμίσεος γαλλομέτρου τὸ μήκος, ἀνω τοῦ ὑποστηρίγματος, ἡμίσεος τὸ πλάτος καὶ ἑνδεκα ἑκατοστημερίων τὸ πάχος, εἶναι ψήφισμα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Συρίων. Ἐκ τοῦ γεγραμμένου εἰς αὐτὴν ὀνόματος τοῦ Νομηγίου γνωρίζεται ὅτι ἐξεδόθη κατὰ τοὺς τῶν Ῥωμαίων χρόνους· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ Σύρος διεφύλαττε τοὺς κινῶν καὶ εἰς τὰς ἄλλας Κυκλάδας τύπους τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες τὰς ὑπέταξαν, καὶ εἰς τὰς ὁποίας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπειτα ἀφῆκαν, ὡς καὶ εἰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις, μίαν τινὰ ἐπιχώριον ἐλευθερίαν. Ἡ σεβαζόμενοι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν δοξάν, ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, καταφρονούντες τοὺς τύπους ἐκείνους διὰ τὴν εὐτέλειάν των, ἐσυγχώρου ἐλευθερίαν μὴ ἐπιτίμιον εἰς αὐτοὺς, καὶ ἱκανὴν νὰ θεραπεύσῃ τὴν φιλοδοξίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων λαῶν.

Τὴν ἐπιγραφὴν ἐκδότομον καθ' ἣν εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸν λίθον τῆζην· ἐκρίνομεν δὲ, πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως, νὰ χωρίσωμεν δι' ἀποστημάτων τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνείθισον νὰ γράφωσιν ἀδιαχωρίστως. Ὁ λιθεζός, δι' ἀμάθειαν ὑπέπεσον εἰς ὀρθογραφικὰ τινὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα διετηρήσαμεν πρὸς περισσώτερον

ἀκριβείαν, οἶον κακακοπάθειαν (στίχ. 6), καθιδίαν (στίχ. 8), γνηθείσας (στίχ. 9), προγεγραμένα, ἐκνήνοις (στίχ. 15), ἐξεραινησμένους (στίχ. 21), τυγχάνη (στίχ. 34), παρασκευάζη (στίχ. 39), πλήθους (στίχ. 43), καθ' ἕτος (στίχ. 48), λανπάθη (στίχ. 50), εὐσεβήας (στίχ. 51), διατελῆ (στίχ. 52), ἐπιμέλειαν (στίχ. 53), ἀνύλωμα (στίχ. 61), εἰρήθη (στίχ. 67), κ.τ.λ.

Ἄξιοσημείωτος εἶναι καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν ἡ σύγχυσις τοῦ Η μετὸ ΕΙ καὶ Ι· αὕτη δὲ μᾶς φαίνεται νέα ἀπόδειξις, ὅτι ἡ προφορὰ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι κατὰ πάντα παραλλαγμένη ἀπὸ τὴν τῶν παλαιῶν, ὥς πινες ἰσχυρίσθησαν ν' ἀποδείξωσιν. Ἄντι ἐκ δότ ης καὶ ἐκ δώ σει ἔχει χαραγμένον ἐγ δότ ης καὶ ἐγ δώ σει, ἀπαράλλακτα καθὼς προφέρει ὁ λαὸς μας τὴν σήμερον καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις τὸ κ πρό τοῦ δ τρέπων εἰς γ, οἶον ἐγ δύνω καὶ γ δύνω ἀντὶ ἐκδύνω, κ.τ.λ. Ὅπου πάλιν, εὐφρονίας χάριν, ἔπρεπε νὰ μεταδληθῇ τὸ ν εἰς μ ἢ εἰς γ, ὁ λιθεῖος τὸ ἀφῆκε ἀμετάδλητον, καὶ τὸ προσθέτει πάντοτε εἰς τὰς δοτικὰς εἰς σι καὶ εἰς τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα τὰ εἰς ι καὶ ε, καὶ συμφώνου ἐπιφερομένου. Τὸ δὲ προσγραφόμενον Ι εἰς τὰς δοτικὰς ποτὲ μὲν προσθέτει, ὡς ἐπιτοπλιεῖστον ὁμῶς τὸ παραλείπει, ἴσως κατὰ τὴν συνῆθειαν τοῦ καιροῦ του, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων (Βιβλ. ΙΑ'). Εἶναι ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ γραφὴ ἐξ Ἑύρου (ἀντὶ ἐκ Σύρου), ὅπου τὸ τελικὸν κ τῆς προθέσεως συνέχει μὲ τὸ σ τῆς ἐπομένης, καὶ ἐγράφη τὸ ἐξ αὐτῶν προκύπτον διπλοῦν ξ. Περὶ τοῦ λοιποῦ σημειώμεν τὴν λέξιν Ν αξίτης (στίχ. 1), ἴσως ἐκ τινος τῆς Σύρου τόπου ἢ φυλῆς· ἐπειδὴ τὸ ἔθνον τῆς Νάξου εἶναι Ν αξίος, καὶ δὲν δύναμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι εἰς Νάξις εἶχε δικαίωμα νὰ προτείνῃ γινώμην εἰς τὴν τῶν Συρίων ἐκκλησίαν. Παρατηροῦμεν προσέτι τὴν φράσιν ἔφοδον ἀπογραψάμενος (στίχ. 2), ἀντὶ τῆς συνθεσετέρας πρόσσοδον ἀπογραψάμενος.

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ εἶναι νεκρολογικὴ καὶ διγλωττος· περιέχει δὲ τὰ ὀνόματα Ῥωμαίου τινός, τοῦ ὁποῖο ἡ εἰκὼν εἶναι ἄνωθεν γλυμμένη ἰμοῦ μὲ τὴν ἐνὸς πλοσίων Ἰοταμένου παιδός.

Ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ δεικνύει ὅτι ὁ τῶν Συρίων δῆμος ἀνήγειρεν ἀνδριάντα τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς τὸ τρίτον ὑπάτεμε (κατὰ τὸ 119-120 μετὰ Χ.), μιμούμενος τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, οἱ πινες ἐτίμησαν ἐκεῖνον τὸν Αὐτοκράτορα κατὰ πολλὰς τρόπους, μὲ τὰ ἐπιθέτα Ὀλύμπιος, Πανελλήνιος, Νομοθέτης, Τροφεύς, δι' εὐγνωμοσύνην τῶν ὄσας ἔλαβον ἐυεργεσίας, μ' ὅλον ὅτι συχνάκις διὰ φόβον ἢ διὰ κολακίαν ὁμοίας τιμὰς ἀπέδιδον ἀναξίως καὶ εἰς ἄλλους. Ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι χαραγμένη ἡ ἐπιγραφὴ ἀνεκαλύφθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἰσως ἐπ' αὐτῆς ἴστατο τὸ ἀγαλμα τοῦ Αὐτοκράτορος, τὸ ὅποιον μ' εἶπε τις γέρον τῶν ἀγχωρίων, ὅτι εἶδεν εἰς Σύραν, καὶ ὅτι ἐπικρατούτος τοῦ πολέμου κατὰ τὸ 1771 ἐπῆραν οἱ Ῥώσοι.

Ἐκτὸς τῶν αἰρημένων, ἄλλη τετάρτη ἐπιγραφὴ εἶναι κτισμένη εἰς τὸν τοῖχον τῆς τῶν Λατίνων Ἐκκλησίας, ἣτις καίται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐφισταμένου τῆς πόλεως ἴσοφου. Ἴδε καὶ ἡ Τουρνεφόρτις αὐτὴν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (Voyage de Levant, Lettr. viii), καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως τὴν εἶδομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀσβεστωμένη, λογιζέται ὡς ἀπὸλυθὸν λίθος, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως καὶ οἱ κτίτορες, ὡς αἰγιῆς τιμῆς πᾶνγμα

καὶ ἀνάξιον τοῦ ἔθνικοῦ Μουσείου, δὲν ἐπιλοτιμήθησαν νὰ προσφέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸν ἔφορον, ὅς τις τὴν εἰρήτησαν.

Αἱ ἀνωτέρω ἐπιγραφαὶ εἶναι τόσῳ πλέον σημαντικαί, ὅσον αὐταὶ μόναι σχεδὸν εἶναι αἱ παλαιαὶ μαρτυρίαι, τὰς ὁποίας ἔχομεν περὶ τῆς νήσου Σύρας. Στέφανος ὁ βυζάντιος ὀνομαζέει αὐτὴν ἰωνικὴν νῆσον, ἴσως διότι πρῶτοι οἰκισταὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ Ἴωνες, οἱ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου ἀποικίσαντες ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Ἄλλαν μαρτυρίαν τῆς καταγωγῆς τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἔχομεν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θάλητα εἴτε ἀληθινὴν, εἴτε πλαστὴν ἐπιστολὴν τοῦ Συρίου Φερεκίδου, γραμμῆν ἰωνιστί, καὶ ἀναφερομένην ὑπὸ Διγενέους τοῦ Λαερτίου. Συρίην τὴν ὀνομαζέει ὁ Ὀμηρος (Ὀδυσ. Ο, στίχ. 402), Σύρον Διογ. ὁ Λαέρτιος, ὁ Σουΐδας (εἰς λέξ. Φερεκίδης), καὶ Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος (ἐν βίῳ φιλοσόφων, σελ. 47). Σύρον ὁ Στράβων (Βιβλ. Η'), ὁ Στέφανος καὶ ὁ Πλίνιος (Βιβλ. Δ', κεφ. 12). Ἐκ τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς συνάγεται ὅτι αὕτη ἡ ὀνομασία εἶναι καὶ ἡ κοινοτέρα. Ὁ Σκύλαξ εἰς τὸν Περὶ πλοῦν του ἀναφέρει αὐτὴν, ὅτε ἀριθμεῖ τὰς Κυκλάδας· ἀλλ' ἡ γραφὴ εἶναι ἐφθαρμένη, διότι ἀναγνώσκεται Σκύρος (Μικρ. Γεωγρ., τόμ. Α', σελ. 46). Ἡ τοιαύτη σύγχυσις εὐρίσκεται καὶ εἰς ἄλλους, καθὼς εἰς τὴν Πλακεντίαν (Egea Redivo p. 513), ὅστις ἐκ τῶν δύο νήσων μίαν μόνην σχηματίζει, καὶ εἰς τὸν Λακεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σκύρου τοὺς δυτικὰς ἀρχιερεῖς, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Σύραν (Oriens Crist., τόμ. Γ', σελ. 867). Τὸ ἔθνον τῆς Σύρου εἶναι Σύριος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συγγραφέων καὶ τῆς Α' ἐπιγραφῆς. Πρέπει λοιπὸν νὰ διορθωθῇ τὸ κείμενον τοῦ Κικέρωνος (Tuscul. Α', 16), τοῦ Λουκιανοῦ (Μακροβ.), καὶ τοῦ Φωτίου (Μυριόβιβλ., κωδ. 279), ὅπου Σύρος ἀντὶ Σύριος λέγεται ὁ Φερεκίδης. Ἐκ ταύτης τῆς ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως ἀπατηθεὶς καὶ ὁ θεῖος Αὐγουστίνος (Contr. Acad. σελ. 69) ἀντιτάττει εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους τὸν παρ' αὐτοῦ νομιζόμενον Σύρον Φερεκίδην.

Ὁ Ὀμηρος δὲν ἐλπισμένης τὴν Σύρον, ἀλλ' ἐξεναντίας εἶπε περὶ αὐτῆς πολλὰ καὶ λαμπρά, ὡς οὐδεὶς ἄλλος· ἴσως διὰ τὰς συγχωρημένας εἰς τοὺς ποιητὰς ὑπερβολὰς, ἢ καὶ διότι οἱ ἔπανοι αὐτοὶ βάλλονται εἰς τὸ στόμα τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Σύρου Κηπίου τοῦ Ὀρμενίδου. Ὁ βασιλοῦπις δὲ οὗτος ἦτο ὁ χειροβασκὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης, ὁ ἀγαθὸς καὶ πιστὸς Εὐμαῖος.

Νῆσός τις Συρίη κικλήσεται, (εἴπου ἀκούεις)

Ὀρτυγίης καθύπερθε, ὅθι τροπαὶ ἡελίοιο,

Ὅστι περιπληθῆς λίην τόσον· ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,

Εὐδωτος, εὐμηλὸς, εὐνοπληθῆς, πολύπυρος.

Πεῖν δ' οὐποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδὲ τις ἄλλη

Νοῦσος ἐπὶ σιτηρῇ πέλειται δειλοῖσι βροτοῖσιν·

Ἄλλ' ὅτε γηράσκωσι πόλιν κατὰ φύλ' ἀνθρώπων,

Ἐλθὼν ἀργυροτόξος Ἀπόλλων Ἄρτεμιδι ξυν,

Ὅς ἀγαυὸς βελέεσσι ἐπιχθόμενος κατέτεφεν.

Ἐνθα δύο πόλιες, δίχα δὲ σφισι πάντα δέδασται. (Ὀδυσ. Ο, στίχ. 402)

Παρά τὸν Εὐμαιὸν ἄλλον σημαντικὸν ἄνδρα, περὶ τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ καυχήθωσιν οἱ Σύριοι, δὲν γνωρίζομεν παρὰ τὸν Φερεκύδην, ὅστις ἦτο σύγχρονος τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρῶτος συνέγραψεν εἰς πεζὸν λόγον. Οὗτος ἐφιλοσόφησε κατὰ πρῶτον περὶ φύσεως καὶ περὶ θεῶν, καὶ τὸ περὶ μετεμψυχώσεως δόγμα εἰσήγαγεν (ἴδε περὶ τούτου Fragmenta Ferocydis, ἔκδ. Fridericus Gul. Sturz Λειψία, 1824 εἰς 8-ον). Εἰς τὸν Φερεκύδην ἀποδίδεται παρὰ τοῦ πολυῖστορος Σαλμασίου ἡ κατασκευὴ ἑνὸς παραπύργου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδείχοντο αἱ ἠλιακαὶ τροπαί (Exercit. Plin. p. 635-844). Ὅτι ὁ Φερεκύδης = Οὐρανὸν ἐσκαπίαζε μετάρσιον ὄμμα τιταίνων, ὡς εἶπε τις τῶν ποιητῶν, οὐδέμια ἀμφιβολία· ὅτι δὲ τὸ εἰρημένον παραπύργου εἶναι ἐφεύρημα ἐκείνου, δὲν δυνάμεθα νὰ το συμπεράνωμεν, ὡς ὁ Σαλμάσιος καὶ ἄλλοι, ἐκ τῶν λόγων Διογένης τοῦ Λαερτίου. Ὁ βιογράφος λέγει μόνον = σωζέται δὲ καὶ ἡμιστρόπιον ἐν Σύρῳ τῆ νήσῳ = καὶ αἰνιτίζεται βέβαια τὰ τοῦ Ὁμήρου = ὅτι τροπαὶ ἡλείου = δηλ., ὡς ἐξηγεῖ ὁ Ψευδο-δίδυμος, σπῆλαιον, δι' οὗ σημαίνονται τὰς ἡλίου τροπάς. Μένει εἰς τοὺς σημερινούς κατοίκους τῆς νήσου νὰ μᾶς εἰπωσιν, ἐὰν ὑπάρχῃ τῶ ὄντι κἀνὸν τοιοῦτον σπῆλαιον.

Ἡ παλαιὰ Σύρος βέβαια ἔπραξε νὰ ἔχῃ καὶ τὰ νομίματα τῆς· ἀλλὰ μὴ ἔχοντες ἀνά χεῖρας τὰ συγγράμματα τοῦ Raske, Eckhel, καὶ Mionnet, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰποῦμεν τι περὶ τούτου.

A. M.

Γ'. ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

ΙΑΤΡΙΚΗ.

Περὶ τῆς Εὐλογίαν τῆς Θεοτικῆς καὶ τῆς δαμαλίτιδος.

Τρεῖς ἢ τέσσαρες λοιμώδεις ἀσθένειαι ἐξῶθεν, τῆς Εὐρώπης ἐλθοῦσαι ἀπὸ κλίματα θερμότερα, κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐθέρισαν ἄπειρον πλῆθος τῶν κατοίκων αὐτῆς, καὶ ἕως τὴν σήμερον θερίζουσι τινες ἐξ αὐτῶν, χωρὶς ἢ ἰατρικῆ τέχνης νὰ δυνήθῃ ν' ἀντιτάξῃ εἰς αὐτὰς κἀνὸν ἀλεξιφάρμακον. Διὰ τὴν πανώλην, ἔχουσιν τὴν γενεσίν τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν κυτρίνην θέρμην, γεννωμένην εἰς τὰς νήσους τοῦ νέου ἡμισφαιρίου, δὲν εὗρηκαν οἱ Εὐρωπαῖοι ἄλλο προφυλαγμα παρὰ τὰ λοιμοκαθαρτήρια. Ἡ δὲ χολέρα, ἣτις, ἀπὸ τὰς Ἰνδίας ἔχουσα τὴν καταγωγὴν, κατατρέχει τὴν σήμερον τὸ ἀνατολικοθόρειον μέρος τῆς Εὐρώπης, δὲν φαίνεται ὅτι ἔχει καὶ αὐτὴ ἄλλο παρὰ τὴν μόνωσιν καὶ τὸν περιορισμὸν.

Ἡ τετάρτη λοιμώδης ἀσθένεια εἶναι ἢ κατ' εὐφημισμὸν λεγομένη εὐλογίᾳ καὶ θεωρουμένη κοινῶς ὡς πανώλης τῶν παιδιῶν ὀλεθρία.

Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε μεταφέρθη εἰς τὴν Εὐρώπην, ἕως τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐθέριζε κατ' ἔτος ὑπὲρ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον ψυχῶν, καθ' ὅλην τὴν περιουχὴν ταύτης τῆς ἡπείρου· ἀλλ' εὐδόκησεν ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐρεθῇ ἐν ἀληθῆς ἀλεξιτήριον τῆς τρομερᾶς ταύτης μάστιγος, ἡ δαμαλίτις, ἥγων ἢ εὐλογίᾳ τῆς ἀγελάδος. Τοῦτο τὸ ἀλεξιτήριον, σπάνιον ὄν εἰς ἡμᾶς ἢ ἀδύνατον, ἐφιλοτιμήθη ἡ φιλανθρωπία τῶν Γάλλων νὰ μᾶς τὸ φιλοδώρησιν καλὸν καὶ δραστήριον. Εἰς τὸν 9 Ἀρ. τῆς Γεν. Ἐφημερίδος ἀναγινώσκομεν, ὅτι ὁ διοικῶν τὰ εἰς Πελοπόννησον Γαλλικὰ στρατεύματα στρατοπεδάρχης Σνεϊδῆρος ἐπύρσφεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡμῶν δαμαλίτιδα, σταλεῖσαν κατ' αἰτησίαν τοῦ ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Παλεμικῶν Ἰπουργῶν τῆς ἰδικῆς του· καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἀμέσως τὰ πρέποντα μέτρα διὰ νὰ διαδοθῇ τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς χρεωστῆ νὰ ὁμολογῇ πολλὰς χάριτας πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος διὰ τὰς ὅσας λαμβάνει εὐεργεσίας, καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ εὐγνωμονῇ, ὅτι φροντίζει καὶ αὐτὴ νὰ προφυλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν πληγὴν τῆς λοιμώδους ταύτης ἀσθενείας. Χρεωστῆ δὲ νὰ δεῖξῃ καὶ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς εὐεργέτας τὴν εὐγνωμοσύνην του ἐμπράκτως, δεχόμενος δηλαδὴ μετὰ προθυμίας τὸ δῶρον. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὅλοι οἱ ὁμοεθνεῖς, οἱ γνωρίζοντες τὸ καλὸν τοῦτο καὶ φροντίζοντες καὶ περὶ τῆς κοινῆς ὑγείας, θέλουσι προτρέπει ἐπιμόνως τοὺς συμπολίτας των εἰς τὸ νὰ ἐγκεντρίζωσι τὰ παιδιά των μετὰ τὴν δαμαλίτιδα ἀφόβως. Καὶ ἡμεῖς θέλοντες νὰ συντελέσωμεν πρὸς τοῦτο τὸ καλὸν, ὅσον το καθ' ἡμᾶς, ἐστοχάσθημεν νὰ ἐκδώσωμεν μίαν περίληψιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν εὐλογίαν τὴν φυσικὴν καὶ τὴν τῆς δαμάλεως, ὥστε γνωρίζοντες τὴν ἀλήθειαν οἱ γονεῖς νὰ μεταχειρίζονται, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον των, χωρὶς φόβου καὶ ὑποψίας τὸ θεῖον τοῦτο ἀλεξιτήριον. Διότι διὰ μόνης τῆς δαμαλίτιδος ἐμποροῦν νὰ προφυλαξῶσι μετ' ἀσφαλείας τὰ τέκνα των ἀπὸ τὰ δεινὰ ὀλεθριωτάτης ἀβρώστιας, ἣτις, ἂν δὲν κόψῃ τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος αὐτὴν, ἀφίνει πολλάκις λείψανα ἀνυπόφορα, ἢ πηρώσεις μελῶν ὅχι προτιμότερας καὶ ἀπ' αὐτὴν τῆς ζωῆς τὴν στέρησιν.

Οἱ παλαιοὶ δὲν ἐγνώριζαν τὴν ἀβρώστιαν τῆς εὐλογίᾳς, οὐδὲ κά-

γείς τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἰατρῶν ἢ ἄλλων περιγράφει ἢ ἀναφέρει ταιαύτην νόσον. Τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπαντᾷται κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς (*), ὅτε φαίνεται ὅτι καὶ ἡ ἀβρῶστία μετεφέρθη εἰς τὴν Εὐρώπην, λαβοῦσα τὴν γένεσίν της εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐξεύρομεν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς σ' ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ Χρ. ἡ ἀβρῶστία αὕτη διεδόθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐκεῖθεν ἐξηπλώθη εἰς τὴν Ἀφρικὴν, περιτρέχουσα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ὅθεν μετ' ὀλίγον διέβη καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ πρῶτον, καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη τὸ μίασμα αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης.

Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ἄσπονος ἡ γνώμη τινῶν, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι γεννώμεθα ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὸ σπέρμα τῆς ἀβρῶστίας ταύτης, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται ἄπαξ, κατὰ τινα χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀβρῶστιαὶ αἱ λεγόμεναι κληρονομικαί, ἤγουν αἱ μεταδιδόμεναι ἀπὸ πατέρα εἰς υἱόν. Ἄν ἀληθῶς ὑπῆρχεν ὁ γόνος τῆς νόσου ταύτης ἐμφυτος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἔπρεπε φυσικῶ τῶ λόγῳ νὰ βλαστάνῃ καὶ νὰ φαίνεται πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι. Ἄλλ' ἡμεῖς ἐξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ὑπῆρχε πρὸ 1200 χρόνων οὐδ' εἰς τὴν Ἀμερικὴν εὐρέθη, ὅτε πρὸ 540 περίπου ἐτῶν ἀνεκαλύψαν οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν μεγάλην ταύτην στερεάν· ὅτι τέλος καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχουσιν ἄγριοι μὴ γνωρίζοντες αὐτήν, διότι δὲν ἔλαβον ἐπιμιξίαν με τοὺς μολυσμένους ἐκ ταύτης λαοὺς διὰ τὴν κολλησῶσι καὶ ἐκεῖνοι. Διὰ τούτους τοὺς λόγους οἱ φρόνιμοι τῶν ἰατρῶν δὲν δέχονται τὴν γνώμην ταύτην, ἀλλὰ φρονοῦσιν ὅτι γεννώμεθα προδιαθεθειμένοι οὕτως, ὥστε νὰ πάθωμεν ἄπαξ τὸ νόσημα τοῦτο, ὅταν τυχωμεν νὰ κολλησώμεν τὸ μίασμα, ἤγουν ἀτομὰ τινα διηλητήρια, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦντα ἀδήλως εἰς τὸ σῶμά μας γεννῶσι τὴν νόσον ταύτην τῆς εὐλογιάς.

(*) Ἴδε εἰς τὸν Δουκάγιον τὴν λέξιν Εὐλογία· οὕτω δὲ πρέπει νὰ γράφεται καὶ ἔχι Εὐφλογία, ὡς ἔγραψεν ὁ ἰατρὸς Σέργιος, ὁ τυπώσας τι ἱατρικὸν βιβλίον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καθὼς οἱ παλαῖοι Ἕλληνας εἶδον εὐφῆμα ὀνόματα εἰς πράγματα ἀποτρόπαια, καὶ ἡμεῖς ἀκόμη ἔχμεν πολλὰ ταιαῦτα, παρομοίως καὶ ἡ ἀποτρόπαιος αὕτη νόσος ἀνεκίσθη μ' εὐφῆμον ὄνομα εὐλογία. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κοινὸς λαὸς προσφέρει τὴν λέξιν ὀφθονός, με φαίνεται καλὸν καὶ νὰ τὴν γράφομεν οὕτως εἰς ταύτην τὴν σημάσιαν.

Ἡ παρατήρησις ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δεκτικοὶ νὰ πάθωσιν ἄπαξ ἐπὶ ζωῆς τὸν τὸ μύλυσμα τοῦτο, καὶ ὅτι τινὲς ἐπέρονων τὴν εὐλογίαν τὴν ἀπὸ ἀδήλου αἰτίας προερχομένην (ἤγουν τὴν θεοτικὴν, ἢ φυσικὴν, ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ κοινὸς λαὸς) ἐκβάλλοντές τὴν καλὴν καὶ ἐλαφρὴν, ὥστε δὲν ἔμενε καμμία οὐλὴ εἰς τὸ πρόσωπον, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι τρόπον νὰ παράγωσι τεχνητῶς καὶ κατὰ θέλησιν τὸ μύλυσμα ἐκ τῆς καλῆς εὐλογιάς, ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ προφυλάχθωσιν ἀπὸ τὰ τῆς κακῆς ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἡ πρᾶξις τοῦ ἐφευρεθέντος τρόπου πρὸς τοῦτο λέγεται ἐγκέντρισμα ἢ ἐμφυλλίασμα (1), καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ λάβῃ τις τὸ ἐμπυον τὸ εἰς τὰ ἔξανθήματα τῆς εὐλογιάς, καὶ νὰ τὸ εἰσάξῃ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐμφυλλιαζομένου, μόλις κεντούμενον διὰ τινος σουβληροῦ ἐργαλείου βαμμένου κατὰ τὴν μύτην εἰς τὸ ἐμπυον (2).

Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι τὸ ἐμφυλλίασμα τοῦτο ἔγεινε γνωστὸν εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην μόλις περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ κυρία Μοντάγκη, σύζυγος τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικῶ προέστου, εἶχε παρατηρήσει ὅτι ἡ εὐλογία εἰς τὴν Τουρκίαν δὲν ἔκαμνε τόσον ὀλεθρον, ὅσον εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης· ἐνόησε δὲ ὅτι τινὸς προήρχετο ἀπὸ τὸ ἐμφυλλίασμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄγνωστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ εὐθὺς ἔκαμε τὴν δοκιμὴν εἰς τὸ ἴδιόν της παιδίον κατὰ τὸ 1718. Ἡ εὐ-

(1) Οἱ παλαῖοι γεωπόνοι ἐλεγον ἐπὶ φυτῶν ἐγκέντριζεν, ἐμφυλλιάζεν καὶ ἐνοφθαλμίζεν ἡμεῖς λέγομεν κοινῶς καὶ ἐπὶ φυτῶν καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων διὰ τὴν εὐλογίαν, κεντρῶνας καὶ φυλλιάζεν, καὶ εἰς τινος τόπους ἐμβολιάζεν καὶ παρεμπήγειν· οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι λέγουσιν ἐπὶ τῆς εὐλογιάς inoculate, ἐνοφθαλμίζεν.

(2) Τὸ μέρος τοῦ σώματος, εἰς τὸ ἐπίεν ἔκαμναν παρ' ἡμῶν τὸ ἐμφυλλίασμα πρότερον, ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ μεταξὺ τοῦ ἀντιχειρός καὶ τοῦ μυχνοῦ ἐπὶ τοῦ μετακαρπίου λάκκου· ἐνίστε δὲ κἀνὲν μέρος τοῦ βραχίονος ἢ τοῦ ποδός, σκεπαζόμενον ὑπὸ τῶν φορεμάτων. Εἰς τινος τόπους ἔχον τινες, ἐκ θειοδαιμονίας φαίνεται, τὴν ἀλλόκοτον συνήθειαν νὰ ἐμφυλλιάζωσι τὸ ἀκρέμπτον εἰς τέσσαρα μέρη τοῦ προσώπου σταυροειδῶς, ὡς γίνεται φανερόν ἐκ τῶν φαινομένων σημείων εἰς πολλῶν ἠπειρωτῶν προσώπων. Ἡ κυρία Μοντάγκη λέγει εἰς τὰς ἐπιστολάς της, ὅτι εἶδεν εἰς Ἀθριανούπολιν ἡραίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα ἐνεκέντριζον μὲ ἐν εἶδος βελόνης τοῦς χριστιανούς Ἕλληνας, ἐβάλλουσαι ἐν ἐμφυλλίασμα εἰς τὸ μέτωπον, ἐν εἰς ἑκαστον βραχίονα, καὶ ἐν εἰς τὸ στήθος διὰ νὰ σχηματίσωσι τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ. Ἴδε τὴν κατωτ. σημ.

δοκιμήσις τῆς πράξεως τὴν παρεκίνησε νὰ εἰσάξῃ τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ὅπου ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον καὶ δὲν ἔπαυσεν ἀληθῶς νὰ συνεργῇ μὲ πολλὴν ζῆλον, ἕως οὗ ἔγινε κοινῶς δεκτὸν τὸ ἐμφυλλίασμα τῆς εὐλογίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1). Πού δὲ, καὶ πότε ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον, καὶ πῶς ἔγινε γνωστὸν εἰς τὴν Τουρκίαν, δὲν ἐξεύρομεν βεβαίως. Λέγουσι τινες ὅτι οἱ Ἀραβες ἰατροὶ πρῶτοι ἐπενόησαν τοῦτο, καὶ ἄδεται ὅτι εἰσῆχθη εἰς τῶν Σουλτάνων τὰ παλάτια πρὸ χρόνων, ὡς ἐπιτήδειον νὰ προφυλάττῃ τοῦ προσώπου τὸ κάλλος ἀπὸ τῆς θεοτικῆς τῆν φθοράν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ ἐγκεντρικὴ εὐλογία αὕτη, ἂν καὶ ἦνα μέγιστον προφυλαγμὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὠραιότητος, ἔχει ὅμως καὶ αὕτη τοὺς κινδύνους τῆς, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος εὐρέθη τέλος κατ' εὐτυχίαν ἡ δαμαλίτις, τὸ ἀληθινὸν καὶ ἀκινδύνον ἀλεξιτήριον τῆς εὐλογίας, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Γεννέρου. Οὗτος παρατηρήσας ὅτι οἱ κατοικοὶ τοῦ χωρίου Βερκέλη δὲν ἐκολλοῦσαν τὴν εὐλογίαν, διότι προσέτριβον τὰς χεῖρας εἰς τινὰ ἐξανθήματα γεννώμενα εἰς τὰ τυζία τῶν ἀγελάδων, ἔκαμε τὰς δοκιμὰς του κατὰ τὸ 1795, καὶ εὗρεκε τῷ ὄντι ὅτι τὸ εἰς τὰ ἐξανθήματα ταῦτα περιεχόμενον ἔμπυον, ἐμφυλλιάζομενον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐπροφύλασσε ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν τῆς εὐλογίας. Κατόπιν, ἀφ' οὗ ἐκοινοποιήθη τὸ πρᾶγμα, ἐξετασθὲν καὶ ὑπὸ ἄλλων εἰδημίων ἰατρῶν, ἐγκέντρισε εἰς Λόνδρον καὶ εἰς Παρισίους πλῆθος παιδιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἔπειτα πάλιν ἐνεφυλλιάσθησαν μὲ τὴν θεοτικὴν, ἢ ἀφείθησαν μεταξύ ἄλλων ἐγόντων αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν, καὶ δὲν ἐκόλλησαν. Ἐκ τούτων τῶν πολλαπλασίων δοκιμῶν ἀπεδείχθη, καὶ ὁμολογεῖται τὴν σήμερον παρὰ πάντων, ὅτι ἡ ἀληθὴς δαμαλίτις εἶναι τὸ μόνον, τὸ ὅποιον ἔμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀκινδύνως, καὶ νὰ προφυλαχθῇ ἀληθῶς ἀπὸ τὸ μίσημα τῆς εὐλογίας (2).

(1) *Les Lettres de lady Montague et la Notice biographique sur elle par Me Dufrenoy, Paris 1822.*

(2) Ὅτε εἰσῆχθη εἰς Παρισίους τὸ ἐμφυλλίασμα τῆς δαμαλίτιδος, ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν εὐρεσίαν τῆς, ἐυστήθη μία ἐπιτροπὴ ἐκ δώδεκα ἐπιστήμων ἰατρῶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ καίμωσι δοκιμὰς καὶ παρατηρήσεις πεντηχρονίως, ὥστε νὰ ἐξακριβώσωσι τὴν ἀληθειαν τοῦ πράγματος. Εἰς ὀλίγον χρόνον διάστημα ἔκαμαν μυρίας δοκιμὰς καὶ ἀναδοκιμὰς

Ἡ ὕλη, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὸ ἐμφυλλίασμα, δὲν λαμβάνεται πλέον τὴν σήμερον κατ' εὐθειαν ἀπὸ τὰ ἐξανθήματα τῶν ἀγελάδων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ εἰς ἐμφυλλιασμένους ἀνθρώπους γεννώμενα· διότι ἡ ἐκ τούτων δαμαλίτις ἔχει καὶ ἐξανθήσιν ἐλαφρὰν καὶ ἀνώδυνον, ἐν ᾧ ἡ ἐκ τῆς ἀγελάδος προξενεῖ ἀνατριχιάσματα, κομμάραν εἰς τὰ μέλη, ἐμετούς, ἐλκώσεις καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐμπορεῖ δὲ τις νὰ ἔχῃ εἰς πάντα καιρὸν δαμαλίτιδα, ἐπειδὴ τὴν φυλάττουσιν εἰς ὑαλίνοὺς σωλήνας ἢ εἰς ἄλλα σώματα μὴ ὀξειδούμενα, ἢ ἀλλοιούμενα ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καθὼς εἶναι ὁ χρυσός, τὸ ἐλεφαντοκόκκαλον, τὸ ὑαλίον, ἡ κλωστή, τὸ χελώνιον (παγάς) καὶ τὰ ὅμοια· μέσα εἰς τὰ τοιαῦτα περικλείεται καλῶς, ὥστε νὰ προφυλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας. Ἡ οὕτω προφυλασσομένη δαμαλίτις λέγεται ξηρὰ, τὴν ὁποίαν νωπίζουσι μ' ὀλίγον χλιαρὸν νερόν, ὅτε θέλουν νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν ἢ νωπῆ ὅμως, ἢ γινον ἢ λαμβανομένη ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἐξανθήμα κεντούμενον μὲ τοῦ φλεβοτόμου τὴν μυττῆν, καὶ ἐγκεντριζομένη εἰς τὸν πῆχυν τῆς χειρὸς, εἶναι ἀσφαλεστέρα εἰς γέννησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀληθοῦς δαμαλίτιδος. Ἡ λαμβανομένη αὕτη ἐμπυώδης ὕλη πρέπει νὰ ἦναι διαφανὴς καὶ γλοιώδης εἰς σχῆμα κόμμου, ἢ στοργιγγῆς σταλαγματίας, ἐκβαίνουσα ἀπὸ τὸ κεντούμενον ἐξανθήμα (1). Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρίσκεται ἀπὸ τὴν ἐβδόμην ἕως τὴν δωδεκάτην

παιδιῶν εἰς πλῆθος ἐμφυλλιασθέντων, καὶ ἐπίσθησαν ὅτι, ὅσοι ἐμφυλλιασθῶσι καλῶς, δὲν εἶναι πλέον δεκτικοὶ τοῦ μίσηματος τῆς εὐλογίας. Ἐκ δευτέρου ἐκέντρισε πολλοὺς μὲ τὴν θεοτικὴν, τοὺς ἔδωκε νὰ συγκαταπέσωσι καὶ νὰ συγκαταπέσωσι μὲ τοὺς εὐλογιασμένους, καὶ ἐφυλάχθησαν ἀμόλυντοι. Πρὸ πάντων εἰς Παρισίους, καὶ ὀλίγον μετέπειτα εἰς Μασσαλίαν, συνέστη μία ἐπιδημία ἐξανθηματικὴ εἰς τὰ παιδιά, καὶ ἔρχεσαν πολλοὶ νὰ διατάξωσι περὶ τῆς ἀλεξιτηρίου ιδιότητος τῆς δαμαλίτιδος, ἐπειδὴ πολλὰ προτὸ ἐμφυλλιασμένα ἔπασχον τὴν ἐπιδημίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπι τῆς δαμαλίτιδος ὑπάρχουσα ἐπιτροπὴ εἰς Παρισίους, καὶ πολλοὶ ἐμπειροτάτοι ἰατροὶ εἰς Μασσαλίαν, ἀπέδειξαν διὰ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ ἀλεξιτήριος ιδιότης τῆς δαμαλίτιδος ἦτο ἀληθεὴ καὶ βεβαία· ἡ δὲ τότε ἐπικρατούσα ἐπιδημία δὲν ἦτο εὐλογία, ἀλλ' ἄλλη τις ἀσθένεια ὁμοιωζοῦσα κατὰ τὰ ἐξανθήματα μ' αὐτήν, ὅθεν καὶ ἀνεμάχεται εὐλογιεῖσθαι. Ἰδε τὰ ἰατρικὰς ἐγγμ. τῶν Παρισίων τοῦ 1806 καὶ ἔξῃς.

(1) Τὸν ἐκβαίνοντα τούτων κόμμου διὰ τῆς κεντώσεως ὀνομάζω ἀκρίμμιον· οἱ σκεμνιστοὶ Ἀθηναῖοι τὸν λέγουσιν ἀροκμυ.

ἡμέραν τῆς ἐμφυλλιάσεως. Πρέπει δὲ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῶν γονέων νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ὅποιανδήποτε ἀρρώστειαν κολλητικὴν καὶ ἂν ἔχη τὸ ἐμφυλλιασμένον παιδίον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ ἐξανθήματα λαμβάνεται τὸ ἀκρέμπυον, δὲν μεταδίδεται εἰς τὸ ἐγκεντριζόμενον, ἀλλὰ ἡ δαμαλίτις μόνη. Πολλοὶ ἰατροὶ ἔκαμαν δοκιμασίας, λαβόντες ἐμφυλλίασμα ἀπὸ παιδία ἔχοντα συγχρόνως τὴν θεοτικὴν εὐλογίαν, ἢ ψώραν, ἐμπυροπύτην ἢ κοκκινιάδα, κ. τ. λ. καὶ ἐβεβαιώθησαν ὅτι εἰς τὰ ἐμφυλλιασθέντα δὲν μετεδόθη ἄλλο παρὰ τὴν δαμαλίτιδα· οὐδ' αὐτὴ ἔπαθεν εἰς τὰς ιδιότητάς της κάμμιαν ἀλλοίωσιν, οὐδὲ μεταβολὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν της (1).

Ἄλλο καλὸν ἂν τύχη τὸ ἐμφυλλιαζόμενον παιδίον νὰ ἔχη πρὶν κολλημένον τὸ μόλυσμα τῆς φυσικῆς, ἢ δαμαλίτις καλητερεύει καὶ αὐτὴν τὴν φυσικὴν καὶ τὴν καταστῆναι ἀκίνδυνον. Μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς· Ἐνος προφέσορος τῆς μαθηματικῆς εἰς Παρισίους ἐπιταστὴς παιδίον ἐνεφυλλιάσθη μὲ τὴν δαμαλίτιδα. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν φανερόντο συμπτώματα τῆς φυσικῆς εὐλογίας, ἢ ὅποια ἐχύθη ἐντελῶς τὴν τετάρτην, χωρὶς νὰ φαίνεται κανὲν σημεῖον τῆς δαμαλίτιδος. Ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν τῆς φυσικῆς τὰ ἐξανθήματα ἐγίνοντο πυκνὰ καὶ συμφοῦ, καὶ ἡ ἀρρώστια ἐλάμβανε τοιοῦτον ἀγρεῖον χαρακτήρα, ὥστε ἐχρειάσθη νὰ κρᾶξῃ ὁ θεραπευὸν τὸ παιδίον ἰατρός καὶ ἄλλους εἰς συμβούλιον, οἱ ὁποῖοι καντήνησαν νὰ μὴ ἔχωσι κάμμιαν ἐλπίδα σωτηρίας περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἤργισεν ἐν μέρει τῶν ἐξανθημάτων νὰ καταπίπτῃ καὶ νὰ λακκιάζῃ, ἔξαφνα φαίνεται ἀναπτυσσομένη ἡ δαμαλίτις. Εὐθύς τὰ συμπτώματα τῆς θεοτικῆς ἐλαβὸν χαρακτήρα καλῆς εὐλογίας· καὶ αὐτὴ δε, καὶ ἡ δαμαλίτις ὁμοίως ὠδευσαν τακτικῶς καὶ ἐλαβὸν τέλος εὐτυχέστατον (2).

Ἡ ἐμφυλλίασις τῆς δαμαλίτιδος γίνεται εὐκόλως καὶ ἀνωδύτως· τὰ γινόμενα κεντήματα εἰς τὸν βραχίονα διὰ τοῦ φλεβοτόμου εἰς εἰσαγωγὴν τοῦ ἀκρεμπύου, μάλιστα αἰσθάνεται τις δυνατώτερα ἀπὸ τὰ φυλλοδαγαμάματα. Πρὸς πλεωτέρα δ' ἀσφάλειαν τῆς ἐπιτυχίας κά-

(1) Ἴδε la Vaccine justifiée p. 66-70. par Mat. Duda. Paris. 1816.

(2) Ἴδε αὐτόθι σελ. 57 καὶ τὸ Rapport sur les Vaccinations de 1816.

μνουσι δύο καὶ τρία κεντήματα, τρία δάκτυλα τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ἀπέχοντα, ὥστε οἱ γύροι τοῦ καθενὸς ἐμφυλλιάσματος νὰ μὴ συγχέωνται, ὅταν αὐτὰ φλογισθῶσιν. Οἱ οὕτως ἐμφυλλιαζόμενοι μάλιστα αἰσθάνονται ὀλίγας στιγμὰς ἀδιαθεσίας μίαν ἢ δύο ἡμέρας, πολυλάκις δὲ καὶ κάμμιαν· ἀλλὰ ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ συνήθη τῶν ἔργων ἢ παιγνίδια. Ἄν ποτε ἐπέλθῃσι τινα συμπτώματα θέρμης, εἶναι καὶ αὐτὰ σωτήρια· διότι εἰς πολλὰς περιστάσεις βοηθοῦσι τὴν φύσιν νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ κάμμιαν ἀρχὴν ἀρρώστιας, μὴ ἐχούσης τι κοινὸν μὲ τὴν δαμαλίτιδα, οὐδὲ μὲ τὴν εὐλογίαν. Μυρία παραδείγματα ἀναφέρονται παιδίων καχεκτικῶν καὶ ἀσθενῶν, τὰ ὅποια, ἀφ' οὗ ἐφυλλιάσθησαν, ἔγειναν καὶ ὑγιέστατα (1).

Μετὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐγκεντρίσματος χρειάζεται ὁ ἐμφυλλιαστής ν' ἀκολουθήσῃ παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν δρόμον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δαμαλίτιδος, διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ἀληθῶς ἡ ἐργασία του ἐπιτυχοῦσα ἔγεινε τοῦ ἐμφυλλιασθέντος ἀλεξιτήριος καὶ προφυλακτικῆ ἀπὸ τὴν νόσον τῆς εὐλογίας. Διὰ νὰ δύνανται ὁμοῦ καὶ οἱ γονεῖς νὰ κρίνωσιν αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν κατ' ἐπίγνωσιν περὶ τῆς εὐδοκίμησης τῆς πράξεως, νομιζόμεν καλὸν νὰ ἐκθέσωμεν τὰ χαρακτηριστικὰ τὸν δρόμον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀληθινῆς δαμαλίτιδος. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐνίοτε παρετήρησαν τινες ἀργοπορίαν εἰς τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἤγουν ἕως εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐξανθήματος· αἱ κατόπιν ὁμοῦ περιόδοι τῆς ἔγειναν εἰς τὰς διορίας, αἱ ὅποια ἐτέθησαν διὰ τὸ τακτικὸν τοῦ δρόμου τῆς.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον τετράδιον.)

Δ'

ΓΕΩΠΟΝΙΑ.

Ἐκ τῆς γῆς καὶ τῶν γενομένων καὶ τρεφομένων ὑπ' αὐτῆς πορίζομεθα πᾶν ὅ,τι εἶναι χρήσιμον εἰς θεραπείαν τῶν χρειῶν μας· τὴν εἰς ἐργασίαν ἐπιτηδεῖαν ὕλην, τὰ εἰς τροφήν ἡμῶν καὶ τῶν χρισί-

(1) Ἴδε ἐνθ. ἄνωτ.

μων εις ἡμᾶς ἡμέρων ζώων, τὰ πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ ἄλλην χρῆσιν ὅποιανδήποτε, κατασκευαζόμενα ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, ὅλα τὰ ποριζόμεθα ἐργαζόμενοι τὴν γῆν. Διὰ τοῦτο οἱ παλαιοὶ ὀνόμαζαν αὐτὴν μητέρα καὶ τροφὸν τῶν ἄλλων τεχνῶν, καὶ κάμμιν ἄλλην δὲν ἐνόμιζαν ἀξίαν καὶ πρέπουσαν εἰς ἐλευθέρους ἀνδρας εἰρηνικὴν τέχνην παρὰ τὴν γεωργικὴν. Διότι αὕτη ὄχι μόνον πορίζει ἀφθονα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἶναι προσέτι καὶ ἡ πρώτη τῶν κοινωνικῶν ἐπιτηδεύματων τῶν πρὸς πολιτισμὸν καὶ ἐξημέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτηδεύων.

« Ο ἀπὸ τῆς γῆς βίος, λέγει τις τῶν παλαιῶν, ἐξημερώνει τὰ
 « ἦθη, γεννᾷ τῆς ἡσυχίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης τὸν ἔρωτα
 « εἰς τὸν ἀνθρώπον, καὶ ἐμπνέει ἐν ταύτῳ εὐτολίμην πολεμικὴν πρὸς
 « ὑπεράσπισιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἀποκόπτων πᾶσαν ἀδικὸν ἐπιθυμίαν
 « τῶν ἀλλοτρίων. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς γῆς, λέγει ὁ Σοκράτης, εἶναι
 « ἐνταύτῳ μία ἡδυπάθεια καὶ αὐξήσις τοῦ οἴκου, καὶ ἀσκήσις τῶν
 « σωματικῶν εἰς τὸ νὰ δύνανται τις νὰ πράττῃ ὅσα πρέπουσιν εἰς ἐλευ-
 « θερον ἄνδρα. Συνδιδάσκει δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἡ γεωργία εἰς
 « τὸ νὰ συμβουθῶσιν ἀλλήλους εἰς τὰς χρεῖας τῶν καὶ δικαιοσύνην
 « τοὺς μανθάνει, διότι ἡ γῆ προξενεῖ σαμπύλλα ἀγαθὰ εἰς τοὺς
 « περιποιουμένους αὐτήν. Διὰ ταῦτα νομίζεται ἐνδοξότατον εἰς ὅλας
 « τὰς πολιτείας αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγελματός, ὅτι διδίδει εἰς τὸ
 « κοινὸν πολίτας ἀρίστους καὶ εὐνοϊκωτάτους (1) ».

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος δὲν παράγει τίποτε τεχνικὸν ἀπ' αὐτομα-
 τισμῶν, ἀλλ' ἐξευρίσκων τοὺς τρόπους διὰ τοῦ νοῦς, καὶ ἐκτελῶν τὴν
 πράξιν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ λόγου, ἔπεται ὅτι πᾶσα τέχνη ἀνθρώ-
 πινος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν θεωρίαν τῶν πράξεων αὐτῆς εἰς τὰς ἀρχὰς
 τινος ἐπιστήμης· ἀρα καὶ ὁ πράστων τὴν τέχνην, τότε ἐμπορεῖ νὰ
 τὴν πράσῃ καλῶς, καὶ νὰ κατασκευάζῃ καλὰ τεχνητὰ, ὅταν ἦναι
 ἔμπειρος καὶ τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως. Ἡ γεωργικὴ εἶναι κλάδος
 τῆς ἀγρικῆς οἰκονομίας, ἢ τῆς γεωπονίας. Αὕτη περιλαμβάνει α', τὴν
 καθαυτὴν γεωργικὴν, ἢ τὴν φυτοκομίαν· β', τὴν ζωοκομίαν· γ', τὰς
 περὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν τέχνας· δ', τὴν κατ' ἀγροῦς οἰκονομικὴν,
 καὶ ε', τὰ περὶ τὸ συνάλλαγμα τῶν ἀγρικῶν προϊόντων. Ἐπεται λοι-

(1) Πλούταρχ. εἰς βίον Νουμά, καὶ Ξενοφ. Οἰκονομικ. κεφ. ε' καὶ ς'.

πὸν νὰ ἐξεύρωσιν ὁ γεωπόνος καὶ ὁ γεωργὸς τὰς κυριωτέρας ιδιότη-
 τας τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, τῆς γῆς κλ. ἦγουν νὰ γνωρίζωσι τὰς
 γενικὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιστημῶν τῆς Ζωολογίας, Βοτανικῆς, Γεωλο-
 γίας, κ.τ.λ. ἄλλῶς δὲν εἶναι τρόπος ν' ἀπολαμβάνωσι τὸ δυνατὸν
 ὄφελος αὐτοὶ, οὐδὲ νὰ ὠφελῶσι καὶ τὴν κοινωνίαν, παράγοντες καλὰ
 καὶ ἀφθονα τὰ προϊόντα τῆς τέχνης τῶν.

Διὰ τούτους τοὺς λόγους ἐστοχάσθημεν καλῶν νὰ ἐκθέσωμεν εἰς
 τὸ παρὸν πῶνημα, πρῶτον ἐν ἄρθρον περιέχον ἐκ τῶν βοήθητικῶν
 γνώσεων τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς, καὶ κατόπιν νὰ δίδωμεν ἄλλο ἴδιον
 γεωπονικὸν, νομίζοντες ὅτι οὕτω θέλομεν γενῆ ὠφελιμώτεροι γενικῶς
 εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κτηματίας, καὶ εἰς τοὺς γεωργοὺς
 ὀδηγούμενους ὑπ' ἐκείνων εἰς τὰς ἐργασίας τῶν.

I. K.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ.

Περὶ χρήσεων καὶ καλλιέργειας τοῦ Ἀραβόσιτου.

Τὸ ἀραβόσιτον εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῶν σιτηρῶν φυτῶν κατα-
 ταχθέν ὑπὸ τοῦ Λινναίου εἰς τὴν γενεάν τῶν μονοσίκων τριανθρικών,
 ἐπειδὴ ἔχει τὸ ἀρσενικὸν ἄνθος χωριστὰ ἀπὸ τὰ τοῦ θηλυκοῦ. Τὰ
 μὲν ἀρσενικὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ κατὰ τὴν κορυφὴν ἐξεργγόμενον κλα-
 δωτὸν ἀστάχυν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἀνθήλη. Τὰ δὲ θηλυκὰ
 ἐκβαίνουσιν εἰς τῶν φύλλων τὴν ῥίζαν, ὅπου γίνεται ὑστερον ὁ κωνο-
 εἰδὴς καρπὸς του. Τὸ φυτὸν ἔχει κήμβους ὡς τὸ καλάμιον, καὶ μακρύ-
 τατα φύλλα· ὁ καρπὸς του εἶναι κόκκοι, ἔχοντες τὴν ἐμπροσθινὴν ἐπι-
 φάνειαν ὀμαλὴν καὶ στρογγύλην, καὶ γωνιώδη τὴν ὀπίσθεν, διὰ τῆς
 ὁποίας ἐπιφύονται κατὰ στίχους εἰς ἓνα κῶνον ξυλωδῆ. Ἐχουσι δὲ οἱ
 κόκκοι χροῖμα ξανθόχρυσον κυρίως, ἢ λευκόν. Ἐνίοτε εὐρίσκονται καὶ
 κόκκινοι ἢ μελανοὶ, ἢ καὶ ποικίλοι· ἀλλὰ τοῦτο γίνεται τυχηρῶς. Οἱ
 γεωργοὶ προτιμῶσιν εἰς καλλιέργειαν πρῶτον τὸν ξανθόχρυσον ἀρα-
 βόσιτον, ἔπειτα τὸν λευκόν· διότι ἐκείνου τὰ ἀλευρα κῆνονσι νοστι-
 μώτερον ψωμίον. Τὸ δὲ σπειρόμενον εἶδος εἶναι δύο λογῶν, ὡς ἐκ τῆς
 διαρκείας τῆς βλαστήσεως καὶ καρποφορίας του· τῆς μιᾶς λογῆς βλα-

στάει και καρποφορεί και ώριμάζει εις δύο μῆνας, ὅθεν ὀνομάζεται δίμηνος ἢ πρώϊμος ἀραβόσιτος· τῆς δὲ ἄλλης, εις πέντε, ὅθεν λέγεται ὄσμιμος· και οὗτος γίνεται εὐρωστότερος και καρπιμώτερος. Τὸ φυτὸν του λέγουσιν ὅτι γίνεται ἕως 18 πόδας ὑψηλὸν εις τὴν Καρολίαν και Βιργινίαν. Εἰς τὰς ποτιστικὰς πεδιάδας τῆς Πελονησσοῦ ὑπερβαίνει τοὺς 8 πόδας.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀραβόσιτου εἰσῆχθη εις τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν 17 αἰῶνα, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, ὅθεν μετεφέρθη και τὸ φυτὸν τοῦτο ἄγνωστον ὄν πρότερον. Τὸ ὄνομα ἀραβόσιτος (ἢ ἀραποσίτι, μπαρμπάροσταρον) και τὰ παρὰ τοῖς Εὐρωπαϊοῖς ὄστος τουρκικὸς και ἰνδικὸς, ἔδωκαν εις τινὰς ἀφορμὴν νὰ εἴπωσιν, ὅτι ἀπὸ τὸ παλαιὸν ἡμισφαίριον ἐφέρθη εις τὸ νέον. Ὅπως και ἂν ᾖναι τὸ πρᾶγμα, ἐξεύρομεν ὅτι εις κἀνὲν γεωπονικὸν σύγγραμμα παλαιότερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ ὑπὸ τοῦ Καλόμβου, δὲν γίνεται λόγος περὶ καλλιέργειας τούτου τοῦ φυτοῦ· ἔπειτα, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἐπισημοτέρων περιηγητῶν, οἱ πρῶτοι εὐρεταὶ τῆς Ἀμερικῆς Εὐρωπαῖοι δὲν εἶδον ἄλλο παρὰ τὸν ἀραβόσιτον νὰ ἔχωσιν ὡς πρωτίστην τροφήν ὅλοι οἱ λαοὶ, τοὺς ὁποῖους ἀπῆντησαν και εις τὰς νήσους και εις τὴν στρεάν. Τὸ μεγαλοπρεπὲς του φυτοῦ ἐστόλιξε τοὺς κήπους τῶν βασιλέων τοῦ Περουβίου· ἀπὸ τὰ ἄλευρα τοῦ καρποῦ του αἱ ἐκλεκτοὶ παρθένοι, αἱ ὑπηρετοῦσαι εις τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου, ἐζύμοναν τὸ εις θυσίαν προσφερόμενον ψωμίον· κατεσκευάζετο ἐξ αὐτοῦ ἐν οἰνωδὲς ποτὸν, τὸ ὁποῖον πίνων ὁ λαὸς εὐθύμει τὰς δημοσίας ἐορτάς· τὸ ἐμεταχειρίζοντο ὡς νόμισμα ἢ συνάλλαγμα εις πορισμὸν ὄλων τῶν ἄλλων ἀναγκαίων πρὸς ζωὴν, και ἐπανηρύριζαν τὸ θέρος αὐτοῦ ἐτησίως, εις δημοσίας ἐορτάς, ὡς και οἱ βαρβαρώτατοι λαοὶ τῶν νήσων και τῆς στερεᾶς τοῦ νέου ἡμισφαιρίου.

Ἡ εὐκαρπία τοῦ ἀραβόσιτου εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλητέρα τῆς τῶν ἄλλων σιτηρῶν φυτῶν. Εἰς τὰ καλὴν γῆν ἔχοντα χωράφια δίδει χίλια εις τὸ ἐν· εις δὲ τὰ μετρίαν, τὸ ἥμισυ. Ἐν στρέμμα γῆς σπειρόμενον ἀραβόσιτον χρειάζεται ἐν ὄγδοον τῆς ποσότητος τοῦ σιταρίου, μετὰ τὸ ὁποῖον ἡμῶρες νὰ σπαρθῇ, και δίδει ἔπειτα τοῦλάχισον ὑπὲρ τὸ διπλάσιον τοῦ ὅσου σιταρίου ἤθελε δώσει τὸ χωράφιον. Ἐκτὸς

τούτου, μαζί μετὰ τὸ ἀραβόσιτον εις τὴν αὐτὴν γῆν ἐμποροῦν νὰ συμφυτευθῶσι κάλλιστα και ἄλλα φυτὰ· οἶον, κουκκία, φασούλια, γεώμηλα, κ.τ.λ. και οὕτω νὰ λάβῃ ὁ γεωργὸς διπλὴν εἰσοδίαν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο και ὁ καρπὸς του, θεωρούμενα ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου και τῶν οἰκιακῶν του ζώων, εἶναι πολυτιμώτατα· διὰ τοῦτο ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἔγεινε κοινοτάτη εις τὰ θερμὰ και συγκερασμένα κλίματα τῆς οἰκουμένης, και ὁ καρπὸς του χρησιμεύει παντοῦ σχεδὸν ὡς πρωτίστη και ὑγιεστάτη τροφή τοῦ γεωργικῶ λαοῦ.

Ὅλα τὰ εις χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου ἡμερωμένα ζῶα ἐμποροῦν νὰ τραφῶσι μετὰ τὸ φυτὸν τοῦτο και μετὰ τὸν καρπὸν του. Αἱ ὄρνιθες, χῆνες, τὰ νησσάρια ἢ πάπια, αἱ κοῦρκαί, τρώγουσι μετὰ λαυμαργίαν τὸν ἀραβόσιτον ὡμὸν ἢ βρασμένον, ἢ τὰ ἄλευρα και πίτυρα αὐτοῦ ζυμωμένα· παχύνονται ὀγλίγωρα, και κἀνουσι κρέας τρυφερον και νόστιμον. Οἱ χοῖροι παρομοίως τρεφόμενοι παχύνονται ἐξαίρετα. Τὰ πρόβατα, τὰ βόδια, τὰ ἄλογα, τρώγουσι και αὐτὰ μετὰ πολλὴν ὄρεξιν τὸν καρπὸν ἀκέρατον, ἢ συντρεμιμένον, ἢ διαβρεγμένον. Ἀλλὰ και αὐτὸ τὸ φυτὸν σπειρόμενον πυκνὰ, και ἐκβαλλόμενον πρὶν τῆς ἀνθήσεώς του, δίδεται ξηρὸν, ὡς σανὸς, εις τὰ ἀνωτέρω ζῶα τὸν χειμῶνα. Οἱ γεωργοίμας μετὰ τὸ θέρος συναθίζουσιν ἢ ἀπολύουσιν εις τὸ χωράφιον τὰ τεραποδάτων, τὰ ὁποῖα τρώγουσι μετὰ πολλὴν ὄρεξιν τὰ φύλλα και τὴν καλαμιὰν τοῦ ἀραβόσιτου· ἐμποροῦν ὁμως νὰ κάμωσι κἀποικὴν οἰκονομίαν εις ταῦτα και διὰ τὸν χειμῶνα. Διότι ὅλα τὰ φύλλα, καθὼς και τὰ στάχυα, τὰ ὁποῖα ἄνω τοῦ κόμβου πρέπει νὰ κόπῃται πρὶν ὀριμάση ἐντελῶς ὁ καρπὸς, ὡς θέλομεν εἰπεῖ κατωτέρω, ὁμοῦ μετὰ τὰ ὅσα ἐκβάλλουσι φυτὰ, ὅταν τὰ ἀραιώσωσιν, ὅλα ἐμποροῦν νὰ τὰ φυλάττωσι ξηραίνοντές τα, διὰ νὰ τὰ δίδωσι τὸν χειμῶνα εις τὰ ζῶα των, διαλάσσοντές τα μετὰ τὸ ἄχυρον. Τὰ δὲ ξηρὰ πλέον καλάμια και οἱ κῶνοι, ἀφοῦ ἐξορθαλισθῇ ὁ ἀραβόσιτος, ἐμποροῦν νὰ τοῖς χρησιμεύωσιν εις τὴν φωτιάν.

Ὡς πρὸς τὴν τροφήν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀραβόσιτος εἶναι χρῆσιμώτατος και πολύχρηστος. Τὰ ἄλευρά του μεταχειρίζονται εις ὅλας τὰς μαγειρικὰς χρήσεις, ὡς και τὰ τῶν ἄλλων σιτηρῶν, και εις πολλὰς μάλιστα εἶναι προτιμώτερα τὰ τοῦ ἀραβόσιτου, ὡς θρεπτικώτερα και εὐχωνευτότερα. Διότι αὐτὰ μόνα ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων

σιτηρῶν δὲν περιέχουσι τὸ ἰξῶδες συστατικόν, ἀλλὰ μόνον ἄμυλον πολὺ, λευκίτιν, γλοῦν καὶ τινα ὕλην ζαχαρώδη καὶ ζωϊκὴν· διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ συμβουλεύουσιν αὐτὰ ὡς ὑγιεστάτην τροφήν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς (1). Τὸ ἀλεύριον τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τὸ σεμιδάλιον, ὡς γυλὸς κατασκευάζομενα, δίδονται εἰς τοὺς ἀναλαμβάνοντας ἀπὸ ἀρρώστιαν ἢ τοὺς ἐξαδυνατισμένους ἀπὸ μακρὰ καὶ προλυχρόνια πάθη, οἷον τοὺς φθισικούς, ἢ τοὺς πάσχοντας τὸ στομάχιον καὶ δυσκόλως χωνεύοντας τὴν τροφήν· ὁ αὐτὸς γυλὸς μὲ τὸ γάλα κατασκευάζομενος γίνεται θρεπτικώτατος εἰς τὰ νήπια. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τινῶν ἰατρῶν, οἱ τρεφόμενοι μὲ τὸν ἀραβοσίτον χωρικοὶ δὲν πάσχουσι τὰς ἀρρώστιας τῆς λιθιάσεως καὶ τῆς νεφρίτιδος, εἰς τὰς ὁποίας πίπτουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ τρεφόμενοι συνήθως μὲ οὐσίας ζωϊκὰς καὶ περιεχοῦσας πολὺ ἄζωτον. Ἐν γένει ἐπαρατηρήθη ὅτι οἱ τρώγοντες ἀραβοσίτινον ψωμίον εἶναι εὐρωστοὶ καὶ δυνατοί. Ὁ ἰατρός Λεσπέζος, εἰς μίαν περὶ ἀραβοσίτου διατριβήντου, ἀναγνωσθεῖσαν εἰς τὴν τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων τὸ 1825, λέγει, ὅτι καθ' ὅσον ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ χρῆσις τοῦ γεννήματος τούτου ἐκτείνεται εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐπαρχίας τῶν Δανθῶν, ἐλέπεις τοὺς κατοίκους νὰ χάνωσι κατὰ μικρὸν τὴν ψλωμότητά των ἐκείνην τὴν φυσικὴν, καὶ νὰ λαμβάνωσι τὴν εὐρωστον καὶ ῥοδινὴν ἕψιν τῆς υγείας.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔχομεν καὶ ἡμεῖς παράδειγμα τοὺς ἰδικούς μας χωρικούς. Εἰς ὅλα τὰ μεσόγεια χωρία τῆς Πελοποννήσου βλέπεις τοὺς κατοίκους εὐρώστους καὶ ὑγιεστάτους· αὐτοὶ ἄλλο ψωμίον δὲν τρώγουσι παρὰ τὸ ἀραβοσίτινον· πολλὰ ὀλίγοι ὀλίγον καιρὸν μεταχειρίζονται τὸ σμιγδιον (κριθαροσίταρον). Ἀλλ' ὅμως ἔχουν τὸ κακὸν νὰ τὸ τρώγωσι λειπανάβατον καὶ ζεστόν, ψήνοντές το ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνθρακίαν· τοῦτο δὲ τὸ καταστάνει δυσχωνευτικώτερον. Ἀλθιναὶ δυσκόλως ζυμώνεται καὶ ἀναβαίνει τὸ ἀραβοσίτινον ἀλεύριον, διότι δὲν ἔχει τὰ ἰξῶδες· πλὴν ζυμονόμενον ὡς πρέπει, ἢ καὶ μ. ὀλίγον προζύμιον ἀπὸ σιτάλευρον ἐνσώμιον, ἀναβαίνει καλῶς, ὥστε καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας νὰ τρώγεται διασωζόμενον ὅπως οὖν βλαρὸν (2).

(1) *Ide Annales de la méd. Physiol* juill. 1835.

(2) Νεοπὴν ἢ μαλακὸν ἰδε περὶ τοῦ ζυμώματος αὐτοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος ἀρθρου.

Εἰς τινα μέρη τῆς Ἠπείρου κάμνουσι καὶ ἐπτάζυμον μὲ τ' ἀραβοσίτινον ἀλεύριον. Εἰς ἄλλους τόπους ξένους κατασκευάζουσι πάλιν εἰδὸς τι παξιμαθίων λεπτῶν, τὰ ὁποῖα ψήνουσιν εἰς λεπτάς πλάκας σιδηρᾶς· τοιοῦτοτρόπως ψηνόμενον καλλιον, εἶναι καὶ εὐχωνευτικώτερον τοῦτο ἀπὸ τὸ εἰς τὴν ἀνθρακίαν. Πολλοὶ δὲ λαοὶ τῆς Εὐρώπης παρασκευάζουσι διαφόρως τὰ ἀλευρά του εἰς τροφήν· ἢ μὲν ἀπὸ τὰς κοινοτέρας παρασκευασίας εἶναι τὸ νὰ κάμνωσι γυλὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πηκτὸν ἢ μάζαν, διαλύοντες τὸ ἀλεύριον εἰς θραστὸν νερὸν, ὅπου βάλλουσι καὶ ὀλίγον ἄλας. Εἰς τινα μέρη κάμνουσι καὶ οἱ ἰδιοὶ μας τὸν γυλὸν τοῦτον διαφόρως ὀνομαζόντες αὐτόν· καὶ τινες προσθέτουσι καὶ τυρίον τριμμένον, καὶ περιχύνουσιν ἔπειτα καὶ βούτυρον. Ἄλλοι πάλιν προτοιμάζοντες ὡς ἀνωτέρω τὸν γυλὸν πηκτὸν, ὡς μάζαν, τὸν κενόνουν εἰς σίνιον, ὅπου βάλλοντες βούτυρον καὶ μέλι τὸ ψήνουσιν εἰς κλιβάνιον (φούρνον) ὡς πῆταν. Ὁ Παρμαντιέρος λέγει μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἐμπορεῖ τις μὲ τ' ἀλευρα καὶ τὸ σεμιδάλιον τοῦ ἀραβοσίτου νὰ κάμη πολλὰ ζυμαρικὰ ἐπίσης ψαθυρὰ καὶ λεπτά, ὡς καὶ τὰ γινόμενα ἀπὸ τὸ καθαριώτατον σιτάλευρον. Ψωμίον δὲ κατασκευάζεται ἀναβατὸν, καλὸν, καὶ νόστιμον, καὶ εὐχώνευτον, ἂν βάλῃς ἐξ ἡμισείας σιτάλευρον μὲ ἀραβοσίτινον, ἢ μόνον ἓν τέταρτον ἐκ τοῦ πρώτου. Οἱ χωρικοὶ μας ἠμπόρουν νὰ κάμωσιν ἀναβατὸν τὸ ψωμίον των, ἂν ἤθελαν νὰ βάλλωσι καὶ ὀλιγώτερον τοῦ τετάρτου, ἢ κἂν μόνον τὸ προζύμιον ἀπὸ σιτάλευρον. Ὄταν δὲ σμίγεται ἓν τέταρτον ἢ ἓν ὄγδοον ἀραβοσιτίνων ἀλεύρων μὲ τὰ σιτάρια, γίνεται τὸ ψωμίον ῥοδινὸν, τραγανὸν, νόστιμον καὶ πολὺ καλλήτερον ἀπὸ τὸ ὅποιον συνειθίζου νὰ κάμωσι τινες βάλλοντες βεβύνθια.

Μὲ τοὺς κόκκους τοῦ ἀραβοσίτου ἐμπορεῖ τις νὰ κατασκευάσῃ διάφορα ποτὰ, καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς τῶν ἄλλων σιτηρῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ, συντρίβοντες καὶ βράζοντες ὀλίγον τοὺς κόκκους, ἔπειτα ἀφινόντες τοὺς ἡμέρας τινὰς νὰ πάθωσι τὸν ζυμώδη ἀνάβρασμόν, κατασκευάζουσιν ἓν μεθυστικὸν ποτὸν, τὸ ὅποιον ὀνομάζουσι κατὰ τὴν ἐγχωρίων των γλῶσσαν ἄταλον. Ὁ Παρμαντιέρος, ὅστις κατεγίνηκε μὲ τὴν ζέσιν εἰς τῶν ἄμυλωδῶν καὶ σιτηρῶν τὴν ἐξέτασιν, λέγει μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου ἐμπορεῖ νὰ ἐμβῇ καλλίστα ὁ ἀραβοσίτος ἀντὶ τοῦ κριθαρίου· καὶ ὅτι φρυγανιζόμενος, ὡς ὁ καφές, δίδει ἓν πό-

τὸν ἀνάλογον μὲ τὸ ἐκείνου. Οἱ ἰδιῶκοὶ μας γνωρίζουσιν ἐκ πείρας ὅτι ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην τὰ σιτώδη, ὅθεν εἰς τὴν ἔνδειαν τοῦ καφέ νοθεύουσιν αὐτὸν μὲ κριθάριον ἢ ρεβύθια. Ὁ κοινὸς λαὸς μας τρώγει τὸν ἀραβόσιτον καὶ ὡς ὀπωρικόν, μαλακὸν ὄντα ἔτι καὶ ἄμεσον, ὡμὸν ἢ ψημένον εἰς τὴν ἀνθρακίαν, ἢ καὶ φρυγανισμένον ἀπλῶς εἰς τὴν πύραν τῆς πυρεστίας ἢ τοῦ κλιδανίου.

Οἱ καυλοὶ τοῦ ἀραβόσιτου περιέχουσι προσέτι καὶ ζαχαρώδη οὐσίαν ἰκανήν, καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ τῶν σιτηρῶν. Οἱ Μεξικανοὶ ἐξήγουν εἰς αὐτῶν ζάχαρον ἐπικερδῶς· καὶ ἐπὶ Ναπολεόντος, ὅτε διὰ τὸν ἀποκλεισμόν δὲν εἶχεν ἡ Γαλλία κοινωνίαν μὲ τὰς ἀποικίας τῆς, ἐξήγησάν τινες πῶς νὰ κατορθώσωσιν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Γενευαῖος Πίκτετος κατεγίνηκεν εἰς τοῦτο ἰδίως, καὶ κατὰ τὸ 1811 ἐδημοσίευσεν τὰς ὁποίας ἔκαμε δοκιμίας. Ἐσύναξε τρυφεροὺς καυλοὺς ἀραβόσιτου, ἐνῶ τὰ σπειρία τοῦ καρποῦ ἤρχισαν νὰ γεννῶνται, καὶ κατάρθωσε νὰ ἐκβάλῃ ἐν συρόπιον γλυκὺ καὶ νόστιμον, τὸ ὁποῖον εἰς τὰ ποτὰ τοῦ καφέ, τοῦ τείου καὶ εἰς τὰς μαγειρικὰς σκευασίας, ἤρμυζε κάλλιστα, καὶ ἠμπόρει ν' ἀναπληρώσῃ τὸ ζάχαρι. Καὶ τὰ στάχυα ἀκόμη τὰ τρυφερὰ καὶ μάλισ βλαστάνοντα, τρώγουσι τινὲς νερόθραστα, καὶ ἄλλοι τὰ βάλλουσιν εἰς τοξυδιὸν κατασκευάζοντές τα ὀξυθρὰ (τουρσία), ὡς καὶ τὰ λοιπὰ λαχανικά.

Εἰς τὸν ἀραβόσιτον ἀποδίδονται καὶ τινες χρήσεις ἰατρικαί. Ἐκτὸς τῆς θρεπτικῆς ἰδιότητος καὶ εὐπεψίας τοῦ χυλοῦ τῶν ἀλεύρων αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ νὰ προφυλάσῃ τοὺς τρεφομένους μ' αὐτὸν ἀπὸ τὴν λιθίαν, ὡς προείπαμεν, λέγουσιν ὅτι ἔχει καὶ ἄλλην ἀρετὴν θεραπευτικὴν μιᾶς νόσου ἀποτροπαίου καὶ συγερᾶς, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦτο ὠνόμαζαν οἱ παλαιοὶ μας ἱεράν νόσον. Τινὲς λέγουσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἶναι δραστηριώτατον ἰατρικὸν τῆς ἐπιληψίας, τῆς ὁποίας τὰς ἐπανόδους ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μακραίνῃ, ἢ καὶ ν' ἀποκόπη τελείως· ἄλλοι ἤμως ἰατροὶ δυσπιστοῦντες ἔτι δὲν παραδέχονται τὸ λεγόμενον, ἕως οὗ νὰ δοκιμασθῇ πάλιν καλῶς καὶ νὰ κυρωθῇ ὑπὸ τῆς πείρας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συνόψει περὶ τῆς εὐχρηστίας τοῦ ἀραβόσιτου· ἄς εἴπωμεν δὲ τώρα ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῆς καλιεργείας τοῦ φυτοῦ αὐτοῦ.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον τετράδιον).

Τὰ αὐγὰ φυλάσσονται πολὺν καιρὸν νωπὰ χωρὶς νὰ κλουδιάσωσιν, ἀνίσως ἐμποδίσῃ τὴν εἰς αὐτὰ ἐνέργειαν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἴρος. Τοῦτο ἐμπορεῖ τις νὰ κατορθώσῃ διὰ πολλῶν τρόπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ εὐκολώτεροι καὶ οἱ εὐθηνότεροι πρέπει νὰ προτιμῶνται. Πολλοὶ ἀλείφουσιν αὐτὰ πρῶτον μὲ λεπτὸν φλοιὸν κηρωτοῦ, κατασκευαζομένου ἀπὸ ἐλαιόλαδον καὶ κηρίον διαλυόμενα εἰς τὴν φωτιάν· ἔπειτα γίνουσιν αὐτὰ οὕτως ἀλειμένα εἰς σάκτην. Ἄλλοι πάλιν δὲν τάλειψωσι μὲ κἀνὲν λιπῶδες, ἀλλὰ μόνον τὰ σκεπάζουσιν μέσα εἰς κἀνὲν ἄγγειον ἢ καλάθιον κατὰ σρώματα σκεπαζόμενα μὲ σάκτην ἢ μ' ἄχυρα, καὶ τὸ ἀποθέτωσιν εἰς τόπον σκοτεινὸν καὶ ξηρὸν. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον φυλάσσονται ἀρκετὰ πολὺ καλῆτερα ὅμως μὲ τὸν ἐξῆς, τὸν ὁποῖον ἤρχισαν πρότινος καιροῦ νὰ μεταχειρίζονται οἱ μὲ μεγάλας ποσότητας αὐγῶν ἐφοδιάζοντες τοὺς Παρισίους. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ θουτήσῃ τὰ αὐγὰ εἰς θρασὸν νερόν. Ἐχει ἐν κακκάδιον ἐπάνω εἰς τὴν φωτιάν, καὶ ὅταν ἀναβράσῃ τὸ νερόν, θουτᾶς εἰς αὐτὸ τὰ αὐγὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς καλάθιον, καὶ τὰ ἀφήνει μόνον ἐν λεπτόν· ὁ τόσος ὀλίγος καιρὸς ἀρκεῖ νὰ πῆξῃ γύρω τοῦ αὐγοῦ ἓνα μικρὸν φλοιὸν τοῦ ἀσπραδίου του· οὗτος δὲ ἐμποδίζει τὴν ἐξάτμισιν καὶ τὴν διὰ τῆς προσεγγίσεως ἐνέργειαν τοῦ αἴρος, ὅστις κάμνει τὸ αὐγὸν νὰ κλουδιάζῃ. Μετὰ ταῦτα τὰ θέτει εἰς θαρῆλιον ἢ σενδούκιον κατὰ σρώματα, καὶ τὰ σκεπάζει μὲ σάκτην ἢ μὲ λεπτὰ ἄχυρα, ἢ μὲ πριονίδια ξύλου, ἢ κάλλιον μὲ ἄμμον ξηρὸν, καὶ ἀποθέτει τὸ ἄγγειον καλῶς κλεισμένον εἰς τόπον σκοτεινὸν, ὁροσερὸν καὶ μὴ ἔχοντα ὑγρασίαν, μηδὲ ἀποπορὰς αἰρῶν προερχομένων ἀπὸ σήψιν· κάθε δύο ἡμέρας δὲ γυρίζεις τὸ ἄγγειον, ὥστε τὸ κάτω μέρος νὰ ἔρχεται ἐπάνω. Ἀνίσως ζεματήσῃ, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, ἅμα γεννόμενον τὸ αὐγὸν, καὶ τὸ ἀποθέσῃ εἰς ἀρμόδιον τύπον, διαφυλάττεται τόσον καλὰ, ὥστε μετὰ πολλοὺς μῆνας, ἐξανασθῶν πάλιν αὐτὸ εἰς θραστὴν νερόν ἄλλα δύο λεπτά, θέλει εὐρεῖ γευσόμενος αὐτὸ ὅτι ἔχει σχεδὸν τὴν αὐτὴν ποιότητα μὲ τὰ νωπὰ τὰ πρὸ δύο ἡμερῶν γεννημένα. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, τὰ αὐγὰ ζεματιζόμενα, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, φυλάττονται ἰκανὸν καιρὸν δια-

σώζοντα τὴν ποιότητα καὶ τὴν γεῦσιν, τὰς ὁποίας εἶχον ἐκβαλλόμενα ἀπὸ τὸ θρασκὸν νερόν, καὶ γίνονται χρήσιμα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰ μαγειρικὰς χρείας. Ἄλλοι πάλιν διὰ νὰ τὰ φυλάττωσιν ἀπὸ τὴν ἐξάτμισιν τὰ βάλλουσι μέσα εἰς ἀσβεστόνερον ἢ εἰς καθαρὸν καὶ κρύον νερόν· πλὴν ἐπαρτηρήθη ὅτι ἡ γεῦσις τῶν οὕτω φυλασσομένων ἀλλοιούεται μετὰ τινὰς ἡμέρας.

Ἐν γένει πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι, διὰ νὰ διασώζονται τὰ αὐγά· ἀναλλοίωτα πολὺν καιρὸν, χρειάζεται νὰ προφυλάττονται ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν· ἐν μίᾳ σαλαγματιά νεροῦ πῆσθι ἐπάνω εἰς νοπότατον αὐγὸν καὶ μείνη ὀλίγον καιρὸν, διότι ἔχει τὸ κέλυφος (τσόφλιον ἢ τὸ ζώφλιον) πόρους, ἐμπορεῖ νὰ φθειρῇ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ αὐγοῦ, τὸ ὁποῖον ἤγγιξε διὰ μέσου τῶν πόρων· β', ἀπὸ τὸν πάγον· διότι καὶ ὁ πάγος βραίνει τὸ κέλυφος, φθειρεῖ τὸ ἔνδον καὶ τὸ προδιαθέτει εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὴν ζωϊκὴν σήψιν εἰς τὴν ριγμὴν, ὅτε λυώνει ὁ πάγος· γ' τέλος, πρέπει νὰ προφυλάττονται ἀπὸ τοῦ ἀέρος τὴν ἐνέργειαν, ὅστις κάμνει ἐξάτμισιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ταχέϊαν καὶ πολλήν, ἀναλόγως μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει πόρους τὸ κέλυφος, μὲ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι ἀποθεμένα τὰ αὐγά, καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους εἰς τὴν ὁποίαν ἐγενήθησαν. Εἶναι δὲ παρατηρημένον ὅτι προφυλάσσονται εὐκολώτερα καὶ διαρκούσι πλείωτερον καιρὸν τὰ αὐγά τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν παλαιῶν οὐρίνα, ἢ γον τὰ γεννώμενα ὑπὸ ὄρνιθων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐβαθεύθησαν ἀπὸ ἀλέκτορα (1).

I. K.

(1) Ὁ Ἀριστοτέλης (περὶ Ζῴων, β', σ', α) ὀνομάζει αὐτὰ κινύστωρα καὶ οὐρίνα, καὶ ἄλλοι οὐρίνα. Ἐπειδὴ δὲ ἀπ' αὐτὰ τὰ αὐγά μὴ ὄντα γόνιμα, ἂν τύχουσιν εἰς ὄρνιθα ἐπωάζουσαν, δὲν ἐκβαίνουσι πωλία, ἀλλὰ ἡ θερμότης τῆς κλωστικῆς ἐξατμίζει καὶ φθειρεῖ αὐτὰ, ὥστε σπυρόμενα ἀναδίδουσι τὴν ἰδιαίτην ἐκείνων δυσωδίαν, ὀνομάζονται καὶ αὐτὰ τὰ μὴ ἐκλωσθέντα, οὐρίνα (Ἀριστ. ἐνθα ἀνωτέρω 4), καὶ ὅσα προσέτιπαθαίνουσι τὴν αὐτὴν σήψιν ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἐξατμίζοντα (ὁ αὐτὸς περὶ Ζῴων, γ', Γ', α). Οἱ Χίται ὀνομάζουσι ἐπὶ τὰ οὕτω χαλασμένα ἢ σαπημένα αὐγά οὐρίνα, τὰ ὅποια οἱ ἄλλοι Ἕλληνας λέγουσι κλωστικὰ (καὶ τινες κλωστικὰ). Τὸ πρῶτον ὄνομα ἐδόθη, νομίζω, ἀπὸ τοὺς παλαιούς, ὡς ἐκ τῆς δυσωδίας ἐχρούσης ὁμοιότητα μὲ τὴν ἐξερχόμενὴν ἀπὸ τὰ πολυκαιριὰ καὶ σαπημένα κάτουρα τῶν ζῴων. Τὸ δὲ δεύτερον εἶναι ποιοτικόν διότι διὰ τῆς ἐξατμίσσεως φεραίνονται τὰ ὑγρά καὶ ἐπιχριστέον φθειρόμενα, ὥστε καὶ κλωσκωκίζουσι μέσα εἰς τὸ αὐγὸν διακτενόμενον πλησίον τοῦ αὐτίου. Λέγουσι δὲ μεταφορικῶς καὶ οὐρίαν ἄνθρωπον, τὸν εὐθὴ καὶ κλωστικὸν κεφάλιον, τὸν ἀνόητον, ὡς νὰ μὴ ἔχῃ τρόπον τινὰ τὸ κρανίον πακρίστατον ἀπὸ ἐγκέφαλον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΗΣ ΛΙΓΙΝΙΑΣ.

Ἀρ. 584. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσιν
Γραμματεῖαν

Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπῆς,
Ἐφορος καὶ Διευθυντὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, καὶ Ἐφορος τοῦ
Κεντρικοῦ Σχολείου, κ.τ.λ.

Δεκατέσσαρες μῆνες παρήλθον, ἀφ' οὗτοῦ ἡ Κυβέρνησις ἠδύκησε νὰ μὲ τιμῆσθαι μετὰ τὴν ἐφορίαν τῶν διαφορῶν καταστημάτων, τὰ ὁποῖα ἐσυστήθησαν εἰς τὴν Λίγιναν, διὰ νὰ καταρτίξεται ἡ νεολαία εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν, καὶ οὕτω νὰ προπαρασκευασθῇ ἡ μέλλουσα μόνιμος καὶ ἀληθινὴ τοῦ ἔθνους εὐδαιμονία. Ὅθεν ἦτον χρέος μου νὰ παρουσιάσω πρὸ δύο μηνῶν τὴν περὶ τῶν διαφορῶν τούτων καταστημάτων ἀναφοράν μου ἄλλ' ἐκρίνα εὐλογον νὰ ἀναβάλω τὸ πρᾶγμα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἐνιαυτοῦ, διὰ νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ καθυποβάλλονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν αἱ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως εἰς αὐτὴν ὑφειλόμενα ἐκθέσεις.

Ὀρφανοτροφεῖον.

Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον περιεῖχε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1829 ἔτους 495 ὑποτρόφους.

Πολλὰ οἰκογένεια κλαίουσαι ὡς θανατωμένα ἢ ὑποδουλωμένα τὰ τέκνα των, εὐτύχησαν νὰ τὰ εὕρωσιν ἐλευθερωμένα καὶ παραδεδωμένα εἰς τοῦτο τὸ διὰ τὴν αἰτίαν καὶ δυστυχῆ νεολαίαν ἀνεγερθὲν ἄστυλον. Ἐξ αὐτῶν ἄλλαι μὲν ἀπὸ φιλοστοργίαν νικώμεναι, ἄλλαι δὲ, ἀφ' οὗτοῦ ἡ εἰρήνη τὰς ἐπανήγαγε πάλιν εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας των, εὐροῦσαι τοὺς πόρους νὰ θρέψωσι τὰ ἴδια των τέκνα καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψωσιν εἰς τὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνεγειρόμενα σχολεῖα, μὰς τὰ ἐξήτησαν. Τὸ ζήτημὰ των ἐγένετο παραδεκτὸν, καὶ ἀπεδώκαμεν εἰς αὐτὰς 98 παιδία.

Ἡ συγκατάθεσις, αἱ παραίνεσις, αἱ ἐλαφραὶ τιμωρίαι καὶ μὴ σωματικαί, αἱ μόναι συγχωρηθέναι εἰς τὸ κατὰ κράτος, δὲν ἴσχυσαν νὰ σωφρονίσωσιν ἄλλα τινὰ ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν κατ' εὐτυχίαν παιδία· ὅθεν ἐπειδὴ ἢ μετὰ τῶν ἄλλων ὀρφανῶν διαίτα καὶ εἰς αὐτὰ ἐγένετο ὀχληρὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἐπικινδύνης, ἀπεβλήθησαν καὶ

ἀπεστάλησαν εἰς τὰς πατρίδας των συστημένα εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἀρχάς.

Οἱ ἐξωσθέντες οὗτοι, ἐννέα ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἔγειναν αἰτιοὶ μιᾶς σωτηρίου προσβολῆς εἰς τὰ λοιπὰ παιδιά. Ὅλοι σχεδὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Αἴγιναν, καὶ παρουσιασθέντες γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι εἰς τὰς θύρας τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἐδέοντο νὰ συγκαταλεχθῶσι πάλιν εἰς τοὺς ὑποτρόφους, ὁμολογούντες τὴν μεταξὺ τῆς παρελθούσης καὶ παρουσίας αὐτῶν καταστάσεως διαφορὰν εἰσηκούσθησαν, καὶ διὰ τῆς καλῆς των διαγωγῆς ἐδείξαν τὴν ἀληθινὴν αὐτῶν μεταμέλειαν.

Ὅλοι οἱ νέοι δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς κλίσεις, οὔτε ὅλοι θέλουν ἢ μέλλουν νὰ ὠφελήσωσι μὲ τὰ γράμματα τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, τῆς ὑποίας τὸ ἐναρμόνιον ὅλον συμπληροῦται ἀπὸ τὰς ἀμοιβαίας τῶν μερῶν χρείας. Ἡ σοφία καὶ ἡ εὐθύτης τῆς Κυβερνήσεως μὴ διακρίνουσα τὰ μειράκια ταῦτα ἐκ τοῦ λαμπροῦ ἢ ἀσήμου γένους αὐτῶν, ἀλλὰ θεωροῦσα ὅλα μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην ὡς ἰσότημα τῆς πατρίδος τέκνα, κάμμιαν ἀλλήν μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰν δὲν γνωρίζει παρὰ τὴν ὑποίαν προσδιορίζουσιν αἱ αὐτοπροαιρέτως ἐκφραζόμεναι κλίσεις ἐνὸς ἐκάστου, συνομολογοῦμεναι ἀπὸ τοὺς τυχόν σῶζομενους πλησιεστάτους συγγενεῖς του. Ἐντεῦθεν εἰς ἄλλους μὲν ἐδόθησαν οἱ τρίποι, διὰ νὰ τελειοποιηθῶσιν ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἰς τὰ γράμματα, ἄλλοι δὲ ἐνηγαλιόθησαν τὰς μηχανικὰς τέχνας, μάλιστα τὰς εἰς πάντα τόπον, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα συμφωριτάτας, τὴν Γεωργικὴν καὶ Ναυτικὴν. Ἐκ τῶν πρώτων συγκατελέγησαν ὡς ὑπέρτοροι τῆς Κυβερνήσεως,

Εἰς μὲν τὸ ἐν Ναυπλίῳ Κεντρικὸν Σχολεῖον τοῦ Πολέμου, προκόπωντες κατ' ἐξοχὴν, ὡς μενοειμέναι μὲ χαρὰν μὲς μαγίαν	6
Εἰς δὲ τὸ ἐν Αἴγιῳ Κεντρικὸν Σχολεῖον	5
Εἰς δὲ τὸ ἐν Πόρῳ Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον	1
	<hr/> 12

Ἐκ τῶν δευτέρων κατετάχθησαν,

Εἰς μὲν τὸ ἐν Ἱερῶν Τοπικὸν Ἀγροικεῖον	15
Εἰς δὲ τὴν Ναυτικὴν, εἰς τὰ ἔθνηκὰ παιδιά	65
Εἰς δὲ τὴν χρυσοχρειακὴν, εἰς Σόβραν	2
Εἰς δὲ τὴν σκευοποιητικὴν καὶ ἄλλας βαναύσους εἰς Αἴγιναν	9
Εἰς τὸ φαρμακοπωλεῖον ἐν Ἱδρᾷ	1
Εἰς διαφοροὺς τέχνας, εἰς Ναυπλίον	12
Εἰς τὴν Τοπογραφίαν, εἰς Ναυπλίον	2
Εἰς τὴν Τοπογραφίαν, εἰς Αἴγιναν	4
	<hr/> 122

Ἄν ἡ ἀνατροφή τῶν πρώτων ἀπαιτῆ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἔξινδα πολὺ μεγαλύτερα παρὰ ὅσα ἐξώθεν ἀνατρέφουσα αὐτοὺς εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, μεγαλύτερα ὁμοίως χρειάζονται καὶ εἰς τὴν

ἀνατροφήν τῶν δευτέρων· διότι καὶ εἰς αὐτοὺς εἶναι ἀναγκαῖα καὶ βιβλία καὶ διδασκαλοὶ, διὰ νὰ διαπεράσουν τὸ μικρύτερον στάδιον τῆς παιδείας, ἧτις ἀρμόζει εἰς τὸ παρ' αὐτῶν ἐκλεχθὲν ἐπιτηδεῦμα.

Μὲ λύπην μου ἀναγκάζομαι ἐδῶ νὰ σημειώσω ὅσους τῶν ὑποτρόφων ἤρπασεν ὁ θάνατος· τοῦτοι εἶναι 33. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐνδέχεται νὰ φανῆ, ὅτι ὑπερβαίνει, ὡς καὶ ὑπερβαίνει τῷ ὄντι, τὸν μέσον πιθανὸν ὄρον τῶν ἐτησίων θανάτων, κατὰ τοὺς πίνακας τῶν βιολογιστῶν· ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ λογαριάσωμεν αὐτοὺς τοὺς θανάτους ὅχι εἰς τὸν ἐνιαυτὸν, ἀλλ' εἰς 14 μῆνας· ἔ, ὅχι εἰς μόνους τοὺς 495, αἵτινες ὑπῆρχον εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον κατὰ τὸ 1829, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς 167, αἵτινες διαδοχικῶς κατετάσσοντο εἰς αὐτὸ ἕως εἰς τὰ τέλη τοῦ 1830· γ', ὅτι εἰς τοῦτο τὸ διάστημα περιλαμβάνονται δύο χειμῶνες, εἰς τῶν ὁποίων ἔτυχε ψυχρότατος ὡς πρὸς τὸ κλίμα μᾶς· δ', ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι μᾶλλον ὑποκειμένον εἰς τὸν θάνατον κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς του· ἔ, τέλος πάντων, ὅτι τὰ παιδιά ταῦτα ἦσαν λειψάνα δεινῶν παθημάτων καὶ πολυχρονίου δουλείας, καὶ ὅτι τὰ πλεῖστα μᾶς τ' ἀπέδωκεν ἡ Αἴγυπτος, πάσχοντα τὴν ἐνδημικὴν τῆς νόσου, τὴν ὀφθαλμίαν.

Ἐκ τῶν ἄνω εἰρημένων συνάγεται, ὅτι ἀπὸ τοὺς 495 ὑποτρόφους τοῦ Ὀρφανοτροφείου 255 ἐξήλθον εἰς τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι τῆς σήμερον· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἰσῆλθον ἄλλοι 167, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν νῦν ὑποτρόφων σύγκειται ἀπὸ 407, τουτέστιν 88 ὀλιγωτέρους παρὰ τοὺς τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Διαιρούντες δὲ τὰ μειράκια κατὰ τὰς διαφόρους διδασκαλίας θέλομεν ἰδεῖ ὅτι

Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον ἔχει μαθητὰς	300
Τὸ Ἑλληνικόν	40
Τὸ τῆς Ἀριθμητικῆς	40
Τὸ τῆς Ἱστογραφίας	30
Τὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς	32
Τὸ τῆς Γυμναστικῆς σχεδὸν ὄλους.	

Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον διοργανίσθη ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου κατὰ τὸν νέον Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου. Παρ' ἐκτὸς τῶν ἄλλων μαθημάτων εἰσῆχθη προσέτι καὶ τὸ τῆς Γραμμικῆς Ἱστογραφίας.

Μάθημα κοινὸν εἰς ὅλους, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐξώθεν ἀκροατάς, εἶναι τὸ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ τῆς Κατηγήσεως, ἐσχάτως διορισθὲν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἧτις εἶναι πεπεισμένη, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐσυντήρησεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ γλώσσαν καὶ πατρίδα, καὶ ἀρχαίως ἐνδόξους ἀναμνήσεις, καὶ ἐξαναχάρισεν εἰς αὐτοὺς τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν, τῆς ὑποίας καὶ εἶναι στυλὸς καὶ ἐδραῖωμα.

Εισήχθησαν εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τινες τέχνη μηχανικαὶ πρὸς γυμνασίω τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων ὑποτρόφων ὅθεν κατα- γίνονται

Εἰς τὴν βιβλιοδετικὴν	4
Εἰς τὴν ῥαπτικὴν	5
Εἰς τὴν ἔκδομαστικὴν	2
Εἰς τοὺς ὁποίους προσθέτομεν 4 τῆς Τυπογραφίας.	

Ἡ Κυβέρνησις προβλέπουσα, ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ μανθάνουν οἱ ὑπότροφοι τὰς τέχνας, ἀλλὰ καὶ ὅτι πρέπει νὰ τὰς βάλλωσιν εἰς πράξιν, διὰ νὰ πορίζωνται ἐξ αὐτῶν ἐντίμως τὰ πρὸς ζωὴν, διέταξε, χάριν τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου διδασκομένων αὐτὰς, νὰ ἀποταμιεύεται κατὰ μέρος δι' ἕνα ἕκαστον κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα εἰς Φοινῖς, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἐν κεφάλαιον, τὸ ὅποιον θέλει τοὺς χρησιμεύσει, ἀφοῦ ἐκμάθωσι τὴν τέχνην, εἰς πορισμὸν τῶν ἐπιτη- δείων εἰς αὐτὴν ἐργαλείων.

Θεωροῦντες τοὺς ὑποτρόφους ὡς ἐκ τῶν τύπων τῆς γεννήσεώς των εὐρίσκομεν ὄντας εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον,

Περὶ μὲν τὰ τέλη τοῦ 1829 ἔτους,	Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 1830 ἔτους,
Πελοποννησίους	116
Στερεοελλαδίτας	178
Νησιώτας	15
Προσφύτους	95
495	407

Τοὺς τελευταίους τούτους μισθόηθον ἡ Κυβέρνησις, ἥ διῶτι οἱ πατέρες αὐτῶν ἀπέθαναν εἰς τὴν κοινὴν ἀγῶνα, ἥ διῶτι, ὡς ὁμόθηρ- σκοι, ὁμογενεῖς καὶ ὁμοιοπαθεῖς ἐπεκαλοῦντο τὴν ἀντίληψίν της.

Τοιαύτη εἶναι τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἡ κατάστασις ὡς πρὸς τοὺς ὑποτρόφους ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν ὅμως καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν διὰ τ' ἀνωτέρω σημειωθέντα μαθήματα 7 διδασκάλων, εἶναι διωρισμένοι

Εἰς Οἰκονομίας καὶ ὁ Γενικὸς Ἐπιστάτης	2
Ὁ Ἐφημέριος	1
Ὁ Ἰατρός	1
Οἱ ἤδη εἰρημέναι τεχνίται	3
Ἐπιστάται, Γραμματικῆς, Φροντιστῆς, Ἰατροφύλαξ, Νοσητῆρις, Μάγει- ρος, Τραπεζικῆς, Φρεσίντης, Κυπυρός, Πλύστραι, Ἀρτοποιός, Θυρωρός καὶ ἄλλοι ὑπηρεταί	39

Ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ εὐτρεπισμὸν τοῦ καταστήματος δὲν παρεμείληθον εἰς τοῦτο τὸ μεταξύ. Τὸ κινητὸν καὶ ἀκίνητον ὑλικὸν τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων ἀνεκαινίσθη καὶ διατάχθη ἀκριβῶς κατὰ τὸν νέον Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου. Ἡ ἐκκλησία ἐπλου- τίσθη μὲ ἱερατικὰς στολὰς, ἱερά σκευῆ, βιβλία καὶ εἰκόνας ἐν ἐργο- στασίω ἐβιβλιωδέτου μὲ τὰς χροϊώδεις μηχανὰς ἐσυστήθη ἐν γλυσκο- πείω μέγα εἰς μαρμαρον, καὶ μία δεινὸς τοιαυτῆς ἐφευρεθῆ εἰς τὴν

αἰλήν τὰ ἐκτὸς τοῦ οἰκοδομήματος ἐσκαίσθησαν μὲ δένδρα ὀχετὸς διὰ τοὺς ἀποπάτους ὑπεσκάφη ἕως εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ δὲ τοῦ οἰκοδομήματος ἕως εἰς τὴν θάλασσαν ἐπεριτειχίσθη καὶ ἐπεριτα- φρευθῆ τὸ ἤδη γεωργηθὲν χωράριον, διωρισμένον εἰς κήπον, διὰ νὰ ἐνασχολῶνται εἰς αὐτὸν καὶ νὰ διασκεδάσωσι σωφρονῶς οἱ ὑπότρο- φοι. Πρὶν τελειώσω τὰ περὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου, σημειῶνω, ὅτι εἰς τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τοῦ Σχολείου παρευρισκονται προσέτι καὶ 65 ἕτεροι μαθηταὶ ἔξωθεν ἐρχόμενοι.

Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον.

Ἀνεγείρουσα τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον ἡ Κυβέρνησις, ἐνόησεν εὐθὺς, ὅτι δὲν ἤμποροῦσαν ὅλοι οἱ νέοι, ὅσοι παρήκωσαν προσωρινῶς εἰς τὴν Αἴγιαν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἢ συνέδραμον ἐκ διαφόρων μερῶν ἀπὸ φιλομάθειαν, νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὰς νέας διδασκαλίας, ὡς ἐστερημένοι τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων. Διὸ κατέστησε, μεταξὺ τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικῶν καὶ τοῦ Κεντρικοῦ, τὸ Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον διδάσκουσι δύο διδάσκαλοι εἰς δύο τάξεις τὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς Ἱστορίας, καὶ τὴν Ἀριθ- μητικὴν.

Ἀπὸ ἀρχῆς ἢ τελευταία ἑξαμηνία, εἶχεν ἡ πρώτη τάξις μαθητὰς	77
Ἐξ αὐτῶν ἐπερείεσθησαν εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν	10
Ἐπύρσαν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον	1
Ἀνεχώρησαν διὰ τὰς πατρίδας των	25
μένουν	41

Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν ἄλλοι	45
ἰσού	86

Ἡ δευτέρα τάξις εἶχε μαθητὰς	135
Ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Αἴγιαν	22
μένουν	113

Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν εἰθόντες ἑπτατα	28
ἰσού	141

Ὅθεν τὸ Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον περιέχει μαθητὰς 227

Εἰς τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον διδάσκουσι τρεῖς δι- δάσκαλοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὰ Μαθηματικά.

Εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα καταγίνονται ὅλοι οἱ μαθηταὶ χωρὶς ἐξαιρέσεων.

Κατ' ἀρχὰς τοῦ τελευταίου ἑξαμηνίου ἐσυμπασάντο οὗτοι εἰς Μετέσθωσαν εἰς τὸ Πολυμικὸν Σχολεῖον τῆς Ναυπλίας	2
Ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πατρίδας των	13
μένουν	102

Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν νεήλυδες	20
τὸ ὅλον	122

Δικαιούντες κατὰ τὰς πατρίδας τοὺς μαθητὰς τοῦ Προκαταρκτικοῦ καὶ Κεντρικοῦ Σχολείου ἔχοντες

Πελοποννησίους	84	. . . . .	Διαίτημοῦ	349
Σπειρελλοὺς	110			
Νησιώτας	91			
Προσφύτους, ἀποδήμιους	64			

Χρῆστώ νὰ ὁμολογήσω μὲ ἄκραν ἀγαλλίασιν τῆς ψυχῆς μου, ὅτι ὑπάρχουσι μαθηταὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιοι διὰ τὴν χρηστοθήθειαν καὶ φιλομάθειάν των, ἂν καὶ ἀκμαζόντες τὴν ἡλικίαν καὶ μακρὰν τῆς πατρικῆς ἐπαγροπνήσεως ὄντες. Ἐδειχθησαν ἄξιοι εἰς τὰς ἐξετάσεις, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπέδωκαν εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν. Λόγιοι ἄνδρες μέλλουσι νὰ ἀναδεθῶσι μετ' ὀλίγον τὴν σύνταξιν Λεξικῶν καὶ Ἐγκυκλοπαιδείας. Ἡ ἀξίεραστός νεολαία μας ἐν τούτῳ ὠφελήθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀπὸ τὰ καλῆτερα συγγράμματα, ὅσα αἱ περιστάσεις ἐσυγγοροῦσαν νὰ ἐκλεξώμεν, καὶ παρεδόθη τὸν Πλαταϊκὸν τοῦ Ἰσοκράτους, τοὺς Χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου, λόγους τοῦ Λουκιανοῦ, τὴν τοῦ Πλάτωνος Ἀπολογία τοῦ Σωκράτους, καὶ τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου. Καὶ τοιοῦτοι εἶναι ἀναντιρρήτως οἱ ἐνδοξοὶ συγγραφεῖς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς ὅποιους ὄχι μόνον διαλάμπει ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης, καὶ τοῦ λόγου ὁ ἐντελής χαρακτῆρ, ὄχι μόνον θαυμάζεται τὸ ὕψος τῶν ἐκνοιῶν, ἀλλὰ καὶ μανθάνει ἡ νεολαία νὰ ὀργᾷ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ πρὸς τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος. Τοῦτον τὸν ἔρωτα, ὅστις ἐπροξένησε τούτουσι αἰώνων δόξαν, ἡ Κυβέρνησις χαίρεται νὰ ἐμπνέῃ καὶ νὰ τρέφῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας, μολοντί ἀλλ' ἀντ' ἄλλων τινὲς ἄλλοι διασαλπίζουσιν, οἵτινες ἐν ξένοις ζῶντες, καὶ φανταζόμενοι κινδυνεύουσαν τὴν πατρίδα, μᾶς συκοφαντοῦσιν, ὅτι εἰς τὰ σχολεῖά μας ἀπηγορεύθη ἡ παράδοσις τῶν γενναιοτέρων καὶ φιλελευθερωτέρων συγγραμμάτων μας, ὡσὰν νὰ ἦτον ἡ παρὰ τούτων ἱστορομένη φρόνιμος ἐλευθερία ὁμοία μὲ τὴν ὀχλαγωγίαν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκείνοι, παρακινούμενοι ἀπὸ σκοποὺς ἀξιοκατακρίτους ἢ ἀπὸ ἀπειρίαν τολμηρὰν, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀπλουστέρους.

Τοὺς ποθοῦντας τὴν παιδείαν καταπολεμεῖ συγχρότατα ἡ πτωχεία. Μὲ ὅλην τὴν ἐνδειαν τοῦ Ταμείου ἡ Κυβέρνησις ἐπαρηγόρησεν αὐτοὺς ψηφίσασα 45 ὑποτρόφους ἐκλελεγμένους κατὰ δικαίαν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας καὶ τῶν ἐποικίων Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἴδιον τῶν εὐεργετούντων εἶναι τὸ νὰ ὑπερβαίνωσι τὰ ὅποια ἔθεσαν εἰς ἑαυτοὺς ὄρια, εἰς τοὺς 45 προστεθήσαν ἄλλοι 10, καὶ περίπου ἄλλους 50 διετάχθη ἐγὼ νὰ περιβάλψω δι' ἐκτάκτου βοήθειας.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις φροντίζει τούτουσι καὶ περὶ τούτου τοῦ περισπουδάστου πράγματος, ἔτυχε καὶ συμβεβηθῆ. Ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς εὐγνωμονοῦσα κηρύττει εὐεργέτην καὶ πολιτὴν αὐτῆς, ἀπρὸ ἐδοχθήσε τὸ ἔθνος ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, συνεργεῖ καὶ τώρα φιλοτίμως καὶ εἰς τὴν τῆς παιδείας διάδοσιν, ἥτις εἶναι τὸ καλλίστον ἄθλον αὐτῆς ταύτης τῆς ἐλευθερίας.

Τὸ πρὸς χρῆσιν τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου διωρισμένον οἰκοδομημα, μολοντί ἐσωτερικῶς ἐπεσκευάσθη καὶ ἐστολισθῆ, ἦτον πολλὰ στενὸν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν διὸ μετεβλήθη εἰς Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον, καὶ διὰ συνδρομῆς τοῦ Κυρίου Ἐυνάρδου, ἐκτίσθη τὸ νέον οἰκοδομημα ἀπλῆς δωρικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ μίαν στοῶν, αἱ δὲ πλευραὶ στολίζονται μὲ ἀετώματα. Τὸ εὐρυχωρότερον τῶν δύο ἀκροατηρίων χωρεῖ ὑπὲρ τοὺς 200 μαθητὰς, καὶ εἰς τοὺς τοίχους διαπρέπουσιν αἱ προτομαὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, βῆτόρων, ἱστορικῶν, φιλοσόφων, διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ νέοι πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς σωματικὰς εἰκόνας τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τῶν ὁποῖων ἡ ψυχὴ πνέει ἀθάνατος εἰς τὰ παρ' ἡμῶν θαυμάζόμενα πονήματά των.

Τὸ δεύτερον καὶ μικρότερον ἀκροατήριον τοῦ οἰκοδομηματος τούτου φυλάττεται διὰ τὸ Πρότυπον Σχολεῖον τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς. Διότι, ἐπειδὴ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἡ πάνδημος, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σύντομος ὁδὸς ἡ φέρουσα πρὸς τὴν παιδείαν, ἡ Κυβέρνησις ἐστοχάσθη ὅτι, ἐνῶ ἀνεγειρόνται σχολεῖα ἀλληλοδιδασκτικὰ εἰς τὰ πλέον μεσόγεια καὶ πλέον ἐκτοπισμένα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐν ταύτῳ πρέπει νὰ ἐτοιμαζώνται δι' αὐτὰ καὶ διδάσκαλοι ἄξιοι. Πρὸς τούτο τὸ τέλος δι' ὅσους νέους φθάνουσι εἰς τὸν εἰκοστὸν χρόνον τῆς ἡλικίας των, καὶ εἶναι προπαρασκευασμένοι μὲ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναδεθῶσι τὸ ἐπάγγελμα τούτου, ἐδιώρισεν ἕνα καθηγητὴν, ὅστις χρεωστεῖ νὰ τοὺς μορφῶν εἰς τὸ εἶδος τούτου τῆς διδασκαλίας τῆς κατὰ τὸν Οδηγὸν τοῦ Γάλλου Σαραζίνου. Τοῦ Προτύπου τούτου Σχολείου, τὸ ὅποιον εἶχε συστηθῆ ἄλλῳ δι' ὀλίγον καιρὸν, δύο εἶναι αἱ μέχρι τούδε ἀποπερατωθεῖσαι τρίμηνοι περίοδοι· εἰς τὴν πρώτην ἦσαν 17 μαθηταὶ, καὶ εἰς τὴν δευτέραν 15, μεταξὺ τῶν ὁποῖων οἱ πλείότεροι ἦσαν ἄνδρες, καὶ τινες ἱερωμένοι· ὅλοι δὲ οὗτοι ἔλαβον βοήθειαν χρηματικὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ τέλος τῆς β' περιόδου ἦδη ἐγγίζει· ἐκ τῆς πρώτης εἶναι οἱ σταλθέντες διδάσκαλοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἄνδρου, τῆς Τήνου, τῆς Ἴου, τῆς Μήλου, τῆς Μικρομάνης καὶ τοῦ Κρανειδίου.

Ἰδοὺ πόσα πράττει ἡ Κυβέρνησις, διὰ νὰ παρεκτείνῃ τὸν πολι-

τισμόν τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ νὰ κάμῃ ἐπαισθητὴν εἰς πάντα ἄνθρωπον τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἀξίαν, καὶ νὰ τὸν ὑψώσῃ βαθμηδὸν εἰς ἐκείνην τὴν γνῶσιν τῶν δικαίων του, ἐν ταύτῳ δὲ καὶ τῶν καθηκόντων του, χωρὶς τῆς ὁποίας εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν τὰ πάντα εἶναι σύγχυσις καὶ πλάνη.

Ἀλλὰ τὰ γράμματα αὐξάνουσι καὶ τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν· διὸ ἠδούκησεν ἡ Κυβέρνησις νὰ γένωσι μέτοχα αὐτῶν καὶ τὰ κοράσια, διὰ νὰ ἔχωσι προῖκα καὶ τὴν παιδείαν, ἥτις μόνη δύναται νὰ καθωραϊχῇ τὰ καθαρὰ καὶ αὐστηρὰ ἦθη καὶ τὰς οἰκιακὰς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι ἰδιάζουσιν εἰς τὰς Ἑλληνίδας. Ἡ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο διορισθεῖσα διδασκάλισσα εἰς Αἴγιον ἔχει 30 μαθητριάς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συναίγεται, ὅτι εἰς τὴν Αἴγιον συναριθμοῦνται ὅλοι ὁμοῦ 883 μαθηταί, εἰς τοὺς ὁποίους, ἐὰν προστεθῶσιν οἱ 50 τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου τῆς κοινότητος τῶν Ψαριανῶν, μετροῦμεν περίπου 935 μαθηταί, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπερ τοὺς 500 τρέφει ἡ βοήθει ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἡ τυπογραφία εἶναι οἱ δύο ὄχητοί οἱ μεταδίδοντες τῆς παιδείας τὰ νάματα. Μῆρος ἀπὸ δωρεάς καὶ μῆρος ἀπὸ κατ' ὀλίγον γενομένης ἀγοράς, ἐκινάγησαν ἤδη 1018 τόμοι διαφόρων συγγραμμάτων. Αἱ δωρεαὶ αὗται ἔγειναν ἐγκαιροὶ βοήθοι τῆς καὶ χρημάτων καὶ γνώσεως οὗσης στερημένης νεολαίας μας· διὰ τοῦτο ἀπ' αὐτὴν μὲν καθ' ἡμέραν εὐλογοῦνται καὶ μακαρίζονται οἱ γενναῖοι δωρηταί, ἀπὸ δὲ τὴν πατρίδα ἔλαβαν καὶ λαμβάνουσι δημοσίως καὶ ἐπισήμως τὰς ὀφειλομένας χάριτας. Καὶ ἐπειδὴ τῶν δωρηθέντων τούτων συγγραμμάτων πλεονέκτα εἶναι τὰ ἀντίτυπα, ἡ Κυβέρνησις ἐρμηνεύουσα καὶ ἐκτελοῦσα ἐν ταύτῳ τὴν πρὸς τὸ κοινὸν ὄφελος θέλησιν τῶν ἀξιαγαστῶν δωρητῶν, διέταξε φρονίμως τὸ μὲν τρίτον νὰ διανεμηθῇ δωρεὰν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἐπικρατείας· τὸ δὲ νὰ φυλαχθῇ διὰ τὰς τυχούσας ἀνάγκας· τὸ δὲ λοιπὸν νὰ πωληθῇ πρὸς κτῆσιν ἄλλων βιβλίων. Ὅθεν ἀντὶ νὰ σκορπισθῶσι τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ νὰ πέσουν εἰς χεῖρας τῶν τυγχόντων, ἀνήκουσι τώρα εἰς ὅσους δύνανται νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι μὲ ὄφελος· ὅσα δὲ νέα βιβλία ἀγοράσωμεν μὲ τὴν ἐκ τῶν πωλουμένων συναχθησομένην τιμὴν, θέλουσι θεωρεῖσθαι ὡς νέον δῶρον ὀφειλόμενον εἰς τοὺς πρώτους δωρητάς. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πώλησιν θέλουσα ἡ Κυβέρνησις νὰ συμβιδάσῃ τὸν σκοπὸν τῶν εὐεργετῶν μὲ τὸ κοινὸν ὄφελος, ἐπρόσβαζε νὰ σμικρυνθῇ σχεδὸν κατὰ τὸ ἕμισυ ἡ τιμὴ τῶν δωρηθέντων βιβλίων· ἐκ τούτου εὐκολα διεδόθησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη. Μὲ ταῦτα καὶ μὲ ἄλλα ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἤδη παραγέλθεντα εἰς τὴν

Εὐρώπῃν συγγράμματα θέλει αὐξηθῆ ἡ ἔθνικὴ βιβλιοθήκη, καὶ θέλουσι παλιννοστήσει, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν πατρίδα τῶν οἱ παλαιῶν μας συγγραφῆς, καὶ συνδιαλέγεσθαι μετ' ἡμῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν νέων καὶ ψυχαγωγίαν τῶν προεβόηκτων. Εἰς ταῦτα τὰ συνιστῶντα τὴν ἀριστέστατον βιβλιοθήκην μας τυπωμένα βιβλία προσετέθησαν μέχρι τοῦδε συναχθέντα 24 παλαιὰ χειρόγραφα εἰς μεμβράναν καὶ βαμβακοχάρτην, τὰ ὅποια κατὰ ἀλήθειαν εἶναι ὀλίγα· ἀλλ' ἀρκετὰ, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν πόσον βραχὺς εἶναι ὁ καιρὸς τῆς συλλογῆς αὐτῶν, καὶ πόσα ἐσφερεῖσθαι ἡ ἀπληστία τῶν ἀναζητούντων αὐτὰ ξένων, καὶ πόσα ἐφάρησαν ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν καὶ βαρβαρότητα.

Πλησίον τῆς βιβλιοθήκης ἀρχίζει ἤδη νὰ συναπαρτίζεται μικρὰ συλλογὴ ὀρυκτολογικὴ καὶ γεωλογικὴ, ἥτις, ὅταν συμπληρωθῇ, θέλει σχηματίσει τὴν σειρὰν τῶν δειγμάτων τῶν διαφόρων οὐσιῶν, ἐξ ἧν συγκροτεῖται τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἀγνώστων μὲν εἰς τοὺς ἀρχαίους σοφοὺς ἐξ αἰτίας τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μικρῶν πρῶδων εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἧς δὲ καθ' ὅλα γνωστων καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους, τῶν ὁποίων ἡ περιεργεία δὲν ἠμπόρεσεν ἀκόμη νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν γῆν τῆς πατρίδος μας.

Ἔως περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους τούτου ὑπῆρχε μία Τυπογραφία εἰς τὴν Αἴγιον μὲ στοιχεῖα καὶ πιστήρια μὴ ἐξαρκοῦντα εἰς τὰς καθημερινὰς χρεῖας τῶν πρὸς τυπῶσιν διοριζομένων δημοσίων ἐγγραφῶν. Διὰ τοῦτο ἐσύστησεν ἡ Κυβέρνησις εἰς Ναῦπλιον μίαν ἰδίαν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς τυπογραφίαν· ὅλην δὲ τὴν εἰς Αἴγιον ἀρτίκε διὰ τὰ σχολεῖα, ἀφοῦ τὴν ἐπροΐκισε μὲ νέας ὡραίους χαρακτῆρας διαφόρου μεγέθους τῶν τοῦ Διδότου, ὅσοι ἐξαρκοῦσιν εἰς τὴν στοιχειοθεσίαν 14 φύλλον, καὶ μὲ 6 πιστήρια, καὶ μὲ τ' ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα.

Ἐκτὸς τοῦ Διευθυντοῦ 16 ὑπάλληλοι εἶναι εἰς τὴν Τυπογραφίαν, ἐργάται δὴλαδὴ καὶ πρωτόπειροί· πολλοὶ ἴσως ὡς πρὸς τὰς παρούσας ἀνάγκας μας, ἀλλ' ἀναγκαῖοι, ἐὰν συλλογισθῇ τις, ὅτι ἐκ τῆς προσθήκης τῶν νέων χαρακτῆρων αἱ ἐργασίαι θέλουσι αὐξηθῆ, καὶ ὅτι συμφέρει νὰ προετοιμάσωμεν ἐργάτας δι' ὅσας τυπογραφίας θέλουσι ἴσως ἀπαιτήσῃ καὶ τὰ διαφόρα ἄλλα μέρη, προϋόντος βαθμηδὸν τοῦ ἀναγεννωμένου πολιτισμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν τούτῳ ἐξέδοκον εἰς ταῦτα τὸν χρόνον ἡ Τυπογραφία μας, ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῆς Γαλλικῆς, τὰ Χρῆτ' τοῦ Πλοτάρχου, καὶ τὸν Ὄργανισμὸν τῶν Δικαστηρίων μετὰ τῆς Πολιτικῆς καὶ Ἑγκληματικῆς Διαδικασίας, τὰ Πρακτικά τῆς ἐν Ἀργεῖ Συνελεύσεως, καὶ ἄλλα πολλὰ δημοσίου, ἑμὲ φύλλα

37,085

Ἐκτὸς τούτων,

Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης, μεθόδου, παρὰ I. Π. Κεκκῶν,

3 Λόγους του Λουκιανού εις χρῆσιν του Κεντρικού Σχολείου, Προσευχητάριον, Σύνοψιν τῆς ἱερᾶς ἱστορίας Κατήχησιν, Ὁδηγὸν του Σαραζίνου. μεταφρασμένον	Διὰ τὰ Ἀλληλοδιδασκτικά φύλλα	6,50
ὁμοῦ φύλλ. 33,585		

Ἄλλ' ἂν ἡ Κυβέρνησις τὰ πάντα κινή πρὸς τὴν μέλλουσαν τῆς πατρίδος εὐδαιμονίαν, μορφόνουσα τὴν νέαν καὶ αὐξανομένην γενεάν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ σοφίαν, δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι πρὸς τὴν κτῆσιν τῶν δύο τούτων τελευταίων ἀγαθῶν ἰσχυρότατα ἐλατήρια εἶναι αἱ λαμπραὶ ἀναμνήσεις τῆς φιλοκαλίας, καὶ τῆς εὐφροσύνης, καὶ τοῦ πολιτικοῦ μεγαλείου τῶν προγόνων μας. Ταῦτα στοχαζομένη διέταξε τὴν σύστασιν ἐνὸς Ἐθνικοῦ Μουσείου, διὰ νὰ συλλεθῶσιν εἰς αὐτὸ ὅσα λείψανα ἐκινδύνευαν νὰ διαφθαρεύσιν ἢ νὰ γένωσιν ἔρμαιον τῶν ξένων, ἀναβάλλουσα εἰς εὐτυχέστερον καιρὸν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν γῆν, ὅσα αὐτῇ οἰκτείρουσα καλύπτει εἰς τοὺς κῆλπους τῆς.

Ἔως τὴν τῶν Μουσεῶν περιέχει	
Ἀγγεῖα ζωγραφισμένα διαφόρων σχημάτων, μεγέθους καὶ ἰδιοτήτων	1090
Λυχνοὺς	108
Ἀγαλμάτια	24
Διάσαστρα	34
Ἄλλα κεράμια	16
Ἀγγεῖα ὕαλινα	19
Σπονδεῖα, ἔπλα καὶ διάφορα ἄλλα σκεύη χάλκινα	137
Ἐπιγραφὰς	71
Ἀγάλματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκέραια	24
Ἀνάγλυφα	14
Ταμίχια γλυπτικῆς	53
Νομίσματα	359

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1831.

A. ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΗΣ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαίδευσως Γραμματεῖαν

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον Διδακτικῶν Καταστημάτων.

Ἀφοῦ ἀνέφερα ἰδίως περὶ τῆς καταστάσεως τῶν διδακτικῶν καταστημάτων τῶν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῆς Πελοποννήσου, καλὸν νομίζω νὰ ἐκθέσω ἤδη συνοπτικῶς τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ Γραμματεία αὐτὴ εὐκόλως νὰ ὑποβάλλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Ε. τὴν περιλήψιν τῶν ἀναφορῶν μου.

Τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον διδακτικὰ καταστήματα, ὡς ἐκ τοῦ

ἐγκλειομένου πίνακος γίνεται δῆλον, συμποσοῦνται εἰς 57, συναριθμομένον καὶ τῶν σχολείων τῆς νήσου Ἰθάρας, ὅθεν ἔτυχε νὰ διαβῶ. Τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν διδακτικῶν καταστημάτων συμπληροῦσι μόνον τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ, ὅσων οἱ διδάσκαλοι λαμβάνουσι μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου, παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δηλαδὴ ἢ παρὰ τῶν κοινοτήτων. Ὅσοι δὲ διδάσκοντες κατὰ πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἑλληνικὰ, λαμβάνουσιν ἰδιαιτέρως μισθὸν παρ' ἑκάστου μαθητοῦ, καθὼς καὶ τὰ τῶν κοινῶν γραμμάτων λεγόμενα σχολεῖα, ἀφῆθησαν ἔξω τοῦ ἀνω εἰρημένου ἀριθμοῦ, καὶ ἐσημειώθη μόνον τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν. Οἱ ἰδιαιτέροι οὗτοι Ἑλληνικοὶ διδάσκαλοι ἐριθμοῦνται ἕως 15. Τὰ δὲ τῶν κοινῶν γραμμάτων σχολεῖα εἶναι πολλὰ· ἐπειδὴ εἰς τὰ περισσότερα χωρὶα εὐρίσκει τις τὸν ἐφημέριον, ἢ κἀνένα γέροντα, ἢ ἡμισερὸν λαϊκόν, ἐρμηνεύοντα τὰ κοινὰ γράμματα εἰς τινα παιδιάρια.

Τριάκοντα ὀκτὼ εἶναι τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα καὶ ἐξ αὐτῶν δύο μόνον εἶναι ἰδιαιτέρα, 16 τῶν κοινοτήτων, καὶ 20, ὁμοῦ μὲ τὰ τρία τῆς Ἰθάρας, εἶναι δημοσῖα, πληρονομένων τῶν διδασκάλων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Παρ' αὐτῆς ὅλα χωρὶς ἐξαιρέσεως λαμβάνουσι βιβλία, ἀβάνκια, πίνακας, κ.τ.λ. καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω 16 τὰ πλείοτερα ἐζήτησαν καὶ χρηματικὴν βοήθειαν μηνιαίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἔλαβον τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θέλουσιν βοηθηθῆναι, ἅμα ἐπιθεωρηθῶσιν καὶ γνωρισθῆναι ἢ κατὰστασις αὐτῶν.

Παρεκτὸς τῶν ἀνω εἰρημένων 38 τῶν ὄντων ἤδη εἰς ἐνέργειαν, εἶναι προσέτι ὑπὲρ τὰ 20 κτιζόμενα, ἢ ἡμίκτηστα, ἢ μὴ ἔχοντα διδασκάλους· καὶ ἤθελον εἶσθαι πλείοτερα, ἂν ἡ οἰκοδομὴ αὐτῶν δὲν ἐγένετο πολυέξοδος. Εἰς ὀλίγου καιροῦ διάστημα θέλει ὑπεραυξηθῆναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων, ἀνίσως οἱ τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων πολῖται ὀδηγηθῶσιν πῶς νὰ μεταγεμίζωνται εἰς σχολεῖα αὐτὰ τὰ συνήθη οἰκοδομήματα τῶν οἰκίων των, αἱ ὅποια παντοῦ ἔχουσι σχῆμα ἑτερομήκους τετραπλεύρου, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ μέθοδος.

Ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα εἶναι 19. Ἐξ αὐτῶν μόνον τῶν 4 οἱ διδάσκαλοι πληρονοῦνται ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· εἰς δὲ τῶν λοιπῶν τοὺς διδασκάλους φαίνονται αἱ κοινότητες ὅτι δίδουσι τοὺς μισθοὺς. Πλὴν καὶ τούτων, ὅσα διαρκουσι μονιμώτερα, ἢ Κυβέρνησις χρηρηγούσα πόρους γίνεται συντηρητῆς. Διότι ἄλλα μὲν ἔχει προικισμένα μὲ τὸ εἰσίδημα τινῶν ἐκ τῶν ἐθνικῶν φαρτῶν κτημάτων· εἰς ἄλλα δὲ χρηρηγεῖ μηνιαῖον χρηματικόν, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ κατοικοὶ ἐξοικονομοῦσι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Ἀλληλοδιδασκτικόν, προσπιδίδοντες αὐτοὶ εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ τι σιτηρέσιον εἰς εἶδη γεννημάτων, ἐλαίου, κ.τ.λ.

Εἰς τὰ πλεύτερα Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Πελοποννήσου παραδίδονται οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς τῶν Ἑλλήνων. Εἰς δύο ἐξ αὐτῶν, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν Ναυπλίῳ διὰ τοὺς Εὐέλπιδας καὶ Ἀκλουθούς, διδάσκονται οἱ μαθηταὶ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικῆς καὶ Λατινικῆς· εἰς ἕτερα δύο παραδίδεται ἡ Γεωγραφία καὶ Ἑλληνικὴ Ἱστορία· καὶ εἰς τὰ πλεύτερα, Ἀριθμητικὴ καὶ Κατήγησις. Οἱ διδάσκαλοι ἔχουσι ἱκανὸν ζῆλον εἰς τὸ νὰ διαδώσωσι κατὰ τὰς δυνάμεις τῶν τὸ ὅποιον ἔχουσι τάλαντον τῆς μαθήσεως, καὶ οἱ διδασκόμενοι δειγνὺν μεγάλην φιλομάθειαν καὶ φιλοτιμίαν· ἀλλ' ἀμφότεροι στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων βιβλίων. Ο ἰστογραφία τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ δώσῃ εἰς ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀπὸ ἐν σῶμα τῆς τοῦ Κομητᾶ ἐγκυκλοπαιδείας, καὶ τῶν ἄλλων βιβλίων τῶν εἰς τὸ ἐδῶ Ὀρφανοτροφεῖον σταλθέντων, θέλει θεραπεύσει ὡποσὺν τὴν παντελῆ αὐτῶν ἔλλειψιν· ἢ συνταξίς ὅμως μιᾶς ἐγκυκλοπαιδείας ἐκ κλασικῶν συγγραφέων, καὶ λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς ἐστοχάσθη πρὸ πολλοῦ ἡ Κυβέρνησις, μένει πάντοτε ἀναγκαιότατη καὶ κατεπείγουσα. Ὅτε γένωσι ταῦτα, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, βοηθούμενα καὶ προστατευόμενα ἀμέσως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διοργανισθῶσι ὁμοτρόπως κατὰ τὸ ἐνταῦθα Πρωταρχικὸν τοῦ Κεντρικοῦ, τότε εἶναι ἐλπίς νὰ ἰδῶμεν ταχύτεραν καὶ ἀπονευτέραν τὴν ἐπίδοσιν τῆς νεολαίας μας εἰς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ο ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων τὰ ἑλληνικὰ εἰς τὰ ἀνω εἰρημένα σχολεῖα ὁμοῦ με τοὺς διδασκόμενους εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἀναβαίνει εἰς τὸν 988.

Ο νέος Οδηγὸς τῆς μεθόδου τοῦ Γάλλου Σαραζίνου, ὁ παραδεχθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, εἰσάγεται κατὰ μικρὸν εἰς τὰ πλεύτερα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα τῆς Πελοποννήσου. Τὰ εἰς αὐτὰ παραδιδόμενα μαθήματα συνήθως εἶναι τὸ τῆς γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἀριθμητικῆς, εἰς τὰ ὅποια ἱκανῶς προοδεύουσιν οἱ μαθηταὶ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἰδιαίτερον μου ἀναφορῶν. Εἰς τὰ πλεύτερα τῶν καταστημάτων τούτων γίνεται τὴν σήμερον καὶ τὸ μάθημα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας· εἰς δύο ἐξ αὐτῶν εἰσήχθη καὶ ἡ γραμμικὴ ἰχθυογραφία· εἰς δύο ἄλλα διδάσκονται οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καὶ εἰς ἄλλα 3 ἢ 4 μαθαίνουσι καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γραμματικῆς. Εἰς τὴν ἰχθυογραφίαν εὐδοκίμοισιν ἱκανῶς οἱ παῖδες· καὶ τινες ταχέως ἐπρωίδευσαν, ὡς νὰ σχεδιάζωσι εὐκίως καὶ ἀκριβῶς σχημάτων καὶ σφερῶν εἰκόνας. Τὸ συντελεστικώτατον τοῦτο μάθημα εἰς τὴν τελεωποιήσιν τῶν τεχνῶν εἶναι ἐλπίς νὰ εἰσαχθῆ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰ πλεύτερα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Οἱ εἰς τὸ Πρώτυπον τῆς μεθόδου διδασκόμενοι μαθητοδιδάσκαλοι καὶ ἡ ἤδη τυπομένη μετάφρασις τοῦ περὶ Γραμμικῆς Ἰχθυογραφίας συγγραμμάτος

τοῦ Γάλλου Φραγκιέρου, θέλουσι εὐκολύνει τὴν διάδοσιν καὶ τούτων τῶν γνώσεων εἰς τὴν νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος. Ο ἀριθμὸς τῶν ἀλληλοδιδασκόμενων ὁμοῦ με τοὺς εἰς Ναῦπλιον, Ἄργος καὶ ἀλλαχοῦ μαθητευομένους τακτικῶς συμπεσοῦται περὶ τὸν 3150.

Τῶν δὲ μαθητευομένων τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα κατὰ τὴν παλαιὰν μέθοδον ἐσημείωσα τὸν ἀριθμὸν, καὶ τοὺς διδάσκοντας αὐτὰ ἐθεώρησα, ὅθεν διέβην. Ο ἀριθμὸς οὗτος ἀναβαίνει εἰς τὸν 1187, ὡς φαίνεται εἰς τὸν ὑποσυναπτόμενον πίνακα. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς προεῖπον, εἰς τὰ πλεύτερα χωρία εἶναι τοιοῦτοι γραμματοδιδάσκαλοι, ἐμποροῦμεν, χωρὶς ὑπερβολῆς καὶ δίχως κινδύνου τοῦ νὰ λανθασθῶμεν, νὰ προσθέσωμεν ἔτι τὸ ἡμισυ τοῦλάχιστον τῶν σημειωθέντων διὰ τὰ λοιπὰ χωρία, ὅθεν δὲν διέβην. Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκομεν ὅτι ὅλοι οἱ μαθητευόμενοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, Ἵδραν καὶ Πόρον, εἶναι 5918.

Στοχάζομένός τις τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων καὶ τῶν μαθητευομένων κατ' ἐπαρχίας, καὶ συγκρίνων αὐτὸν μετὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς ἐκάστην ἐνοικούντων, ἐμπορεῖ ἐκ τούτου νὰ συμπεράνη πιθανῶς, ὅτι τῶν μὲν οἱ κάτοικοι ἔχουσι πλεοῦστεραν φιλομάθειαν, τῶν δὲ, ὅτι ἀδιαφοροῦσι πρὸς τὴν παιδείαν· πλὴν ἐμπορῶ πρὸς τοῦτο νὰ εἶπω μετὰ βεβαιότητος ὅτι, καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον, πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι εὐρίσκονται τὴν σήμερον ἀδιαφοροῦντες τῶ ὄντι πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν. Ἄν δὲ τινες ἐπαρχίαι εὐρίσκωνται ἔχουσι ὀλιγώτερα κατ' ἀναλογίαν τοῦ πλῆθους καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν σχολείων, τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῆ, ποῦ μὲν εἰς τὴν ὀποιάν ἔχουσιν ἔλλειψιν οἱ κάτοικοι τῶν ἀναγκαίων μέσων, ποῦ δὲ εἰς τὴν ὑπερφιλανθίαν καὶ τὸν φθόνον ὀλίγων τινῶν ἰδιοτελῶν, οἵτινες, θέλοντες ὡς μονόφθαλμοι νὰ βασιλεύσωσι τῶν τυφλῶν, ψυχραίνουσι τὸν ζῆλον τῶν ἀπλουστέρων, διαβάλλοντες εἰς αὐτοὺς τὴν παιδείαν. Ἡ δικαία καὶ χριστιανικωτάτη ἀρχή, τὴν ὅποιαν ἡ Σ. ἡμῶν Κυβέρνησις ἔλαβεν ὡς βάσιν τοῦ νὰ διαδώσῃ εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας τὴν στοιχειώδη καὶ προπαιδείαν, θέλει σηκώσῃ ἀπὸ τὸ μέσον, τὸ δυσαναλογοῦν τοῦτο· ἢ δὲ πατρικὴ αὐτῆς κηδεμονία εἰς τὴν ἐξ ἴσου προεκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος θέλει ἀποκόψει καὶ τῆς αἰσχρᾶς ὑπερφιλανθίας τὸν φθόνον καὶ τὰς διαβολὰς.

Ἐν γένει ὁ ζῆλος τῶν γονέων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν εἶναι ἐνθερμος· ἡ φιλομάθεια τῶν νέων μεγάλη, καὶ ὁ ἔρωσ τῶν ἀνδρῶν πρὸς τὴν σπουδὴν διακαέστατος. Πατέρες ἀμαθεῖς καὶ ἀπλοῖ· καὶ συντρέγουσι μετὰ πολλὸν ζῆλον εἰς τῶν σχολείων τὴν σύστασιν, διὰ νὰ μὴ ἀφήσωσι, λέγουσι, τὰ τέκνα τῶν, ὅτι τὸ ἔθνος τῶν εἶναι ἐλεύθερον, τυφλὰ, ὡς ἔμειναν αὐτοὶ ὑπὸ τὴν δουλείαν. Νεανίαι ἠβῶντες

ἴστανται πρόθυμοι κατὰ χορείας μὲ τὰ παιδάρια εἰς τ' ἀλληλοδι-
δακτικὰ, διὰ νὰ μάθωσιν ὅ,τι καὶ ἐκεῖνα· καὶ ἄνδρες νέονυμοι,
κατεχόμενοι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς παιδείας ἢ ὑπὸ τῶν τοῦ
παστοῦ θελημάτων, συγκαθιῆνται ἐξ ἴσου μὲ τοὺς παῖδας εἰς τὰ θρανία
τῶν σπουδαστηρίων, διὰ νὰ διδαχθῶσι καὶ αὐτοὶ τοὺς λόγους καὶ τὴν
γλῶσσαν τῶν εὐκλεῶν προπατόρων των.

Ὅταν στοχασθῶμεν ὅτι πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν κατεπατεῖτο ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν ἢ γῆ τῆς Πελοποννήσου· ὅτι οἱ χωρικοὶ μύλις ἀνήγειραν τὰς
κατακαυμένας καλύβας των· ὅτι αἱ πόλεις μας ὅλαι ἐν γένει φέρουσιν
ἐτι τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου τὰ τραύματα καὶ τὰς τέφρας·
ὅτι στερούμεθα ἀπάντων· ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡμῶν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἔχει
νὰ δημιουργήσῃ τὰ μέσα καὶ νὰ μαρρώσῃ καὶ τοὺς ἐνεργήτας αὐτῶν,
πρέπει, νομίζω, νὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν
θεῖαν Πρόνοιαν διὰ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὅποιαν εὐρίσκονται τὴν
σήμερον τὰ τῆς δημοσίου ἡμῶν ἐκπαίδευσίως· καὶ νὰ λάβωμεν τὰ
παρόντα ἀγαθὰ ὡς ἀγαθοὺς ἀγαθῶν ἄλλων μεγαλητέρων εἰς τὸ μέλ-
λον προδρόμους.

Ἡ ἀνάκατος ἐπιμέλεια τῆς Σ. ἡμῶν Κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἠθικὴν
τῶν Ἑλλήνων ἀναγέννησιν· ὁ ἐνθερμος ζήλος καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτῆς
πρὸς τὸν φωτισμὸν τῶν νέων μας· ὁ πόθος τῶν πατέρων πρὸς τὴν
ἠθικὴν βελτίωσιν τῶν τέκνων των· τὸ ἀγγίνου καὶ φιλομαθες τῆς
Ἑλληνικῆς νεολαίας· ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ συνδρομὴ τέλος ὄλων τῶν
ἀνδρῶν, ὅσων ἡ καρδιά δὲν εἶναι ἀναίσθητος εἰς τὴν εὐκλειαν τῆς
παλαιᾶς Ἑλλάδος, οὐδ' εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς σημερινῆς, θέλουσιν
ἀποδώσει ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ὅλα τ' ἀγαθὰ, ὅσα
πολλοὺς αἰῶνας ἡ δουλεία καὶ ἡ ἀπαιδευσία τὸν ἐστέρησαν, καὶ κατα-
στήσει αὐτὸν ἐφάμιλλον μὲ τοὺς νῦν φωτισμένους λαοὺς τῆς Εὐρώπης.

Ἐν Αἰγίνῃ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1830.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον
Διδακτικῶν Καταστημάτων
Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗΣ

Ἄρ. 1810.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Πρὸς τὸν Ἐξοχότατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δ. Ἐκπαίδευσίως Γραμματεία

Ἐξοχώτατε,

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος ἔτους ἔλαβε τὴν τιμὴν ἡ Γραμματεία
αὕτη νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Υ. Ἐξοχότητος τὴν ἀναφορὰν τοῦ Προέ-
δρου τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ Διευθυντοῦ τῶν ἐν Αἰγίνῃ ἐθνικῶν

καταστημάτων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπληροφορήθητε τὴν κατάστασιν τῶν
διαφόρων τούτων καταστημάτων, τὰ ὅποια ἐσύστησε καὶ συντηρεῖ
ἡ πατρικὴ σας κηδεμονία.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπαρουσίασε καὶ τὴν ἀναφορὰν τοῦ
Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Σχολείων, ὅστις ἐπισκεφθεὶς αὐτοπροσώπως τὰ
καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον διδακτικὰ καταστήματα, κατὰ τὰς
ὁποίας ἔλαβε διαταγὰς τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, δίδει θετικὰς
πληροφορίας περὶ τῶν σχολείων τούτων καὶ τῆς καταστάσεώς αὐτῶν.

Ὁφείλουσα δὲ συγχρόνως ἡ Γραμματεία νὰ καθυποβάλλῃ τὴν γε-
νικὴν ἔκθεσιν ὄλων ἐν γένει τῶν κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν διδακτικῶν
καταστημάτων, ἐνησχολήθη ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ νὰ συντάξῃ γενι-
κὸν πίνακα, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς εἰρημένας ἀναφορὰς καὶ τοὺς
μηνιαίους ἐλέγχους τῶν σχολείων, τοὺς ὁποίους τελευταῖον ἔλαβεν
ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπαρχίας· καὶ τοῦτον ἤδη λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ θέσῃ
ὑπ' ὄψιν τῆς Υ. Ἐξοχότητος.

Εἰς τὸν γενικὸν τοῦτον πίνακα προαίττονται τὰ συστηθέντα καὶ
συντηρούμενα ἀμέσως παρὰ τῆς Σ. Κυβερνήσεως διδακτικὰ κατα-
στήματα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου,
καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν δὲν γίνεται λόγος εἰς τὰς ὑποβληθείσας
ἀναφορὰς.

Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον.

Τὸ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Πόρου Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον ἐσύστηθη ἀπὸ
τῆς 30 τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου· οἱ διορισθέντες δύο διδάσκαλοι
διδάσκουσι τοὺς μαθητευομένους τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ἱερὰν
κατήχησιν καὶ ἱστορίαν, τὴν περὶ τὰς ἱεροτελεστίας τάξιν, καὶ ἀφοῦ
προχωρήσωσι, τὴν λογικὴν, ῥητορικὴν καὶ τὴν θεολογίαν ὁμοῦ μὲ
τὴν ἐξήγησιν τῶν θεῶν γραφῶν, καὶ τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν
τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, κατὰ τὸ ὅποιον ἐπαρουσίασαν νεωστὶ
πρόγραμμα.

Τὸ κατάστημα τοῦτο ἔχει ὑποτρόφους τῆς Κυβερνήσεως 15. Ὁ
ἡγούμενος, ὅστις ἔχει καὶ τὴν οἰκονομίαν, μετὰ τῶν μοναστῶν καὶ
τῶν ἄλλων ὑπηρετῶν τοῦ καταστήματος ἀριθμοῦνται εἰς δέκα.

Κεντρικὸν Στρατιωτικὸν Σχολεῖον.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κεντρικοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου ἀριθμοῦνται 60,
ἐξ ὧν εἶναι παῖδες στρατοῦ 16. Δέκα διδάσκαλοι διδάσκουσι τοὺς
Εὐέλπιδας τὰ μαθήματα, ὅσα σημειοῦνται εἰς τὸ πρόγραμμα, τὸ
ὅποιον καθυπέβαλεν εἰς τὴν Υ. Ἐξοχότητα διὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ
καταστήματος, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, τὸ
Σπουδαστικὸν Συμβούλιον.

Αί κατά τόν Σεπτέμβριον γινόμεναι δημόσιαι εξετάσεις ἐνώπιον τῆς Υ. Ε., παρόντων τοσούτων θεατῶν, μαρτυροῦσι τὰς προόδους τῶν νέων τούτων εἰς ὅλα τὰ μαθήματα.

Οἱ Ἀκόλουθοι, εἴκοσι ὄντες τὸν ἀριθμὸν, σπουδάζουσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Γαλλικὴν, καὶ τὰ Στοιχεῖα τῆς Μαθηματικῆς.

Τυπογραφία Ναυπλίου.

Ἡ ἐν Ναυπλίῳ Τυπογραφία, διὰ τῶν ἀναφέρω καὶ περὶ τοῦ καταστήματος τούτου ἐν παρόδῳ, τελειοποιηθεῖσα κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ἐξαρκεῖ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῶν Κυβερνητικῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τύπωνσιν βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὅποια θέλει πορίζεσθαι εἰς τὸ ἐξῆς μέρος τῶν ἐξόδων, καὶ τῶν μισθῶν 22 ἐργασιῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τοῦ Ἐπιστάτου, καὶ τοῦ Ἐκδότου τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος.

Ἐπεταί μετὰ ταῦτα εἰς τὸν γενικὸν πίνακα ὁ κατάλογος τῶν κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν Ἑλληνικῶν καὶ Ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων, καὶ εἰς τὴν ἀντικειμένην στήλην ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων. Ἐκτὸς τῶν σχολείων τούτων, δεκαοκτὼ ἄλλα τελειοῦνται καὶ κτίζονται, παραχωρουμένων ἐθνικῶν κτιρίων καὶ τόπων, καὶ χορηγουμένων χρηματικῶν βοήθημάτων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς πολίτας.

Πολλὰ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου εἶναι στολισμέναι σήμερον μὲ λαμπρὰς οἰκοδομὰς σχολείων, ἀνεγχεγερμένων ἐκ βάρθρων, καὶ συντηρουμένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἢ πρώην ἀσκήτος Στερεῆς Ἑλλάς, ἔλεπει τώρα τὰ τέκνα τῆς παιδευόμενα εἰς δημόσια διδασκτήρια· εἰς διάστημα ἐνὸς χρόνου ἔχει δέκα δημόσια σχολεῖα, συστηθέντα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ συντηρούμενα· καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον τοῦ Μεσολογίου πόλιν διδάσκει σήμερον εἰς τὴν πατρικὴν καθέδραν ὁ Κύριος Ι. Παλαμᾶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰς δὲ τὸν Σαλωνα ὁ Κύριος Χ. Παμπούκης.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας Λεσβιάδας, Ταλαντίας, Μεγαρίδος, Μαλανδρίνου καὶ Λιδωρικίου καταβάλλονται τὰ θεμέλια δημοσίων σχολείων, ἀφ' ὧν ἐχορήγησεν ἡ Κυβέρνησις πρὸ πολλοῦ χρηματικῶν μέσων, ἀναλαμβάνουσα ἐν ταύτῃ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων.

Εἰς Ἰθρῶν καὶ Σπέτσας ἐγείρονται λαμπρὰ κτίρια σχολείων διὰ τῆς χορηγίας τῆς Κυβερνήσεως· τὸ τοῦ Πόρου εἶναι ἕτοιμον ἤδη νὰ δεχθῆ τριακοσίους μαθητὰς· τὸ τῆς Σαλαμίνας ἀριθμεῖ 150 παῖδας ἐνδοσίων καὶ παροίων· αἱ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὅσαι δὲν εὐτύχησαν ἄχρι τοῦδε τοιαῦτα καταστήματα, εὐρίσκουσι πρόθυμον τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ εἰς οἰκοδομὰς καὶ εἰς μισθοδοσίας διδασκάλων.

Ἐκτὸς τῶν ἐν Αἰγίνῃ, Ναυπλίᾳ, καὶ Πόρῳ καταστημάτων τῆς Κυβερνήσεως, 32 ἄλλα συντηροῦνται, ἢ λαμβανουσι κατὰ μῆνα χρηματικὰς βοήθειαι ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως· σημειοῦνται δὲ εἰς τὸν γενικὸν πίνακα ἐξῶθεν διὰ τοῦ στοιχείου Κ. Εἰς ἰδιαιτέραν δὲ βιβλίον φαίνονται αἱ κατὰ μῆνα μισθοδοσίαι τῶν διδασκάλων, καὶ τὰ μηνιαῖα ἐξόδα τῶν σχολείων διὰ τὴν προμηθειαν τῶν ἀναγκαίων.

Ἐν γένει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν σχολεῖα, καθὼς φαίνονται εἰς τὸν κατάλογον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν καταστημάτων τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι·

	Σχολ.	Μισθ.
Τῆς μὲν Πελοποννήσου Ἑλληνικὰ	19	— 678
— — — — — Ἀλληλοδιδασκτικὰ	36	— 2970
Τῶν δὲ νήσων Ἑλληνικὰ	15	— 1073
— — — — — Ἀλληλοδιδασκτικὰ	33	— 2930
Τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, Ἑλλ.ν.	1	— 40
— — — — — Ἀλληλοδιδασκτικὰ	4	— 319
Τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος Ἑλλ.ν.	1	— 40
— — — — — Ἀλληλοδιδασκτικὰ	3	— 407
Καταστήματα τῆς Κυβερνήσεως	7	— 883
— — — — — Ἀλληλοδιδασκτικὰ	4	— 387
	Κεφάλαιον 133	9747

Εἰς τὸν ἀριθμὸν τούτου δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ διδασκόμενοι παῖδες μερικῶς, διὰ τὴν ἄλλειψιν σχολείων, τὰ κοινὰ γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, ὄντες μόνον εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ τὰς δύο χιλιάδας, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Κυρίου Ι. Κοκκίνου. Ο ἀριθμὸς λοιπὸν τῶν σχολείων ἐπηύξησεν ἀπὸ τὸν παρελθόντα χρόνον, καὶ ὁ τῶν μαθητῶν ὑπερβαίνει κατὰ τρεῖς περίπου χιλιάδας· θέλει δὲ αὐξήσει ἐντὸς ὀλίγου παρὰ πολὺ, τελειωθέντων τῶν ἀνωτέρω οἰκοδομῶν.

Ταῦτα περὶ τοῦ ὕλικου τῶν σχολείων.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῶν προόδων τῶν μαθητῶν, ἀφ' οὗτο ἐκανονίσθη ἡ μέθοδος, καὶ ἄρχισαν νὰ ὀργανίζονται ὁμοιόμορφως ὅλα τὰ σχολεῖα, κατὰ τὸν Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου, ὁ ὅποιος εἰσηγήθη καὶ εἰσάχεται εἰς τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα διὰ τῶν προσπαθειῶν τῆς Κυβερνήσεως, προμηθευθέντων καὶ τῶν ἀναγκαίων ὀργανικῶν μέσων, ἢ πρόδοδος τῶν παιδῶν ἔγενε πλέον ἐπαισθητή.

Ἀφ' ὅσα ἐπεσκέφθη σχολεῖα αὐτοπροσώπως ἡ Υ. Ε., ἀπὸ τὰς μηνιαίας ἀναφορὰς τῶν διδασκάλων, καὶ τὰ ὑποδείγματα τῆς γραφῆς, τὰ ὅποια οἱ διδάσκαλοι οὗτοι διευθύνουσι, καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς ἐπαρουσίασε, παρατηρεῖται πόσον ἐβελτιώθη τὸ πρακτικὸν τῆς μεθόδου, καὶ εὐκολύνθη ἡ πρόδοδος τῶν διδασκόμενων.

Δὲν ἡμέλησεν ἐν τοσούτῳ ἡ Κυβέρνησις τὴν σύστασιν Ἑλληνικῶν

σχολείων, και την συντήρησιν των υπάρχόντων, χορηγοῦσα χρηματικά βοηθήματα, ἢ πληρόνουςα τοὺς μισθοὺς κατα μῆνα τῶν διδασκάλων· ἐπρονόησε δὲ ἐν ταύτῳ νὰ προπαρασκευάσῃ ὅλα τὰ βοηθητικά μέσα. Ἐφθασαν ἤδη διάφορα βιβλία, τὰ ὅποια ἐπρομήθευσε διὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἰς σύνταξιν τῶν ἀναγκάων εἰς τὰ σχολεῖα βιβλίων· ἐν τοσούτῳ μία συλλογὴ ἐγκυκλοπαιδικῶν μαθημάτων τοῦ μακαρίτου Κομητᾶ εἰς τόμους 16 διανέμεται εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα, στερούμενα πάντῃ τῶν ἀναγκάων βιβλίων· και τῶν δωρηθέντων ἀπὸ διαφόρους φιλοκαλοὺς ὁμογενεῖς τῶν ἐν Εὐρώπῃ γίνεται ἤδη κατάλογος, διὰ νὰ διανεμηθῶσιν ἐκ τούτων εἰς τὰ σχολεῖα ἀντίτυπα· πρόκειται δὲ και περὶ συνταξέως λεξικοῦ προχειροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, εὐπαρίστου εἰς τοὺς μαθητευομένους.

Ἡ προμήθεια λοιπὸν τῶν ἀναγκάων μέσων, ὁμοῦ με τὸν ὁμοίωμορον ὀργανισμόν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, θέλει εὐκολύνει τὴν πρῶσαν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας και εἰς τὴν πάτριον γλώσσαν, διὰ τῆς ὁποίας θέλουσιν προπαρασκευασθῆ εἰς ὑψηλοτέρας γνώσεις.

Ὅστις ἐνθυμηθῆ τὴν παρελθούσαν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, τὴν ἀπορίαν τοῦ ἔθνους, τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἐξ ἀνάγκης ἀπαντᾷ ὅστις ἀναλαμβάνει τὸ μέγα ἔργον τῆς ἠθικῆς και πολιτικῆς ἀγωγῆς ἔθνους ἀναγεννωμένου, οὗτος μόνος δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ ἀξίως τὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεως, και ὅσα κατώρθωσεν ἡ Υ. Ε. μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς δημοσίου ἐκπαίδευσεως, και νὰ ἔλπισῃ ὅτι θέλετε ἐκπληρώσει τὸ μέγα τοῦτο χρέος, τὸ ὅποιον ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Κυβερνητικὴν Ἀρχὴν ἀπὸ αὐτὸ τὸ γενικὸν συμφέρον τῶν κυβερνωμένων και τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γενεῖ.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῆ 25 Ἰανουαρίου 1831.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησι. και τῆς Δ. Παιδείσεως Γραμματεὺς
N. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

ΕΙΔΗΣΙΣ.

Εἴχαμεν σκοπὸν νὰ δώσωμεν και εἰς Ἐ κεφ., ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ποικίλα ἢ σύμμικτα, ἄρθρα τινὰ ἀξία τῆς περιεργείας ἢ τῆς φιλομαθείας τῶν ἀναγνώστων μας· ἀλλ ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα τὰ εἰς τὰ παρόντα τετράδια ἔτυχον ὀλίγον διεξοδικὰ, ἀναγκαζόμεθα ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκδόσεως τῶν ποικίλων εἰς τὰ κατόπιν, εὐχαριστούμενοι (και ἐλπίζοντες ὅτι και οἱ ἀναγνώσταί μας θέλουσιν εὐχαριστηθῆ) ὅτι ἐδώκαμεν δεκαοκτὼ σελ. πλειοτέρας τῶν ὄσων ὑπεσχέθημεν.